

OTDK-dolgozat

2025.

Budapesti Gazdasági Egyetem
Kereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Kar

**A BAKANCSOS TURIZMUS NÉPSZERŰSÉGE ÉS AZ ORSZÁGOS
KÉKTÚRA ISMERTSÉGE A HAZAI LAKOSSÁG KÖRÉBEN**

**THE POPULARITY OF HIKING TOURISM AND THE REPUTE OF
THE NATIONAL BLUE TRAIL AMONG THE DOMESTIC
POPULATION**

Hamar Eszter

Konzulensek: Dr. Babos Krisztina, Dr. Bíró Lóránt

Kézirat lezárásának dátuma: 2024. november 04.

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés.....	1
Szakirodalmi áttekintés	4
1. Az aktív turizmus fogalma, fajtái	4
1.1. Az ökoturizmus kapcsolódása az aktív turizmushoz.....	4
1.2. A természetjárás fogalma	5
1.3. A bakancsos turizmus és gyalogtúrázás fogalma, története	6
1.4. Az átlagos természetjáró, túrázó	7
2. Generációk aktív szabadidő eltöltési szokásai	7
3. A túrázás motivációja, célja	8
4. A túrázás és a természet egészségvédő, egészségjavító hatása	9
5. Fenntarthatóság a természetjárásban, zöld turizmus	10
5.1. Fenntarthatóság fogalma, mai jelentése és értéke	11
5.2. Overtourism az erdőben, avagy veszélyt jelent-e a természetre és élővilágra a túrázók számának növekedése	12
5.3. Tudatosság, tudatos és felelős viselkedés a természetben kirándulás közben	13
6. Az aktív turizmus helyzete Magyarországon	13
6.1. Covid-19 járvány hatása a természetjárásra Magyarországon	14
6.2. Magyarországi túraútvonalak infrastruktúrája és attraktivitása	17
6.3. Például szolgáló nemzetközi jó gyakorlatok útvonalfejlesztés szempontjából	18
6.4. Teljesítménytúrák Magyarországon.....	18
6.5. Túratervező, természetjáró applikációk, weboldalak.....	19
6.6. A papír alapú vagy digitális tájékozódás.....	20
7. A Magyar Természetjáró Szövetség.....	21
8. Az Országos Kéktúra fogalma, története, jelentősége, megítélése	21
8.1. Az Országos Kékkör szakaszai	23
8.2. Másfél millió lépés Magyarországon	23
8.3. Kéktúra teljesítése napjainkban.....	24
8.4. Kéktúra marketingje, közösségi médiában való megjelenése	24
9. Alkalmazott primer kutatási módszerek	25
9.1. A megfigyelés	26
9.2. A kvantitatív adatgyűjtés.....	28

9.3. A kvalitatív adatgyűjtés.....	29
Eredmények.....	29
Konklúziók, javaslatok.....	59
Összefoglalás.....	62
Irodalomjegyzék.....	1
Függelékek, mellékletek.....	I

Táblázatok jegyzéke

1. táblázat-Szabadidő eltöltésére választott aktív kikapcsolódási formák százalékos megoszlása, saját szerk.....	30
2. táblázat-Szabadidő eltöltésére választott aktív kikapcsolódási formák választási átlaga, saját szerk.	31
3. táblázat-Kitöltők korosztályok szerinti százalékos megoszlása, saját szerk.	34
4. táblázat- Szakaszteljesítők százalékos megoszlása, saját szerk.	43
5. táblázat-Megközelíthetőség választása százalékos megoszlásban, saját szerk.	44
6. táblázat-Kitöltők iskolai végzettségének százalékos megoszlása-saját szerk.	58

Ábrajegyzék

1. ábra- Szabadidő eltöltésére választott aktív kikapcsolódási formák megoszlása, saját szerk.	30
2. ábra-Ön túrázott már? saját szerk.....	32
3. ábra- Az Ön neme? saját szerk.	32
4. ábra- Az Országos Kéktúra útvonalain való túrázás a nemek arányában, saját szerk.	33
5. ábra-Kitöltők korcsoportok szerinti megoszlása, saját szerk.	34
6. ábra-Kéktúrázás népszerűsége korosztályonkénti megoszlásban	35
7. ábra-Az OKT szakaszainak hivatalos teljesítői korosztályok megoszlásában, saját szerk. .	36
8. ábra-Túrázás elkezdése korosztályonkénti megoszlásban, saját szerk.....	37
9. ábra-Kéktúra teljesítők megoszlása túrázás kezdete alapján.....	38
10. ábra-Magyarország túraútvonalain való túrázás alkalmak szerinti eloszlása, saját szerk. .	39
11. ábra-Túrázás gyakorisága korosztályok megoszlásában, saját szerk.	40
12. ábra-Túrák választott időtartam szerinti megoszlása, saját szerk.	40
13. ábra-Kéktúrázók megoszlása választott táv alapján.....	41

14. ábra-Az OKT 27 szakaszából Ön hányat teljesített eddig hivatalosan pecséttel igazolva? saját szerk	42
15. ábra-Választott desztinációk megközelítés szerinti megoszlása, saját szerk.	44
16. ábra-Kéktúrázók választott desztináció szerinti megoszlása, saját szerk.....	45
17. ábra-Túrázásra választott évszakok megoszlása, saját szerk	46
18. ábra-Természet hatására tapasztalt pozitív változás a korosztályok megoszlásában, saját szer.k	48
19. ábra-Környezetvédelmi szempontok fontossága, saját szerk.	51
20. ábra-Motivációs tényezők fontossága, saját szerk.	53
21. ábra-Kéktúrák teljesítői 2019 és 2024 között, saját szerk.	55
22. ábra-Kitöltők lakhely szerinti megoszlása, saját szerk.....	57
23. ábra-Kitöltők iskolai végzettségének megoszlása-saját szerk.....	58

BEVEZETÉS

A dolgozat a Magyarországi bakancsos turizmus témakörét járja körbe, azon belül is a Kéktúrát helyezi középpontba. A túrázás népszerűségét kiváltó tényezők, valamint az ezzel összefüggésbe hozható járvány e területre gyakorolt hatásának vizsgálata kerül bemutatásra. Az aktív turizmus, a gyalogtúrázás, a természetjárás, az országjárás és egyéb a Kéktúrával összefüggésbe hozható fogalmak a szakirodalmi áttekintésben kerülnek kifejtésre. Ezután megvizsgálom a generációk szabadidő eltöltési szokásait és motivációit, mint a túrázáshoz nagymértékben hozzájáruló tényezőket. A magyarországi aktív turizmus helyzete, a zöld turizmus és ehhez kapcsolódóan a fenntartható turizmus is összefüggésben áll a túrázással, mint aktív kikapcsolódási formával, így ezen témakörök rövid, áttekintő ismertetése elengedhetetlen. Kutatásom fő fókusza az Országos Kéktúra (a továbbiakban: OKT) és annak ismertsége a magyar lakosság körében. A Kéktúra mozgalomban való részvétel egy remek lehetőséget kínál hazánk számos természeti kincsének megismerésére és felfedezésére.

Témaválasztásom hátterében személyes motivációm áll, ugyanis nagyon szeretek túrázni nem csak Magyarország kisebb-nagyobb erdeiben és hegységeiben, de külföldön is. Úgy gondolom ez az aktív szabadidő eltöltési forma teljeskörű kikapcsolódást nyújt mindazok számára, akik szeretnének kiszakadni a megszokott, monoton, digitalizációs eszközökkel teli hétköznapiakból. A járvány okozta szigorítások alatt sokan; egyénileg vagy családdal, barátokkal kezdték el felfedezni a természet adta lehetőségeket és ezáltal egyre több ismert, vagy kevésbé ismert túraútvonal bejárása és teljesítése vált kedvelt szabadidő eltöltési céllá. Jelenleg is nő azok száma, akik a túrázás szépségeinek hódolnak. Egészségjavító hatásának köszönhetően, nem csak testben, de fejben és lélekben is segít a kikapcsolódásban és az aktív relaxációban korosztálytól függetlenül. Ezek mellett pedig környezeti oktató szerepet is betölt, amennyiben jobban megfigyeljük merre járunk és milyen növényzet és állatvilág vesz minket körül.

A túrázók számának növekedése egyrészt kismértékű megoldást jelenthet a városokban zajló tömegturizmus problémájára azáltal, hogy ha az épített örökségek és látványosságok helyett egyre többen inkább a természeti értékeket preferálják. Ugyanakkor a felelős kirándulók mellett nő azok száma, akik tudatlanul, felkészületlenül és felelőtlenül vágnek neki a különböző ösvényeknek és útvonalaknak, például szemetelnek, vagy nem veszik figyelembe a tűzgyújtási tilalmat vagy megrongálják a növényzetet.

Ezen hatások környezeti terhelést és a növény és állatvilág károsodását, így azok nem megfelelő fejlődését eredményezik. A gördülékeny gyalogtúrázást hátráltatják a nem elegendő vagy nem jól látható jelölések, illetve a tájékoztatás hiánya, információablák kihelyezésének mellőzése.

Kutatásom célja, megvizsgálni, hogy összefüggésbe hozható-e a Covid-19 járvány a túrázók számának növekedésével Magyarországon és ha igen, hogyan és milyen mértékben. Továbbá célom, hogy a téma feltárásával és a kutatási módszerek segítségével egy átfogóbb, aktuális képet kapjak a Kéktúra népszerűségéről hazai viszonylatban, illetve kényelmi mintavételelem segítségével én magam is népszerűsítsem a túrázást kitöltőim körében. Szeretném széles körben felmérni a korcsoportok kirándulással és túrázással kapcsolatos szokásait, ismereteit. A célcsoportok közül kiemelten fontosnak tartom a 18-25 éves korosztály túrázáshoz való viszonyának vizsgálatát. A mai elektronikus eszközök használatával terhelt világban központi kérdésnek tartom, hogy a fentebb említett célcsoport életében milyen szerepet tölt be a magyarországi útvonalak bejárása. Ezt a kérdést azért is tartom lényegesnek, mert sokan inkább külföldi desztinációkat részesítenek előnyben hazánkkal szemben, így érdemes feltérképezni, hogy országunk tájai mennyire vonzóak e generáció számára.

Ezek mellett szeretnék párhuzamokat állítani és változtatást igénylő területeket feltárni a *Magyar Természetjáró Szövetség* vezetőségével folytatott interjú és a kérdőívemet kitöltők válaszainak részletes összevetése során. Felmérésem során új szemléletmódok megismerése és javaslatok gyűjtése is az elérni kívánt célok között szerepel.

Kutatási kérdéseim a következők: Mi motiválja a lakosságot a túrázásra, mint szabadidős tevékenység eltöltésére? Népszerű-e a túrázás – mint aktív kikapcsolódás – a fiatalok körében, ha igen, milyen mértékben? Milyen rendszerességgel fordítanak időt a túrázásra a különböző korosztályok? Összefüggésbe hozható-e a kéktúrázás a tevékenységet folytató nemek arányával? Összefüggésbe hozható-e a kéktúrázás népszerűsége a Covid-19 járvánnyal?

Tervezett módszerem elsősorban egy primer kvantitatív adatgyűjtés, kényelmi mintavétel, azaz online kérdőív formájában, melyet magyar nyelven készítek el. Terveim szerint a család, ismerősök és barátok mellett a BGE KVIK hallgatóit is felkérem majd a kitöltésre. Ezt azért is tartom relevánsnak, mert a 18-25 éves korosztály szabadidő eltöltési és túrázási szokásait nagyobb mintából merítve tudom felmérni és vizsgálni.

Bejelentkezek különböző túracsoportokba a Facebook közösségi média platformon, abban bízva, hogy az ottani tagok rugalmasak és segítőkészek lesznek a kutatásomban való anonim részvételben. Céloom legalább 300-400 kitöltő elérése. Ez abban segítené a kutatásom, hogy azok, akik országunk számos túraútvonalát bejárták vagy rendszeresen túráznak, megosztanák személyes tapasztalataikat és észrevételeiket, pozitív és negatív kritikáikat.

Primer kutatásom másik módszeréül egy kvalitatív interjú lefolytatását választom a *Magyar Természetjáró Szövetség* egy vezető tagjával. A Kéktúra mozgalom szorosan kapcsolódik hozzájuk – melynek történelmi és fogalmi magyarázata a szakirodalmi feldolgozásban kerül kifejtésre – így relevánsnak tekinthető, hogy szakmai szempontból széleskörű segítséget és támogatást tudnak nyújtani. A két adatgyűjtésből kapott válaszokat kielemezve tudnám összehasonlítani a szakirodalmakból olvasott régebbi kutatások eredményeivel, következtetéseket levonni a bakancsos turizmus aktuális magyarországi helyzetéről és javaslatokat megfogalmazni népszerűsítésének lehetőségeiről.

Ezek mellett valóságos körülmények között történő megfigyelés eszközét alkalmazom az Országos Kéktúrázás Napja programon való részvétel során, mely segíti a felmérésben gyűjtött adatok háttérének hatékonyabb áttekinthetőségét.

SZAKIRODALMI ÁTTEKINTÉS

1. AZ AKTÍV TURIZMUS FOGALMA, FAJTÁI

Az aktív turizmus magában foglal minden olyan turisztikai célú tevékenységet, ahol az egyén számára mindennapi, megszokott mozgásterén és rutinján kívül eső, költséssel egybekötött aktív mozgással párosuló élményszerzésen van a hangsúly. A turisztikai élményszerzés világszintű középpontba kerülésének egyik meghatározó kiváltója az aktív turizmus iránti igények csillapíthatatlan növekedése. Termékorientált megközelítésben egy vagy több idegenforgalmi vonzerőn alapuló szolgáltatás halmazáról beszélhetünk, melyek a vendégek szükségleteinek összességét elégítik ki (Michalkó, 2002). Az aktív turizmus értelmezésébe különféle turisztikai céllal vezérelt, különböző lehetőségeket kereső utazó tartozik. A szabadidős sporttevékenységek, mint a kerékpározás, lovaglás, horgászat, vadászat, golf és természetjárás mind az aktív turizmushoz sorolhatóak, továbbá ide tartozik a vízi turizmus, a kalandturizmus és az extrém turizmus is (Sulyok & Magyar, 2014).

A Stratégiában olvasható az aktív turizmus legújabb értelmezése, mint intenzív testmozgással járó tevékenység végzésével párosuló szabadidő-eltöltési forma. Mindeközben a turista – jellemzően lakóhelyétől eltérő helyszínen – esetlegesen helyi termékek fogyasztásával és helyi szolgáltatások igénybevételeivel aktív turisztikai infrastruktúrát használ. A tevékenység közben pedig minimalizálható a természeti és társadalmi környezetre gyakorolt negatív hatás (Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ & Aktív Magyarország, 2023).

1.1. Az ökoturizmus kapcsolódása az aktív turizmushoz

Az ökoturizmus a szelíd turizmus egyik típusa. Maga a szelíd turizmus (soft tourism) a zöld mozgalom részét képezi, melynek során a turizmus igényei összhangba kerülnek a természeti és kulturális értékek megőrzésével és a környezetvédelemmel. A szelíd turizmushoz tartozik a természetjáró turizmus, a falusi turizmus, a lovas turizmus és az ökoturizmus, melynek esetében az utazó aktívan és élményeket szerezve ismeri meg a természetet és a hozzá kapcsolódó kultúrát (Fülep, 2004). Az ökoturizmus magában foglalja a háborítatlan természeti területekre való utazást és azok látogatását a helyi közösségek és gazdaság támogatásával, miközben a fő cél a kulturális és környezeti értékek óvatos és felelősségteljes megismerése (Mikházi, 2014, hivatkozva Gonda, 2022). A helyi ökoturisztikai attrakciók alapvető szegmensét képezi az európai kultúrtáj – azaz az emberi közösségek. Ebből következik, hogy sok esetben az ökoturizmus összeolvad a falusi turizmussal.

A fejlesztések során az ökonormák és ökomárkák bevezetése és használata mellett nagy figyelmet kell fordítani a kis -és középvállalkozások bevonására is a területrendezésben (Dávid, 2002).

Egy természeti területen szervezett gyalogos túra már ökoturizmusnak nyilvánítható. Az ökoturisták a kényelmi szolgáltatások nélkülözésével keresik fel a természet nyújtotta lehetőségeket és élményeket, tanulási céllal és tanító szándékkal. Ökoturizmus szempontjából fontos, hogy a témára élmény-szerűen hívjuk fel a figyelmet, egy még szélesebb közönség elérése érdekében. 2018-tól már olyan kezdeményezés is indult, hogy *Az év ökoturisztikai élménye* díjat nyert tanösvény vagy látogatóközpont kategóriában induló ökoturisztikai létesítmények üzemeltetői egy éven át használhatják a címet, ezzel is minél több látogatót elérve (Gonda, 2022).

1.2. A természetjárás fogalma

Az emberben ott lakozik egy olyan elpusztíthatatlan vágy, ami a természet adta nyugalom felé irányul. A természet közelségétől elhatárolódott ember elvárosiasodott, így szabadidejének eltöltésére a túrázásban, kirándulásban bontakozott ki, így alakult ki a természetjárás (Fülep, 2004). „A természetjárás a „leg”-ek túratípusa. A legrégebbi turisztikai termék Magyarországon, amelynek a legszélesebb a célközönsége, a legegyszerűbb a belépési küszöbe és a legkedveltebb a hazai lakosság körében (Mártonné Máthé, 2022, p. 195).”

A természetjárás országunkban tekintélyes tradíciókig nyúlik vissza. Ennek a tevékenységnek a folytatása egyénileg vagy csoportosan, fiataloktól kezdve az idősebbekig, akár jó vagy rosszabb időben, évszaktól függetlenül testet-lelket felpozíciósító módja a szabadidő aktív felhasználásának (Holló, 1991). A lehangoló életmód és a minket körülvevő mesterséges környezet ellensúlyozásaképp harmóniát lelünk az erdőkben és vízen való aktív mozgásformák végzésében. Szabadidőnk eltöltésének egyik legjellemzőbb módja a természetjárás, mely a szervezett kereteken belül résztvevőknek egyszerre jelent sportolási lehetőséget, egészségmegőrzést, művelődést, környezeti nevelést és mindezek mellett még társasági élet színteréül is szolgál (Fülep, 2004).

„A természetjáráson belül megkülönböztetünk kirándulást, a nemzeti parkok/védett területek felkeresését, gyalogtúrát, nordic walking túrát, teljesítménytúrát, hegymászást és barlangászatot (Sulyok & Magyar, 2014, p. 17).”

1.3. A bakancsos turizmus és gyalogtúrázás fogalma, története

Még az Osztrák-Magyar Monarchia idején a tehetősebb polgárság és a nemesek számára az Alpok és a Kárpátok vonulatai egyedülálló természeti attrakciókat alkottak a szabadidejük aktív és kikapcsolódást nyújtó eltöltéséhez. Ekkor már a hegyi kirándulás és túrázás egy kiváló hétvégi programlehetőségnek számított az urbanizálódó arisztokrata társadalom számára (Mártonné Máthé, 2022).

A Magyar Kárpát Egyesület 1873-ban alakult meg, mint országunk első turista egyesülete, melynek célja a Tátra felfedezése és az azt gyalogosan bejárható útvonalak kialakítása volt (Thuróczy, 2004, hivatkozva Mártonné Máthé, 2022). Később 1891-ben létrejött a Pilis és Börzsöny területére specializálódott, de országos szinten is tevékenykedő Magyar Turista Egyesület, mely tagjainak száma az évek során rohamosan nőtt. Sajnos a trianoni békadiktátum következtében országhatáraink összezsugorodtak, de a természetjáróknak ez sem szegte kedvét hazánk látnivalókban bővelkedő térségeinek meghódításában. Az elkövetkező időszakban sorra épültek a menedékházak és turistaépületek. A második világháború után már többek számára vált elérhetővé a túrázás tevékenysége, ám egy 1945-ben hozott szabály keretében ez akkor még csak csoportosan valósulhatott meg (Mártonné Máthé, 2022).

A 19. század fordulóján a gyalogos turizmus már vonzó kikapcsolódási formának számított a társadalom széles körében. Az okoseszközök megjelenése és közösségi média trendjeinek terjedése hozzájárult a lakosság élményszerzésen és aktivitáson alapuló aktív turizmus iránti igényének növekedéséhez. Az stresszes ingerekkel teli és mozgásszegény ülőmunkát igénylő hétköznapi életből kiszakadni vágyók az aktív kikapcsolódásban leltek örömet (Bauer & Miskolczi, 2022).

A kirándulást nem szabad összekeverni a túra fogalmával, mivel a túrázás egy olyan sportszerű tevékenység, amely komoly felkészülést és összeszedettséget igényel. A túra célja szerint megkülönböztetünk sporttúrát, tanulási célú túrát, kutatási célú túrát, munkatúrát és gyűjtőutat. Módszer szerint beszélhetünk egyvonalú visszatérő túráról, csillagtúráról, vándortúráról és körtúráról, míg időtartam szerint van csupán fél napot igénybe vevő túra, egynapos túra és többnapos túra is. Gyalogtúra távolsága szerint az 0-5 km-ig tartó táv sétának, kiruccanásnak számít, 5-15 km-ig már rövid túráról beszélünk, 15-30 km-ig közepes, míg 30 km felett hosszú túrát teljesíthetünk, mely akár már úgynevezett teljesítménytúra is lehet (Fülep, 2004).

A túrázás összetett, sok célt kitűző, előre jól megtervezett, természetben kikapcsolódást és felfrissülést kereső és kalandvágyó aktivitás. A tevékenységnek számtalan előnye van, egyedül vagy társasággal is megismerhetjük a hozzánk közel lévő vagy távolabb eső környezeti és kulturális értékeket miközben nem csak a természetben, hanem a lelkünkben is csendre és nyugalomra lelünk. A túrázót nem befolyásolja sem az évszak, sem a napszak, megfelelő felszereléssel és kellő felkészültséggel bármilyen helyre és bármikor elindul, így szerez különböző élményeket és tapasztalatot. Hazánk sokszínű tájainak és vidékeinek megismerésére kiváló választás, a túrázókat barlangok, erdők, folyók, tavak, kisebb hegyek és dombok sokasága várja, hogy megmutassa mindig megújuló arcát (Fülep, 2004).

1.4. Az átlagos természetjáró, túrázó

A természetjárásba sorolható a kirándulás és a túrázás. A kiránduló szórakozási cézzal választja ezt a számára kényelmes tevékenységet, melyet alkalomszerűen űz, kerülve a fáradságot. Ez a forma könnyen teljesíthető, nem igényel különösebb felkészültséget, látványkeresésen van a hangsúly, nem mélyed bele a látnivalók megismerésébe és úgy sétál be az anyatermészetbe, akár egy vendég. A társai megválogatására nincs mindig lehetősége és gyakran folytat környezetkárosító életmódot. Ezzel szemben a túrázó tervezett felkészültséggel és eredményt célul kitűzve, társai gondos megválogatásával indul neki ennek a számára sportszerű aktivitásnak. Akár nehézségek leküzdését igénylő élményeket is keres, melyeket meg is akar ismerni, hiszen a természetben minél otthonosabban való mozgásra törekszik. Mindamelltt környezettudatos életmódot folytat és fontos számára a természet védelme és a káros szokások kerülése (Fülep, 2004).

2. GENERÁCIÓK AKTÍV SZABADIDŐ ELTÖLTÉSI SZOKÁSAI

A túrázás nem függ az életkortól. Azok a gyerekek hozzászoknak, megszeretik és felnőtt korban igényelni fogják ezt a kikapcsolódási formát, akik már iskolásként is járták a természetet családjukkal vagy ifjúsági szövetség keretein belül (Holló, 1991). Korosztályok szempontjából más és más igények és elvárások irányulnak a turizmus felé, így a célcsoportba sorolás és azok külön vizsgálata elengedhetetlen (Bauer & Miskolczi, 2022).

A Debreceni Egyetem egy, 2017 novembere és 2018 januárja között, a magyar lakosság 18 év feletti célcsoportjának körében végzett kutatása alapján a mintául szolgáló 1295 főből 63,39% érezte magát aktívnak a hétköznapiakban, majdnem egy harmad végzett mérsékelt fizikai testmozgást és alig 10% felett volt azok aránya, akik keveset mozogtak.

A testmozgást végzőket hat kategória szerint csoportosították és ezek között elég alacsony volt azok száma, akik szabadidős sporttevékenységet választottak az idő aktív eltöltéséhez (Bácsné Bába et al., 2020).

A szabadidő eltöltési szokásokat vizsgálva Boda és társai papír alapú és online kérdőív formájában (2019) érték el 828 kitöltőt a 30 év alatti korosztályban. Eredményül azt kapták, hogy a válaszadók egy harmadának hétköznapiakon átlagosan 2-3 óra szabadideje van. Míg a megfigyelt alanyok több, mint 60%-a nyilatkozta, hogy hétvégente körülbelül 4-5 órát tudnak fordítani a szabadidő felhasználására. Ennek formájaképp az alanyok 34,1%-a választotta az aktív tevékenységek végzését a rá legjellemzőbbnek, például sportolást, kertészkedést, kirándulást. Összességében 84% felett volt azok aránya, akik inkább aktívan töltik szabadidejüket.

Az Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ és Aktív Magyarország (2022) a magyar felnőtt lakosság körében végzett felmérése alapján a résztvevők több, mint 50%-a tekinthető aktív turistának. A hazai és nemzetközi szinten végzett kutatásból kiderül, a megkérdezettek fele nyilatkozta, hogy hazánk középhegyvidéki része a legattraktívabb.

3. A TÚRÁZÁS MOTIVÁCIÓJA, CÉLJA

A túrázás egy igencsak népszerű életforma, saját tempónkban a táj látványát magunkba szívva, a madarak csicsergésébe merülve csodálhatjuk a járművek és város zajától távol eső, háborítatlan vidéket (Berger, 2005). Ahhoz, hogy útnak induljunk különböző motivációs tényezők hatnak ránk. Számatalan lehetőséget kínál számunkra a természet (Bauer & Miskolczi, 2022). Nő azon turisták száma, akik a nagyvárosok zajából és zsúfoltságából kiszakadva a természetközeli értékeket keresik. Számukra a környezeti adottságok nyújtotta harmónia, idill és csendesség válik a legfőbb keresett tényezővé. (Gonda, 2022). Nemzetközi tekintetben a hegyek meghódításának, megmászásának népszerűsége is élesen növekvő tendenciát mutat, így a motivációs tényezők köréből semmiképp sem hagyható ki (Food and Agriculture Organization of the United Nations and World Tourism Organization, 2023). Amennyiben lehetőségünk adódik országhatáron túli hegyvidékeket felfedezni, azok túraújtait járva tapasztalhatjuk meg csak igazán a magaslati környezet és levegő feltöltődést és felfrissülést nyújtó erejét (Romeo, et al., 2021).

A vonzerőket nem lehet teljes mértékben elkülöníteni, mert azok szorosan kapcsolódnak, egymásra épülnek. Az alapközeget a környezet és a benne rejlő természeti adottságok nyújtják. Erre épül rá a kikapcsolódás, feltöltődés, élményszerzés és kalandkeresés utáni vágy, ami kiegészülhet az egészségmegőrzés és tudatos életmód folytatása érdekében végzett aktív fizikai mozgással és sporttevékenységekkel. Ezek mellett az út során számtalan környezeti és ember alkotta vonzerővel találkozhatunk, melyek felkutatása és meglátogatása szintén újabb motivációs szempont (Bauer & Miskolczi, 2022).

4. A TÚRÁZÁS ÉS A TERMÉSZET EGÉSZSÉGVÉDŐ, EGÉSZSÉGJAVÍTÓ HATÁSA

Amikor a természetben járunk kitisztul az elménk, felfrissül egész testünk-lelkünk, az erdei környezetben töltött időnek pozitív hatása van szervezetünkre, csökken a szorongás és a depresszió, javul közérzetünk. (Turista Magazin & The Wall Street Journal, 2021). A szabadidő aktív eltöltésében számos egészségjavító és megőrző lehetőség rejlik, az egészséges életmód folytatása pozitív hatást gyakorol szervezetünkre, mely a betegségek megelőzéséhez és az élet meghosszabbításához vezet (Michalkó, 2002). „Az aktív turizmus hozzájárul ahhoz, hogy az agyvérzés, a diabétesz, a daganatos betegségek előfordulása és az idő előtti elhalálozás valószínűsége csökkenjen. (Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ & Aktív Magyarország, 2023. p. 60).”

Egy 2014 és 2015 között, 19 806 résztvevővel végzett kutatás eredményei olvashatók a *Nature's Scientific Reports* 2019-ben megjelent tanulmányban, melyben a természetben töltött mennyiségi idő hatását vizsgálták. Kimutatták, hogy a heti szinten több, mint két órán át természetben való tartózkodás hatására az alanyok egészségi állapotában és mentális jólétében feltűnően pozitív változás következett be (White, et al., 2019).

A túrázás előtti, közbeni és utáni egészségi állapotot vizsgálta Kozma és Baba (2023) kutatásuk során, melyben 491 rendszeresen túrázó kitöltőt kérdeztek meg szokásaikról és tapasztalataikról. Testtömegindex tekintetében pozitív eredményül kapták, hogy nőtt azok aránya, akik normál BMI-vel rendelkeznek, míg az elhízottak és túlsúlyban szenvedők száma csökkent. A válaszadók majdnem 95%-a állóképességük és erőnlétük fejlődését tapasztalta, míg egyharmaduk súlycsökkenést ért el, de a nők tekintetében nagyobb változás volt megfigyelhető. A megkérdezettek legnagyobb többsége azt nyilatkozta, hogy a mozgás megszeretéséhez a túrázás járult hozzá.

Az egészségügyi helyzetet elemezve, az eredmények azt mutatták, hogy a gyalogtúrázás kedvező, a panaszokat enyhítő hatással volt a magas vérnyomással és koleszterinszinttel küzdők, az asztmások és a cukorbeteg korábbi panaszaira. A jótékony hatások a résztvevők mentális egészségét is javították, 59,9% tudott teljesen kikapcsolódni a természetben töltött aktív időnek köszönhetően, míg 93,7% nem csak közben, de a természetjárás után is nyugodtabbnak érezte magát. Az erdei túrák adta feltöltődés a magyar lakosságra is pozitív hatással van, az aktív kikapcsolódásnak köszönhetően a magyarok boldogabbak, egészségesebbek és kiegyensúlyozottabbak. (Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ & Aktív Magyarország, 2023).

A Nemzeti Aktív Turisztikai Stratégia 2030 víziója alapján 2021-hez képest a rendszeres testmozgásnak köszönhetően fele annyi lesz azon lakosok száma, akik elhízással küzdenek. A természetben aktívan időt töltők aránya pedig további növekedést mutat majd 2030-ra.

5. FENNTARTHATÓSÁG A TERMÉSZETJÁRÁSBAN, ZÖLD TURIZMUS

A természet az egyik kulcsfontosságú helyszíne az aktív turizmusnak, amelynek népszerűségét és versenyképességét nagymértékben befolyásolja a táji és természeti környezet állapota. Nagyon fontos kellő hangsúlyt fektetni azon attrakciók védelmére, melyek a legnagyobb vonzerőt jelentik a túrturizmus romboló és környezetkárosító hatásának elkerülése érdekében (Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ & Aktív Magyarország, 2023). A fejlesztéseket kizárólag fenntartható módon lehet kivitelezni, különben másfajta, nem elég gondos és odafigyelő eljárás során maga a legfőbb vonzerőnek számító természet sérül (Bauer & Moskolczi, 2022). A desztinációk fenntartható fejlődésében a termék egyediségeire fókuszálva az aktív turizmus meghatározó szerepet játszik (Sulyok & Magyar, 2014).

A megelőzés és egy új szemlélet ismertetése már gyerekkorban elkezdhető a különböző szervezett iskolai kirándulások és táborok során. Később általános és középiskolában a környezettudatos viselkedésre és életmód folytatásra tanítás segíthet a fenntarthatóbb életmód megismerésére. Ezek mellett a túrázókat arra kell biztatni, hogy ne hagyják a szemetet az erdei hulladékgyűjtőkben sem, hanem a természet megóvása érdekében inkább vigyenek haza mindent, amit magukkal hoztak az erdőbe az otthagyt lábnyomukon kívül. Tehát nem több szemetes kihelyezése a lényeg az erdőkben, hanem a kevesebb szemét termelése és otthagytásának elkerülése.

Jelenleg is aktívan tevékenykedő szervezetek kiemelkedő programjai is segítik a környezettudatos életszemlélet gyakorlását (Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ & Aktív Magyarország, 2023).

Kizárólag a környezetvédelmi szabályozásoknak megfelelő beruházásokra van szükség, azaz a felépülő új komplexumok és épületek működtetése és fenntartása lehetőleg megújuló energiával, víztakarékos rendszerekkel és szelektív hulladékgyűjtéssel legyen kivitelezhető és megvalósítható. A fejlesztések során alapul kell venni, hogy a sikeresség kulcsa a helyi identitásban is rejlik, hiszen a közösségek számára elfogadhatóbbak azon akciótervek, melyek értékteremtő képességgel bírnak. A fenntarthatóság és hatékonyság érdekében a helyi értékekre kell fektetni a hangsúlyt. Viszont elengedhetetlen tény, hogy az egyik fő cél az ökoszisztéma védelme és a természetbe avatkozás mértékének csökkentése és ebben segíthet a tájvédelmi és környezetvédelmi szövetségek közreműködése. Azokon a helyszíneken, ahol fejlesztések mennek végbe, illetve túraútvonalak kezdőállomásain célszerű figyelemfelhívó eszközöket kihelyezni. Ezek segítik az arra járók tájékozódását és informálását azzal kapcsolatban, hogy miként kezelhető egyénileg a klímaváltozás, hogyan lehet környezettudatos életmódot folytatni, hogy milyen nagy szerepe van a biodiverzitásnak, továbbá az újrahasznosítás és tudatos fogyasztás előtérbe helyezésének (Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ & Aktív Magyarország, 2023).

5.1. Fenntarthatóság fogalma, mai jelentése és értéke

A természet a fő szereplője az aktív turizmus vonzerőfejlesztésének, így annak sikeressége a környezeti fenntarthatóságban rejlik (Bauer & Miskolczi, 2022). E meghatározást nem csak a desztináció, de az utazó szempontjából is vizsgálni szükséges. A pozitív és negatív hatások eredményeképp megállapítható, hogy az általánosságban vett természetjárást tekinthetjük a fenntartható turizmus egyik típusának is (Sulyok & Magyar, 2014). „A fenntartható turizmus tehát nem egy turisztikai termékfajta, hanem egy szemléletmód, egy törekvés, amelyet minden turisztikai termékfajta fejlesztése során figyelembe kell venni (Gonda, 2022, p.103-104).” Az Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ és Aktív Magyarország (2023) legfőbb célkitűzéseinek egyike a környezet fenntarthatósága. Sokkal környezettudatosabban gondolkodik és cselekszik a felnőtt lakosság azon része, akik rendszeresen végeznek aktív testmozgást a természetben.

Gonda és társai 1085 főt mintául véve, 2018 tavaszán végeztek megfigyelést (2022) a 15-74 év közötti magyar lakosság turizmussal kapcsolatos hozzáállásának témájában a generációkat is tanulmányozva. Kutatásukból kiderült, hogy a mintaalanyok 48,2 százalékának nagyon fontos a desztinációba utazás előtti alapos felkészülés és tájékozódás, míg a válaszadók majdnem egyharmadának fontos az előzetes ismeretszerzés.

Összegezve megállapítható, hogy a kérdőívet kitöltők – generációk közötti számottevő eltérés nélkül –körülbelül 80 %-a készül felelősségteljesen az utazásra. Továbbá a résztvevők 83,4%-ának – főként a fiatalok és középkorúak számára – összességében elengedhetetlen a természeti értékek óvása és az azokra gyakorolt negatív hatás mérséklése, egy szóval a fenntarthatóság.

5.2. Overtourism az erdőben, avagy veszélyt jelent-e a természetre és élővilágra a túrázók számának növekedése

A természeti környezetre terhelő hatással bírhat a turisták egyidejű tartózkodása a kiemelt helyeken és különböző attrakcióknál (Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ & Aktív Magyarország, 2023). A nagy számban érkező turistákra alapozó profitorientált szervezetek a haszonszerzésre koncentrálva könnyen túlzásba eshetnek, mely a természetben okozott károk gyarapodását és az ott jelenlévő értékek sérülését vonja maga után. A természeti szabályozások figyelmen kívül hagyása és be nem tartása a turisták által okozott környezeti túlterheltséget, azaz túlturizmust okoz. Ennek elkerülése érdekében fel kell hívni a figyelmet a fenntarthatóság szerepére és fontosságára (Bauer & Miskolczi, 2022). A turizmus fizikai környezetét vizsgálva a szemetelés jelenleg fokozott problémát jelent, egyfelől az eldobált hulladék látványa ront az élményen, másrészt a talajba és természetes vizekbe kerülve káros anyagok oldódnak fel, ami az élővilágot is veszélyezteti. Ugyanakkor egy botanikai túra során a turisták túlzott létszáma és felelőtlen, talajtaposó vagy növényeket károsító viselkedése környezeti terhet és élővilágának károsodását okozhatja (Gonda, 2022).

A tömegturizmus általi leterheltség kiküszöbölése érdekében a vonzerőfejlesztés jelenthet megoldást. A természet eltartóképességének egyensúlyban tartása végett a turisták eloszlása nélkülözhetetlen, amihez az adott területeken, főleg fővárosok és megyeszékhelyek közelében megfelelő minőségű és elengedő mennyiségű élményt biztosító aktív turisztikai vonzerő szükséges. Hiszen, ha nincs elég lehetőség, akkor a turisták aránya bizonyos térségekben nagyobb mennyiségben koncentrálódik, ez pedig a környezet amortizálódásához vezet. Az ismertebb, könnyen és gyorsan megközelíthető erdők és túraútvonalak, zöld területek túlterheltségének elkerülésére megoldást jelenthet annak javítása, hogy a távolabb eső helyszínek elérhetőbbek legyenek közösségi közlekedés igénybevételével is. Mindamellet a természeti vonzerők közvetlen környezetének óvása érdekében a gépjárművek bejutását is célszerű korlátozni, hogy a kiépített parkolókon túl már csak kerékpárral vagy gyalogosan lehessen megközelíteni az attrakciókat (Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ & Aktív Magyarország, 2023).

5.3. Tudatosság, tudatos és felelős viselkedés a természetben kirándulás közben

A környezetvédelem és a fenntarthatóság egyre nagyobb és fontosabb szerepet tölt be társadalmunk mindennapjaiban és ezzel együtt nő azok száma, akik erre komolyan odafigyelnek. Az erdei szemetelés és illegális szemétkeresés csökkentésével és a természeti értékek megismerésével és védelmével az aktív turizmus résztvevői környezettudatos természetjárókká válnak (Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ & Aktív Magyarország, 2023).

A túrázás összhangban áll a fenntarthatóság elveivel (Fülep, 2004). Azáltal, hogy egyre több a turista, a természetben is fokozódik azok száma, akik a szabályokról hiányos ismeretekkel rendelkeznek vagy be sem tartják azokat. Az ő esetükben nem tekinthető egyértelműnek, hogy a természetjárás kéz a kézben jár környezetünk megóvásával. Emiatt is van szükség a különböző útvonalak területén és a sűrűn látogatott térségekben környezeti-nevelési módszerekre, megfelelő szintű és mértékű kampányokra és tájékoztatásra (Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ & Aktív Magyarország, 2023).

6. AZ AKTÍV TURIZMUS HELYZETE MAGYARORSZÁGON

Nemcsak Magyarországon, de világszerte is az aktív turizmus válik az utazás és szabadidő eltöltés egyre közkedveltebb formájává, miközben alapját a fennálló tradíciók és természeti adottságok képezik. Változatos természeti vonzerőkben gazdag országunk európai szinten is impozáns, nagy tavaink és folyóink, színes arborétumaink és mindig új arcukat mutató ősbükközeink nagy népszerűségnek örvendenek. Ám fejlesztések szempontjából leginkább a belföldi célcsoport érhető el továbbra is, mivel sem tengerpartok sem magashegységek nem tartítják környezeti turisztikai kínálatunkat. Ugyanakkor hazánk ideális színteret nyújt aktív élmények felfedezéséhez biztonságos keretek között. A kedvező domborzatnak köszönhetően a kezdő túrázóktól egészen a haladóig, mindenkinek van lehetősége a szintjének megfelelő túraútvonal és túratípus teljesítésére (Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ & Aktív Magyarország, 2023).

Hazánkban a hagyományokra visszatekintő aktív kikapcsolódási szektor az elmúlt években nagymértékű fejlődésen ment keresztül, melyet a számottevő, turizmus iparba való befektetés segített elő. A fejlesztéseknek köszönhetően a látogatók és a lakosok számára egyaránt elérhetőek a különféle megbízható turisztikai szolgáltatások, infrastrukturális intézmények és attrakciók (Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ & Aktív Magyarország, 2023). Mártonné Máthé esettanulmányában (2022) úgy fogalmazott, hogy országunk egyetlen, különleges eszközök használatát nem igénylő, aktív tevékenységi formája a gyalogos természetjárás.

6.1. Covid-19 járvány hatása a természetjárásra Magyarországon

Magyarország vonzó aktív turisztikai célpont mind a lakosság, mind a más országokból érkezők számára, kedvező domborzatával nem igényel különösebb edzettséget, így tájegységei kicsik és nagyok, családok és az idősebb generáció számára is könnyedén bejárhatóak. A középhegységeink közül a Mátra és az OKT örvend kiemelkedő népszerűségnek (Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ & Aktív Magyarország, 2023).

Hazánkban a járvány megjelenése és annak elterjedése változást és átalakulást hozott az élet minden területén, csak úgy, mint a világ többi részén és ez alól az aktív és ökoturizmus sem jelentett kivételt (Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ & Aktív Magyarország, 2023). „A járvány kitörése előtt már megfigyelhető volt a természetjárás erősödése (hazánkban is), amely három tényezőre vezethető vissza: az utazás alapszükségletté válása a fejlett társadalmakban, ugyanott az urbanizációs ártalmak súlyosbodása, valamint a természetélmény, a zöld táj iránti pszichés igény (Benkhard, 2023, p. 114).” Azt mondják, hogy 2020 volt az első olyan év, amelytől kezdve rekordokat döntött a természetbe menekülők és aktív kikapcsolódást keresők száma, ám a 2021-es év még ezt is felülmúlta (Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ & Aktív Magyarország, 2023). A járvány nem, hogy rontott, hanem hozzájárult a zöld övezet nyújtotta természetközeli élmények kereséséhez. A Covid-19 hatására nőtt az aktív-és ökoturizmus iránti kereslet, így a szabadban töltött passzív időtöltés már kevésnek bizonyult. A bezártságot megelégtelve az emberek vágytak arra, hogy a természetben kapcsolódjanak ki, de aktív tevékenységek formájában (Péter, et al., 2023).

A túrázás a pandémia alatt is igen nagy népszerűségnek örvendett, a szigorú szabályok lekorlátozták a lakosság szabad mozgáskörét, ám a természetben való időtöltésnek nem volt akadály (Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ & Aktív Magyarország, 2023).

Az aktív turisztikai termékek kereslete már azelőtt is növekvő tendenciát mutatott, de azáltal, hogy elmúlt években sokkal népszerűbb és még többek számára elérhetővé váltak a közösségi médiában megosztott tartalmak, még nagyobb növekedés vette kezdetét. Egyre többen tették közzé az interneten túra közbeni élményeiket, tapasztalataikat, egyes helyszíneket, útvonalakat, így azt befogadók és érdeklődők köre is csak bővült, akik aztán szintén ezt az aktív sportot kezdték el űzni (Péter, et al., 2023).

2020 márciusa után a kijárást korlátozó intézkedések és a szállás- és vendéglátóhelyek bezárása következtében a túrázások is egy napos időtartamra szűkültek. Benkhard (2023) felmérésben kapott adatai alapján arról számolt be, hogy fokozódott azok száma és aránya, akik a home office-nak és a flexibilis napirendnek köszönhetően hétközben túráztak. Kutatásában a *Pilis Bioszféra Rezervátum* látogatóinak lakhelye alapján összefüggésbe hozta a kiránduló helyi lakosok számának növekedését a járvány hatásával. Azt figyelte meg, hogy bár a nagyvárosok vonzáskörzetében lévő természeti helyek eddig is nagyobb népszerűségnek örvendtek más kevésbé elérhető területekhez képest, mégis nem csak a Budapestről jövők aránya nőtt, hanem a más területekről érkezőké is.

A járvány alatt biztonságos alternatívákat kellett találni, hogy a bezártság alatt, hosszabb utazás nélkül is természetközeli élményekhez lehessen hozzájutni. A fejlődő technológiák segítségével a résztvevők felhő alapú élményt szerezhettek, ha csatlakoztak egy virtuális túravezetésre, így bármiféle létszámkorlátozás nélkül online követhettek egy idegenvezetőt, aki végig kalauzolta őket egy adott területen. A különböző desztinációkat bemutató virtuális megoldások lehetőséget biztosítottak az otthon maradók számára, hogy annak kényelméből vegyenek részt – igaz passzívan– ezeken az aktív tevékenységeken. Ezek a mai napig jelen vannak a mindennapokban, de a pandémia véget érésével megfigyelhető, hogy mind nemzetközi tekintetben, mind Magyarországon a turisták szívesebben mennek a természetbe, hogy valós élményeket gyűjtsenek az útvonalakon sétálva és az erdővel és annak élővilágával együtt lélegezzenek. Egyre népszerűbbek az olyan helyek, ahol egy kis Instagram vagy fotó-ikon jelzi a térképen, hogy az egy remek hely fotót készíteni poszthoz vagy történethez. Ez azt eredményezi, hogy nő azok száma, akik az internettel kapcsolatba hozható élmények miatt keresik a természeti adottságokat (Péter, et al., 2023).

A természetjárás megállás nélkül növekvő tendenciát mutat, bár a múltba visszatekintve elég nagy százalékban voltak azok, akik nem mutattak különösebb érdeklődést a túrázás iránt, ugyanis egy 2006-os felmérés alapján a válaszadók 39,4%-a azt nyilatkozta, hogy sosem kirándul. Ez az arány 2017-re már kevesebb, mint a harmadára csökkent, ugyanis a megkérdezettek 10,5%-a adta azt a választ, hogy azelőtt még egy túrára sem ment el (Máthé & Császár, 2019, hivatkozva Péter et al., 2023). Egy 2018-as felmérés is azt bizonyítja, hogy országunk az aktív turizmus szempontjából keresett desztináció. Már akkor is a szabadidőt aktív módon eltölteni a lakosság majdnem 50%-a preferálta. Viszont a kutatásból arra az eredményre jutottak, hogy a demográfiai tulajdonságoktól nagy mértékben függ, hogy a felmérésben résztvevők milyen igényeket és elvárásokat támasztanak az aktív turizmussal szemben (Csapó & Gonda, 2019, hivatkozva Péter et al., 2023).

A szigorítások eltörlésével a gyalogtúrázásnak még több szerelmese lett, hiszen a természetbe kényszerülők megtapasztalták annak jótékony, egészségre gyakorolt hatásait és előnyeit. A bezártságból kiszabadulva özönlöttek az emberek az erdőkbe, tanösvényekre. Tömegek jelentek meg a népszerűbb kiemelt helyeken és bakancsot, kerékpárt ragadva élvezték a zöld övezetek által nyújtott lehetőségeket (Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ & Aktív Magyarország, 2023).

Az Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ piackutatásából (2020) kapott eredmények azt mutatják, hogy a felnőtt magyar lakosság 54 százaléka választja szívesen a kirándulást, mint az aktív turizmus egy formáját. Ebből arra a következtetésre jutottak, hogy hazánkban a megkérdezetteket alapul véve az első helyen a gyalogos természetjárás áll. Továbbá megállapították, hogy a lakosok közül, akik az országhatáron belül tervezték nyaralásukat, kimagasló arányban voltak azok, akik aktív kikapcsolódást keresve tették mindezt.

Az Országos Kékkör egyes túraútvonalaihoz tartozó igazolófüzeteket beszerzők száma 2020-ban megdöbbentő mértékben nőtt, írta Benkhard (2023) tanulmányában, melyben a járvány alatti természetjárási esélyeket és módokat vizsgálta. Azt az eredményt kapta, hogy 2019-hez képest, amikor a növekedés aránya 17-18%-os volt, 2020-ra ez 68%-kal emelkedett. Továbbá ezek mellett 2021-ben a Kéktúra bizonyos szakaszait teljesítők száma is rekordot döntött. Így arra a következtetésre jutott, hogy az OKT-t végig járók számának növekedését a járvány idézte elő.

A koronavírus a természetjárást nem hozta válsághelyzetbe, hanem megváltoztatta és megerősítette azt. Azonban a látogatók számának növekedése, a megfelelő viselkedés ismeretének hiánya az adott területeken nézeteltéréseket vont maga után és megoldásra váró problémákat eredményezett. Azt a tanulságot vonta le, hogy a pandémia az országjárásban környezeti terhelést, a zsúfoltságot és nehézségeket okozott (Benkhard, 2023).

6.2. Magyarországi túraútvonalak infrastruktúrája és attraktivitása

Az Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ helyzetelemzése (2023) alapján az Országos Kékkör köti össze a jól kiépült térségi túraútvonal-hálózatokat, bár túratípusok tekintetében mégsem beszélhetünk összefüggő útvonalakról, ennek ellenére a gyalogos természetjárás infrastruktúra tekintetében kimagaslóan jó állapotúnak számít. Hazánkban országos és nemzetközi viszonylatban is több hosszú távú aktív turisztikai útvonal várja a túrázni vágyókat, továbbá jelenleg 800 tanösvény gazdagítja a gyalogos infrastruktúrát. Árva kézikönyvében (2004) úgy fogalmazott, hogy országunk turistajelzéssel ellátott útjai rendszeresen karbantartottak, így aki figyeli és követi a fára, épületek falára, táblákra vagy villanyoszlopokra festett jól látható jeleket, az nem tud eltévedni.

A vonzó, kijelölt térségi úthálózat, amely megfelelően karbantartott, jó minőségű, biztonságos, összefüggő és jogilag rendezett, meghatározó kritériuma az aktív turizmusnak. A gyalogos, jelzésekkel ellátott útvonalakat összességében vizsgálva megállapítható, hogy nincsenek meghatározva olyan létfontosságú szempontok, mint a folyamatos és biztonságos járhatóság. Ebből következik, hogy ezen nyomvonalak esetében nem megállapítható a karbantartásuk felelőse, mértéke és módja, tehát a túraútvonalak helyzete műszaki és jogi szempontból is áttekinthetetlen. Megoldásra váró problémát jelent hosszú távon biztosítani a fejlesztések pénzügyi fenntartását és karbantartását, melynek következtében sok meglévő szolgáltatás hiányos vagy nem megfelelő minőségű (Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ & Aktív Magyarország, 2023).

A turistautakat összekötő hálózat a gyalogos természetjárás alapinfrastruktúrája. 20 000 km-nél is több, nemzeti értéknek számító jelzett turistaút hálózza be hazánk területét, melyekből közel 17 000 km hosszúságú útvonal hálózat a szabványoknak megfelelő (mtsz.org, 2024). A vonzerőkké avanszálódó kijelölt gyalogos útvonalak összekötik a hazánk természet alkotta látnivalóit, turisztikai és rekreációs lehetőségeket kínálva a túrázáshoz, kiránduláshoz.

Magyarország teljes jelzésekkel ellátott úthálózatát tekintve megállapítható, hogy szükség lenne nemzetközi szinten bevált jó gyakorlatok követésére. Ugyanis egységes, jól karbantartott és infrastrukturális útvonalfejlesztésekre lenne szükség a rendszer gördülékenyebb működése érdekében (Molnár, 2022).

6.3. Például szolgáló nemzetközi jó gyakorlatok útvonalfejlesztés szempontjából

Nemzetközi tekintetben négy kiemelkedő, jó gyakorlatot vehetünk például besorolási rendszer és útvonal-minősítés szempontjából. Ezek figyelemmel vannak a nehézségi szintekre, a turisták által meglátogatni tervezett attrakciók összevonására és az út során szerezhető élményelemekre is. Az elsőszámú vezető minősítő rendszer az Európai Gyalogtúra Szövetséghez tartozik, akik képzett szakértői megadott távok, időtartamok és szakaszok alapján végzik a szigorú ellenőrzést, amit 3 év leteltével meg kell ismételni az értékelés megtartásához. Szakmai útmutatókkal és kézikönyvekkel, nehézségi szint alapján besorolt és szabályozott országos egységet alkotnak például Svájc gyalogos turisztikai és rekreációs útvonalai. Az amerikai struktúrában öt csoportra bontják az utakat és fejlettség mértéke szerint kapnak besorolást. Ezek mellett még külön figyelmet fordítanak az útvonalak erőforrás kezelésére, a biztonságra, a tisztaságra és az azok mentén létesült épületek állapotára (Molnár, 2022).

6.4. Teljesítménytúrák Magyarországon

Az országszerte, évszakoktól függetlenül szervezett teljesítménytúrák is a természetjáró turizmushoz sorolhatók. Ezeket a sportszerű versenyként is tekinthető eseményeket legtöbb esetben a turistaegyesületek hirdetik és rendezik meg, ahol meghatározott időn belül kell végig járni egy előre kijelölt útvonalat. Ahhoz, hogy bizonyítható legyen az útvonal teljesítése, a túra mentén több pecséttel vagy más jelölőeszközzel ellátott igazolópont áll rendelkezésre, amit az igazolófüzetben rögzíteni szükséges. Azok, akik időn belül érnek célba, jutalmul a teljesítést alátámasztó oklevelet és kitűzött vagy jelvényt kapnak (Sulyok & Magyar, 2014).

Teljesítménytúrákat minden hétfőgén és ünnepnapokon tartanak, amikről részletesen tájékozódni a *Teljesítménytúrázók Társaságának* hivatalos honlapján feltüntetett túranaptárban érdemes. A *Teljesítménytúrázók Társasága* 1991 óta önálló közhasznú szervezetként más szervezetekkel együttműködve végzi tevékenységét, melye többek közt beletartozik a teljesítménytúrák rendezése, túrák táv és szintadatainak mérése és azok dokumentálása és a *Teljesítménytúrázók Minősítési Rendszerének* működtetése is.

Fő célkitűzésük közé sorolható a résztvevők érdek-képviselése és a teljesítménytúrázás népszerűsítése. A részvétel nincs semmilyen feltételhez kötve, a nevezés minden alkalommal csupán pár ezer forint.

Az sem baj, ha nem vagyunk felkészült túrázók, a többféle hosszúságú és szintemelkedésű túra közül ki tudjuk választani erőnlétünknek megfelelőt. Az ilyen programokon való részvétellel megismerhetünk új útvonalakat is miközben átadjuk magunkat a szabadban eltöltött gyaloglás élményének (teljesitmenyturazoktarsasaga.hu, 2022).

1982 óta minden év áprilisának harmadik szombatján megrendezésre kerül a *Gerecse 50* teljesítménytúra, mely nevét a majdnem 50 kilométernyi körtúraútvonalon végig haladó Gerecse szebbnél szebb tájairól és nevezetességeiről kapta. A kihívásra nevezési díj és online regisztráció ellenében a megadott létszámkorlát beteltéig bárki jelentkezhet, de akiknek ez elsőre túl megerőltető lenne, ők a 10, 20 és 30 km-es távot is választhatnak. Más teljesítménytúrákhoz hasonlóan itt viszonylag kedvezőbb a terep és a szintemelkedés, így a végig-járás vagy futás sem annyira megterhelő. Az esemény Tatabányán indul és ott is ér végét, a nagy népszerűségnek örvendő programot sokan családi vagy baráti körben teljesítik (gerecse50.hu, 2020).

6.5. Túratervező, természetjáró applikációk, weboldalak

Hazai aktív turizmus tekintetében még nem létezik egy olyan aktuális és naprakész hivatalos adatbázis, amely országos szinten összefoglalná és csoportosítaná az útvonalakat, vonzerőket és különböző túrázás során elérhető szolgáltatásokat. A felhasználóknak és az újonnan csatlakozóknak kedvezve szükség lenne egy olyan online túratervező oldalra vagy alkalmazásra, amely túratípusok és térségek szerint nyújtana teljeskörű tájékoztatást. Ami a túrázók számára összezavaró és elbizonytalanító tényező, az az, hogy a túratípusnak megfelelően jönnek létre különféle felületek eltérő elérhetőségi formában, melyek egymás segítése helyett, inkább rivalizálva próbálják elérni a felhasználóikat. Ezek mellett a különböző térségek honlapjai is próbálják felvenni a versenyt a maguk kapacitásához mérten, mely szintén csak az összetett programok szervezésének ellehetetlenítését idézi elő. A megoldást az jelentené, ha az eltérő jellegű túrákra szakosodott szervezetek, szolgáltatók és önkormányzatok saját nyilvántartásuk helyett központi adatbázisba gyűjtenék információikat, hogy azokat a fogyasztók felé egységes szinten tudják közvetíteni. (Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ & Aktív Magyarország, 2023).

A szerteágazó szolgáltatók közül a legjobban kezelhető turisztikai tervező platformok a *Természetjáró* néven ismert honlap és alkalmazás, illetve az *Aktív Magyarország* weboldala. Ezeket ingyenesen hozzáférhető tartalmak segítenek a célcsoportoknak megtalálni a számukra megfelelő túratípusokat, melyeket lehetőség van megtervezni, letölteni és értékelni is (Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ & Aktív Magyarország, 2023). Ide tartozik továbbá a

több százezrek által követett és olvasott *Turista Magazin* is, mely a természetjárás és gyalogtúrázás értékkeremtő tömegtájékoztatási felülete (mts.org, 2024).

A túrázás tervezésének könnyítését segítő felületeknek nagy hangsúlyt kell fektetniük a kommunikációra és a marketingre is, hiszen jelenleg a digitalizáció világában felnövő gyerekeket és a felnőtteket egyaránt elérhetik. A kommunikációs eszközök segítségével teljeskörű és figyelemfelhívó tájékoztatás nyújtható a lakosságnak a természetvédelemről, az egészséges táplálkozásról, a rendszeres testmozgásról, a tudatos fogyasztásról, a klímaváltozásról, és a biodiverzitásról, egyszóval egy fenntarthatóbb életmód és jövő megvalósíthatóságáról (Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ & Aktív Magyarország, 2023).

6.6. A papír alapú vagy digitális tájékozódás

Ahányan vagyunk, annyiféleképpen túrázunk, de annak során valamilyen módon tájékozódni mindenképpen kell. A rövidebb, ismertebb útvonalak kitáblázottságának köszönhetően egyszerűn rábízhatjuk magunkat az iránymutató jelölésekre, nem fogunk eltévedni. Abban az esetben, ha már hosszabb, nehezebb útvonal teljesítésére vállalkozunk nem feltétlen elegendő, ha előzetesen tanulmányozzuk a térképet és memóriánkban bízva indulunk útnak, hiszen az előre kijelölt útvonalak módosulhatnak az évek során akár az időjárási viszonyok következtében is. Számos lehetőségünk van a nekünk leginkább megfelelő tájékozódási eszköz kiválasztására. Használhatunk hagyományos papírtérképet vagy előre kinyomtatott túralírást, vihetünk magunkkal olcsóbb vagy drágább, funkciók széles körével ellátott GPS eszközt. Továbbá okostelefonunkra is letölthetünk túratervező applikációkat vagy lefotózzhatunk, lementhetünk offline térképeket is, sőt már olyan okosórákat is beszerezhetünk, amiken navigáció is könnyedén elérhető (Mozgásvilág, 2021).

„A térkép a turista legfontosabb útítársa (Árva, 2004, p. 13).” A választott túránk típusától is függ, hogy mennyire részletes térképre van szükségünk. A méretarányos és megfelelő részletességgel ábrázolt fajtákat használva könnyebben tudjuk magunkat beazonosítani és tájolni utunk során.

Választhatunk egyszerűbb, rajzolt vázlatosan jelölt, de alaposan kidolgozott, szintvonalakat is ábrázoló verziót is, ha nehezebb túrára vállalkozunk (Berger, 2005). Egy svéd márka, a *Fjällräven* magyarországi túrázási szokásokat felmérő kutatásának eredményeit olvashatjuk a mozgásvilág.hu Flow által írt cikkében (2023), melyben választ kapunk többek között arra is, hogy a magyarok a túrára való felkészülésben és annak során milyen tájékozódási eszközöket részesítenek előnyben.

A felmérésből kiderült, hogy a férfi válaszadók 36%-a, míg a női résztvevők csupán negyede preferálja az online vagy okostelefonon megjeleníthető túratervezők használatát. A közreműködők összességének vizsgálatában kicsit több, mint 30% válaszolta, hogy elsősorban olyan térképpel és/vagy túratervezővel tájékozódik, ami online vagy applikáción keresztül érhető el. Az alanyok egy ötöde nyilatkozta, hogy ők inkább a papír alapú térképekben bíznak és csupán 7% azok aránya, akik túravezetővel vagy túraklubbal indulnak útnak, így ők csupán az elől haladóra hagyatkoznak.

7. A MAGYAR TERMÉSZETJÁRÓ SZÖVETSÉG

A hazai aktív turizmusban találkozhatunk komoly történelmi hagyományokkal rendelkező civil szervezetekkel, melyek nagy hozzáértéssel és aktívan végzik munkájukat. Ezen társaságok közül példamutató szakmai tevékenységet végez (Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ & Aktív Magyarország, 2023) a 2012 óta új alapszabállyal és elnökséggel működő *Magyar Természetjáró Szövetség* (a továbbiakban: MTSZ) (mts.org, 2024).

Az MTSZ elősegíti és népszerűsíti az egyéni és közösségi természetjárás kulturált keretek közötti megvalósulását (kektura.hu, 2020). Az Országos Kékkör teljes fenntartása és karbantartása is az MTSZ feladatkörébe tartozik (Magyar Természetjáró Szövetség, 2022). Továbbá e szervezet felel a jelzésekkel ellátott turistautak kialakításáért és karbantartásáért. Célkitűzésük közé tartozik a természetvédelemre és az egészséges életmódra való figyelemfelhívás azáltal, hogy a természetjárást népszerűsítik. Az állami támogatással megvalósuló tevékenységeiket segítik még stratégiai partnereik és több, mint 200 tagszervezetük is. Fontos számukra, hogy a természetbe látogató célcsoportok orientált szemléletformálását online felületeken – mint a weboldalak és közösségi média – nyomtatott platformokon és közösségi, szervezett túrák során is hirdessék (mts.org, 2024).

8. AZ ORSZÁGOS KÉKTÚRA FOGALMA, TÖRTÉNETE, JELENTŐSÉGE, MEGÍTÉLÉSE

A Kéktúra egy olyan túramozgalom, amely különféle hosszúságú szakaszok útvonalát követi, melyek rövidebb és hosszabb távra vannak bontva. Jelölése országos szinten egységes, fehér alapon kék sáv jelzi, hogy az OKT nyomvonalát követjük. Az útvonal összesen 1172,5 km hosszúságú és 27 szakaszból tevődik össze. Szintemelkedés maximálisan 32 025 m. A menetidő 345 órát tesz ki, melyet minden erre vállalkozó túrázó olyan tempóban, annyi idő alatt és olyan formában teljesít, ahogyan az saját maga számára a legjobbnak bizonyul (Magyar Természetjáró Szövetség, 2023).

A Kéktúra fogalma nem összekeverendő az Országos Kékkörrel, ugyanis utóbbihoz tartozik az Alföldi Kéktúra és a Rockenbauer Pál Dél- dunántúli Kéktúra is (Magyar Természetjáró Szövetség, 2024).

Az OKT, mint jelvénytulajdonos túramozgalom 1952-ben Dr. Vízkelety László vezetésével alakult, amit Szent István király halálának 900. évfordulójának tiszteletére rendezett országos turistazarándoklat követett (kektura.hu, 2020) és 1953-tól kezdődően vált hivatalosan teljesíthetővé (Magyar Természetjáró Szövetség, 2024).

Maga az ötlet, hogy országunkat átívelő tájegységeket összekötő turista-főútvonal jöjjön létre, egészen 1930-ig nyúlik vissza. Eredetileg piros sáv jelzést szerettek volna választani ennek az útvonalnak, de mivel más kijelölt terepeken már a kék színt alkalmazták, így, hogy azokat ne kelljen átfesteni végül a *Magyar Turista Szövetség* emellett a szín mellett döntött. 1938-ra készült el az Országos Kékjelzés néven ismertté vált, hazánkat körbejáró, összefüggő útvonal (Magyar Természetjáró Szövetség, 2021). Kezdetben a jelvénytulajdonos túrákon csak a *Lokomotív Turista Egyesület* tagjai vehettek részt (Lánczi, 2021). 1954-re már olyan nagy mértékeket öltött a túramozgalom, hogy a szakosztály kereteit meghaladva országos szintre nőtte ki magát (kektura.hu, 2020). 1961-től már az MTSZ a túramozgalom szervezője és karbantartója (Magyar Természetjáró Szövetség, 2024).

A kektura.hu hivatalos oldalán olvashatjuk (2024), hogy jelenleg a kéktúrázás nagyon felkapott aktív kikapcsolódási forma, évente több, mint 15 ezren vágnak neki, hogy teljesítsék a távot. Idén év elejéig, a három túra útvonalat teljesítők száma összesen, több mint 14 ezer fölé ugrott. A *National Geographic* cikkében (2019) a világ 25 legjobb utazási célpontjaként 2020-ra ajánlott desztináció közé egy rövid ismertető leírással bekerült az OKT is, mint *National Blue Trail*.

2020 óta minden év október második hétvégéjén az MTSZ megrendezi a *Kéktúrázás Napját*. A túrarendezvényen való részvétel ingyenes, az érdeklődők egy rövid regisztráció után 143 szakasz közül tudnak választani típusnak és hosszúnak megfelelően. Ennek lényege, hogy a szakaszvezetők GPS jeladóval rendelkeznek, így, hogy éppen melyik csoport merre halad az útvonalán, az online nyomon követhető és nap végére ennek köszönhetően kirajzolódik az Országos Kékkör teljes egésze (kekturazasnapja.kektura.hu, 2020).

Jelenleg is növekvő népszerűségnek örvend az OKT – melyet 2023-ban hivatalosan 800-an teljesítettek – és az Országos Kékkör teljesítőinek száma is egyre magasabb. A túrákat már 9000-nél is többen járták végig, ám a férfiak aránya még mindig körülbelül 20%-kal magasabb, mint nő társaiké (Turista Magazin, 2024).

Az MTSZ kiemelt figyelmet fordít a 10-18 éves korosztályra is, ugyanis számukra egy baptista általános iskola szervezésével évente vetélkedőt hirdet a Kéktúra témájában, melynek célja annak és természeti értékeinek megismertetése és az útvonal bizonyos szakaszainak bejárása. A logikai feladatokon alapuló versenyen 4 fős csapatokban mérhetik össze tudásukat a diákok, miközben elmélyülnek a fenntarthatóság témakörében is (Turista Magazin, 2023).

8.1. Az Országos Kékkör szakaszai

A 2584 km hosszúságú, 716 óra alatt teljesíthető és 296 bélyegzőhellyel ellátott Kékkör három külön útvonalból tevődik össze. Ezek közül a legismertebb, leghosszabb és legnépszerűbb útvonal a Kőszegi-hegységben található Írott-kőtől a Zempléni-hegységben fekvő Hollóházáig tartó Országos Kéktúra. Az 1172,5 km hosszú szakasz teljesítési ideje 345 óra. Országunk délnyugati határán Vas, Zala, Somogy, Baranya és Tolna megye érintésével fut a Rockenbauer Pál Dél-dunántúli Kéktúra vonala, mely 151 óra alatt teljesíthető és 524 kilométernyi hosszán haladva, olyan híres természeti adottságokat csodálhatunk meg, mint a Mecsek vagy a Zselic dombság. A harmadik 870 km hosszú és 220 óra alatt teljesíthető legújabb szakasz pedig hazánk dél-keleti vonalán haladó Alföldi Kéktúra, mely teljesítése közben tájvédelmi körzetek és nemzeti parkok keresztezik utunkat (kektura.hu, 2020).

8.2. Másfél millió lépés Magyarországon

Az 1979-ben Magyar Televízió által közvetített, Rockenbauer Pál által írt és rendezett Országos Kéktúrát bejáró *Másfélmillió lépés Magyarországon* című, nemzetközi elismertségű filmsorozat nagy népszerűségnek örvendett (Peták, 2002). A forgató stáb keletről indulva 77 nap alatt nyugat felé teljesített 1124 km-t, az út során gyűjtött anyagból egy 14 részes film készült (kektura.hu, 2020). Az addig csak kevesek által ismert OKT teljesítése egyre többekben keltette fel az érdeklődést (Peták, 2002).

Rockenbauer Pál tevékenysége és munkássága az igazi természetjárók számára alapismeret. Nevét ismerhetjük a híres *Másfélmillió lépés Magyarországon* című filmsorozatából és a róla elnevezett Rockenbauer Pál Dél-dunántúli Kéktúra útvonalról is (Lánczi, 2023). A kincset érő, Magyarország akkori természeti értékeit is bemutató filmsorozat sokak számára adta meg a kezdő lökést országunk részletes bejáráshoz és felfedezéséhez. A sokszor nomád körülmények között forgatott és alacsony költségvetéssel támogatott sorozat a helyi emberek életébe és a kor mesterségeibe nyújt betekintést a szépséges táji környezet bemutatásával (Lánczi, 2023).

8.3. Kéktúra teljesítése napjainkban

Az OKT kilométer alapján 27 távegységre bontott szakaszáról a kektura.hu hivatalos oldalán (2020) az OKT szakaszok menüpontot választva tudunk tájékozódni, ahol a tervezéshez segítségünkre van egy rövid túraleírás, az útvonal főbb látnivalóinak, bélyegzőhelyeinek és csatlakozási pontjainak listája, továbbá hasznos információk is a megközelítésről, biztonsági előírásokról és ajánlott felszerelésről is.

Az útvonal hivatalos teljesítéséhez egy kifejezetten a Kéktúra útvonalához tervezett, az MTSZ által kiadott és évente frissített bélyeggyűjtő füzet beszerzése szükséges, ami saját névre szóló és tájékoztató leírással ellátott. Egy igazlópont elérésekor az ott kihelyezett bélyegzővel pecsételni kell a füzetbe és a túranap dátumát is rögzíteni szükséges, ezzel alátámasztható, hogy valóban ott járt a túrázó. Arra is figyelni kell, hogy indulás előtt mindenképp tájékozódjunk az útvonalak és pecsételőhelyek aktuális állapotáról (Magyar Természetjáró Szövetség, 2024).

A Kéktúra bárki számára, bármennyi idő alatt, bármilyen felosztásban és bármilyen irányban, bármikor, ám kizárólag gyalog teljesíthető. Abban az esetben, ha a kéktúrázó 6 és 14 éves kor között van, akkor rá a Gyermekkéktúra szabályai vonatkoznak. Külön adatbázis áll rendelkezésre 1961 óta az OKT sikeres teljesítőiről, ami bárki számára elérhető. Azok, akik teljesítik az összesen 1172,5 km hosszúságú távot és pecsétékkel, teljesítési dátumokkal és névvel, elérhetőséggel ellátott igazoló füzetet postázzák vagy személyen leadják az MTSZ-hez, úgy ők 3 héten belül Országos Kéktúra jelvényben részesülnek (kektura.hu, 2020).

8.4. Kéktúra marketingje, közösségi médiában való megjelenése

Magára a „Kéktúra” szóra rákeresve a Google számos lehetőséget kínál számunkra, ahol a témával kapcsolatban válogathatunk a különböző online platformok közül, attól függően, hogy pontosan milyen céllal keresünk információkat.

Elsőnek a hivatalos weboldal jelenik meg, de ami érdekes, hogy a Facebook csak ötödik a sorban, amit közvetlenül az egyáltalán nem megbízható és nem hiteles forrásként ismert Wikipedia követ és csak ezek után következik a *Természetjáró* honlapja, aminek a második helyen kellene szerepelnie (google.com, 2024).

A Facebook közösségi média platformon is megtaláljuk a Kéktúra hivatalos oldalát, melynek 49 ezer követővel 44 ezer kedvelése van 2024. szeptember 18-ai állás szerint. Az ötödik alkalommal, október második szombatján megrendezésre kerülő *Kéktúrázás Napját* hirdeti már az oldal háttérképe is, így amikor rákattintunk a hivatalos profilra, akkor ez a figyelemfelhívás tűnik szembe elsőre, szintén az előzőekben említett dátum alkalmával megtekintve. Egyébként ennek a programnak külön esemény oldala is van.

Lejjebb görgetve már láthatjuk is a legfrissebb, nyilvános bejegyzéseket, melyek rendszeressége a napi kettőtől a háromnaponta egyig terjed. A rövidebb, lényegre törő, „emojik” -kal színesített, képpel is illusztrált posztok mellett az aktuális eseményeket például – figyelemfelhívás szarvasbőgésre – 24 óráig megtekinthető történetben is megosztják. A mindig aktuális és naprakész bejegyzések között főként a Kéktúra hivatalos oldalára átirányító cikkeket találhatunk. Olvashatunk a Kéktúra útvonalain történő változásokról rövid híradásokat, mérföldkövek, eredmények beszámolóit, figyelmeztető posztokat, túrázási jó tanácsokat is. A 49 ezer követőhöz képest ellenben a kedvelések, kommentek és megosztások száma nagyon elenyésző, sokszor nem, hogy a 100 „like” -ot, de még az 50-et sem éri el (Kéktúra hivatalos oldala, 2024).

Egy másik, a fiatalabb generációk között ismertebb és gyakrabban használt közösségi média felületen, az Instagramon is rendelkezik 2013 óta aktívan működő profillal a Kéktúra. Ahogyan a Facebookon is látható, itt is az Országos Kékkör logó van profilképnek beállítva és egy rövid leírás is olvasható. Ennek a platformnak közel 600 bejegyzése van és csupán kicsivel több, mint nyolcezer követője, így elmondható, hogy Facebookon egy sokkal szélesebb célközönséget tud elérni. Találunk bármikor vissza-, vagy újra nézhető történeteket különböző kategóriákba sorolva, mint jelek, kilátópontok, állatok, teljesítők, események stb. Ezen a felületen sokkal jobban hangsúlyban van az akár személyesebb képeken és videókon keresztüli élményátadás, de ezekhez természetesen hosszabb-rövidebb leírások, beszámolók is tartoznak. Itt inkább 3-7 naponta jelennek meg új bejegyzések (Kéktúra, 2024).

9. ALKALMAZOTT PRIMER KUTATÁSI MÓDSZEREK

Szekunder kutatásom során különböző esettanulmányokat és régebbi felmérések eredményeit elemeztem a Covid-19 járvány gyalogos természetjárásra tett pozitív hatásának alátámasztásaképp. Emellett a túrázás egészségjavító hatásait is számtalan kutatás vizsgálta már, így azok összehasonlítása, feldolgozása szükségszerű volt.

Primer kutatási módszerek tekintetében a kutatás menetében alkalmam volt a megfigyelés eszközével is élni, 2024 októberében részt vettem az *Országos Kéktúrázás Napja* szervezett programon, az itt megfigyelt jelenségek is segítenek a kutatási kérdéseim megválaszolásában. Továbbá kvalitatív adatgyűjtési célzattal készítettem a *Magyar Természetjáró Szövetség* szakmai igazgatójával, Stramszky Judittal egy félig strukturált interjút, mely során kíváncsi voltam, hogy ők, mint az OKT túramozgalom szervezői és fenntartói (Magyar Természetjáró Szövetség, 2024) hogyan is látják pontosan a lakosság természetjáráshoz való viszonyulását és a túrázás népszerűségének hátterét. Az interjú során az MTSZ Kommunikációs és informatikai

igazgatója, Farkas Péter is jelen volt, aki olykor hozzászólásaival színesítette a beszélgetést és a saját felmérésük eredményeinek prezentálásával támasztotta alá az elhangzott adatokat.

Kutatásom harmadik primer eszközét egy kényelmi mintavétellel végzett online kérdőív alkotta (n=937 kitöltőszámmal), melyben többek között olyan előre meghatározott, strukturált kérdések kerültek megfogalmazásra, hogy a számszerűsíthető adatok elemzése során a természetjárás népszerűségének, jótékony hatásának és a különböző korcsoportok eloszlásának arányai alapján tudjak következtetéseket megfogalmazni.

9.1. A megfigyelés

Annak érdekében, hogy jobban belemélyedjek a témába, illetve mivel pont aktuális időpontban zajlott, idén – édesanyámmal, aki mindig lelkes és hű partnerem a túrázásban is – jelentkeztem az Országos Kéktúra napjára, ami 2024. október 12-én került megrendezésre. „Először kéktúráztak egyszerre több mint négyezren a *Magyar Természetjáró Szövetség* által ötödször megrendezett *Kéktúra Napján* (Turista Magazin, 2024, s.p.)”. Az Országos Kékkör 3 nagy szakaszából kisebb – 8 kilométer – és nagyobb – 30 kilométer – alszakaszok közül válogathatott bárki, aki regisztrált az eseményre. Az árvíz miatt egyetlen egy olyan szakasz volt, amit lezártak a bejárhatatlansága miatt, így hivatalosan nem zárult be a teljes Kékkör.

Olyan távot szerettem volna teljesíteni, ami több, mint 20 kilométer hosszúságban tart és végállomására érve, számos tömegközlekedési eszközzel könnyedén hazajuthatok. Így esett a választás a 32-es számú, Piliscsabától induló és Hűvösvölgyben véget érő 22,4 kilométer hosszúságú és 580 méter szintemelkedésű *St. Hubertus* gyógynövény likőr szponzori támogatását élvező távra. Az OKT teljesítésének hivatalos megkezdése érdekében előzetesen az igazoló pecsétgyűjtő füzetet, majd az út során büszkén az első három pecsétet is megszereztem.

A közel 40-50 fős, nagyobb arányban nőkből álló csoportot 3 férfi, az MTSZ egy tagja, Ballon Viktor, a MÁV-csoport egy lelkes dolgozója és a *Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság* munkatársa, Bíró Sándor kísérte, hogy széleskörű szakmai hozzáértéssel adjon át – sokak számára új – széleskörű információkat a résztvevőket körülvevő állat és növényvilágról. A rövid névsorolvasás után reggel 9 óra körül megkezdtük utunkat Piliscsaba vasútállomásról és pár lépést megtéve be is gyűjthettük az úthoz tartozó első pecsétet. Következő rövid megállónk a piliscsabai temetőnél volt, ahol a Kéktúra első hivatalos teljesítőjének, Horvát Józsefnek állított emléktábla található. Dr. Vízkelety László, a kéktúra szellemi atyjának (Lánczi, 2021) egyik unokája röviden elmesélte nekünk, hogy ők, testvérével minden évben eljönnek ebbe a temetőbe megemlékezni és tiszteletüket leróni Józsi bácsi emléke előtt.

Anyukám meg is jegyezte nekem halkan, hogy a nénik vérében bizony benne van a túrázás. Már a séta elején felfigyeltem a két hölgyre, hogy *Lokomotív Turista Egyesület* logó van a hátizsákjukon, így gondoltam nem lehet véletlen, hogy ők pont ehhez a túrához csatlakoztak. „Az Országos Kéktúra jelvénytérítő túramozgalmat végül 1952-ben indította útjára a Budapesti Lokomotív Sportkör Természetjáró Szakosztálya, a Lokomotív Turista Egyesület jogelődje, dr. Vízkelety László kezdeményezésére (Lánczi, 2021, s.p.).”

Utunk kellemesen telt, bár most voltam először 40-50 fővel egyszerre túrázni az erdőben. Azt éreztem, hogy mivel nagyon sokan vannak a közvetlen környezetemben, így nem tudom úgy átérezni a természet csendjét és nyugalját, de ennek ellenére lelkesen baktattam végig az útvonalon, hogy itt lehetek ezen a különleges eseményen. Nem vagyok gyors túrázó, ha emelkedő áll előttem, akkor meg aztán végképp, de kényelmes tempót diktáltak végig a felváltva elől vagy a csoport legvégén haladó vezetők. Többször megálltunk hosszabb evő-, és ivószünetekre, miközben mindig hallhattunk információkat éppen arról a területről, ahol megpihentünk. Legtöbbek kedvence a Nagy-Szénás volt, ahol, habár nagyon fújt a szél, jó mesze el lehetett látni, a sasszeműek még az Esztergomi Bazilika kupoláját is kiszúrhatták a távolban.

Igencsak sokan összegyűltek az 550 méter magas gyepes hegy tetején és jó pár terepfutót is láttam, amire a kvantitatív kutatásom elemzése során részletesebben kitérek. Körülbelül délután 17:00 óra körül érkeztünk meg Hűvösvölgy állomásra, ahol *St. Hubertus* gyógylikőr kostólóval, és kisebb ajándékokkal – kulcstartóval, hordozható varrókészlettel, turistajelzéseket ábrázoló könyvjelzővel és aktuális *Turista Magazinnal* – kedveskedtek nekünk, fáradt túrázóknak. Itt, a Gyermekvasút állomásán gyűjthettük be harmadik pecsétünket, majd a még szélrózsa minden irányába el nem indult, megmaradt csoporttagokkal készítették egy kimerült, de boldog mosolyú fotót rólunk. Bizonyítékként a mellékletek között a dolgozathoz csatolom a részvételt igazoló emléklapot. Fájós lábbal hazaérve sok élménnyel és tapasztalattal gazdagodva és egy pecsételő párnával szegényedve – amit jól ott felejtettünk Hűvösvölgyben – értünk haza. Elhatároztam magamban, hogy ezentúl minden évben szeretnék részt venni ezen a nagyszerű programon, persze mindig egy újabb még nem teljesített szakaszra jelentkezve. Ha valaki pedig megkérdezi, hogy mik az 5-10 éves terveim, akkor az OKT teljesítése mindenképpen szerepelni fog a felsorolásban.

A megfigyelés során jegyzeteket nem készítettem, amit megállapítottam, hogy nagyobb arányban elsősorban a 42-57 éves korosztályt képviselő nők vettek részt az eseményen, míg ezzel szemben a *Turista Magazin* cikkéből (2024) az derül ki, hogy a férfiak részvételi hányada a magasabb. A túravezetők által nyújtott információk minden résztvevő érdeklődését felkeltették, jól illeszkedtek a túra tanító célzatához. Ami számomra szokatlan volt, miután inkább egyéni természetjáró vagyok az a csoporttal való túrázás, amelynek előnyét is megtapasztalhattam, például azt, hogy – ahogyan Fülep *A túravezetés mestersége* című könyvében (2004) is írta – a szervezett túra az azon résztvevőknek a társasági élet egy újabb színterévé válik. A közösen szerzett élmények mellett a gyalogtúrázás során a jelenlevők művelődnek, új ismereteket sajátítanak el a környezetükről és az aktív fizikai mozgás során egészségük megőrzéséért is tesznek.

9.2. A kvantitatív adatgyűjtés

Az elsődlegesen alkalmazott primer kutatási módszer egy kényelmi mintavétellel készült online megkérdezés formájában zajlott. A kérdőív közérthetőségének érdekében, illetve, az esetlegesen átsiklott hibák javítása érdekében 2024. szeptember 14. és 18. között megkértem $n=9$ közeli ismerőst, hogy kitöltői szemmel nézzék át, az akkor még tesztelés alatt 24 kötelező és 2 önkéntes alapon megválaszolendő kérdésből álló próbakérdőívet. Az utolsó simításokat elvégezve 2024. szeptember 21-én indítottam útjára online alapon – Facebook Messengeren terjesztve – a felmérést.

A résztvevők elsősorban a közvetlen környezetből származtak, család, barátok, közeli ismerősök, így gyűlt össze pár nap alatt körülbelül 150 kitöltés. A BGE KVIK hallgatóit is igyekeztem elérni, hogy a 18-25 éves korosztályt nagyobb mintából tudjam vizsgálni, ám ebből a korosztályból a tervezetthez képest, csak $n=104$ válaszadóm lett. Annak tudatában, hogy ezek után lesz nehezebb a kitöltőszámom esetleges duplázása, a Facebook közösségi média felületén előzetesen bejelentkeztem a Kéktúra hivatalos Facebook túracsoportjába és más túracsoportokba is, hogy a felmérésben túrázni biztosan szerető alanyok válaszait is elemezhessem. A kérdőívet 2024.10.15-én zártam le $n=946$ kitöltéssel, mivel a túraszeretők rendkívül lelkesnek bizonyultak felmérésem segítésében. Ebből kivontam a próbakitöltésben résztvevők számát, így kutatásom alapját $n=937$ minta alkotta. A kérdőív segítségével számszerűsíthető értékeket kaptam, amikből aktuális következtetéseket tudtam levonni az alanyok bakancsos turizmushoz való jelenlegi hozzáállásáról, amely az eredmények részben került kifejtésre.

9.3. A kvalitatív adatgyűjtés

Szintén primer módszerként szakmai interjút készítettem az MTSZ szakmai igazgatójával, Stramszky Judittal (a továbbiakban: Judit), amelyben az MTSZ Kommunikációs és informatikai igazgatója, Farkas Péter (a továbbiakban: Péter) is közreműködött. A kvantitatív adatgyűjtésem kérdéseit kissé átfogalmazva tettem fel hasonló, félig strukturált, nyitott kérdéseket az interjúalanyom számára. Ennek célja az volt, hogy az MTSZ hivatalos oldalán található információk és adatok mellett, személyesen, szakembertől kapjak válaszokat a természetjárás aktuális helyzetét és a Kéktúra népszerűségének alakulását tekintve. Ez abban szolgálta kutatásom előrehaladását, hogy a kapott válaszokat – amik általánosságban vonatkoznak a magyar lakosságra – össze tudtam hasonlítani a kérdőíves felmérés eredményeivel, így tanulmányozhatók a két módszerből kapott válaszok összefüggései, illetve esetleges különbségei.

EREDMÉNYEK

Az első kérdésem arra irányult, hogy a lakosság körében mely aktív kikapcsolódási formák a legjellemzőbbek és van-e eltérő különbség a korosztályok tekintetében. Judit úgy fogalmazott, hogy abból a felsorolásból, ami szerepelt az előzetesen elküldött kérdéseimnél, a kerékpározás is sorolható lenne az extrém sport kategóriába. A vadászatra csak annyiból van rálátásuk, hogy a vadászati időszakban a túrázók is érintettek, így ilyenkor fel kell hívni az erdőjárók figyelmét, hogy mely területeken haladás a biztonságos.

Egy általuk végzett kutatás keretében a természetjárásra és azon belül is a kéktúrázásra kérdeztek rá, illetve a kéktúrázás image-ről szerettek volna egy teljeskörű képet kapni. „Az eredményekben jól látható, hogy egyértelműen a gyalogos természetjárás vezet, több, mint 50%-kal, továbbá az alanyok 30%-a azt nyilatkozta, hogy tervez is túrázni, attól függetlenül, hogy jelenleg nem aktív. Így elmondható, hogy a kapott szám elég domináns. Legalább 50% ugyanannyit tervez túrázni, 23% valószínűleg többet, 11% biztosan többet, tehát a növekedési trend az látszik ebben. Ezt követi a kerékpározás, majd a vízi sportok 3%-kal, míg a lovaglás elég elenyésző, csupán 2%. Egy másik kutatásból viszont az is kiderült, hogy a futást választók aránya körülbelül 10-12% (Stramszky, 2024).”

1. ábra: Szabadidő eltöltésére választott aktív kikapcsolódási formák megoszlása, saját szerk.

1. táblázat: Szabadidő eltöltésére választott aktív kikapcsolódási formák százalékos megoszlása, saját szerk.

Aktív turizmus fajtái	Százalék
Természetjárás	80,4%
Kerékpározás	12,2%
Vízi sportok	1,9%
Lovaglás	0,6%
Vadászat	0,3%
Halászat	0,7%
Extrém sportok	0,9%
Egyik sem	3,0%

1.1.számú kérdésemnél mértem fel, hogy az aktív turizmus fogalmába tartozó szabadidő eltöltési formák választása milyen arányban oszlik meg a kitöltők között. Csak egy választási lehetőséget adtam meg, hogy azt jelöljék, amelyiket a leggyakrabban űzik.

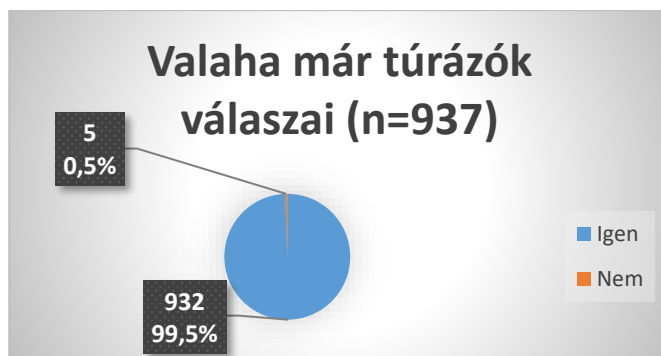
A Hivatalos Kéktúra Facebook csoportban kaptam pár negatív megjegyzést, hogy sokan terepfutók és ilyen opció jelölését azonban nem találták. Ezt azzal indokolom, hogy ennél a kérdésnél a természetjárás meghatározás alá beletartozott a kirándulás, a gyalogtúrázás és a terepfutás is. N=753 válaszadóval több, mint 80% azok aránya, akik a természetjárást tekintik leggyakrabban választott aktív kikapcsolódási formaként, míg ehhez az adathoz képest kicsi, de azért második helyen 12,2%-os választási aránnyal (n=114) a kerékpározás szerepel. A lovaglás, vadászat, halászat és extrém sportok hányada mind elenyésző, hiszen ezek nem is tartoznak a legnépszerűbb szabadidős tevékenységek csoportjába.

A vadászat is a halászat is mindenképpen kikapcsolódást nyújtanak az azt élvezőknek, de különösebben átmozgató testmozgást azonban nem igényelnek. Továbbá szembetűnő, hogy igaz csupán 3%-os aránnyal 28-an válaszolták, hogy a felsorolt lehetőségek közül ők egyiket sem preferálják. Felmerül bennem a kérdés, hogy vajon akkor ők alkotnák a terepfutók csoportját, akik nem érezték magukat a természetjárás csoportjába tartozóknak vagy ők valamiféle más aktivitásnak hódolnak, vagy esetleg nem is végeznek aktív mozgást.

2. táblázat: Szabadidő eltöltésére választott aktív kikapcsolódási formák választási átlaga, saját szerk.

Csoportok		1.1. Ön milyen aktív kikapcsolódási formát választ szabadidejének eltöltésére leginkább?
1. N=590	Átlag	1,2
2. N=16	Átlag	3,3
3. N=138	Átlag	2,9
4. N=5	Átlag	4,8
5. N=188	Átlag	1,1

A saját kutatási adataim kiszámításhoz SSPS statisztikai elemző programmal klaszteranalízist készítettem, amely 5 különböző csoportba sorolta a kérdőívem kitöltőit átlagos válaszaik alapján. A válaszokat számkódokkal láttam el a könnyebb elemezhetőség érdekében. Az 1-es számkód jelölte a „Természetjárás” válaszlehetőséget, így a táblázatból (2. táblázat) is látszik, hogy legnagyobb arányban ez az aktív kikapcsolódási forma a vezető.

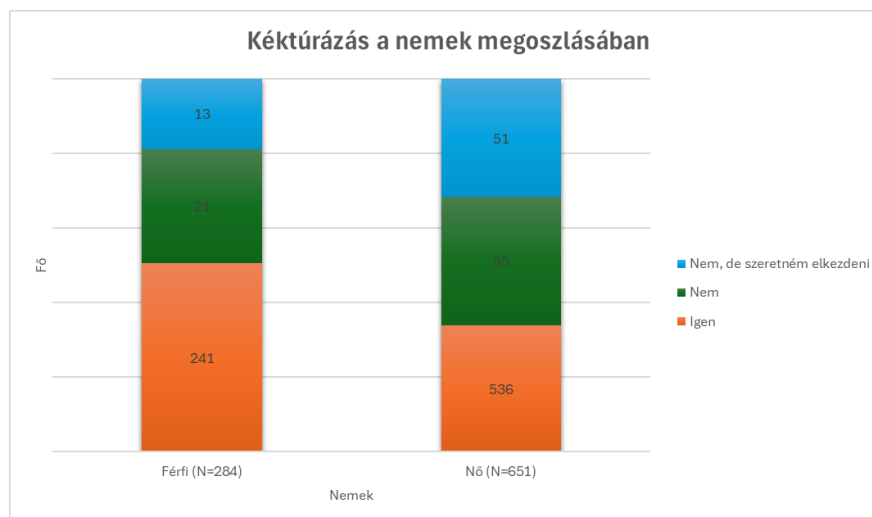
2. ábra: Ön túrázott már? saját szerk.

1.2. kérdésnél szerettem volna kettéválasztani a felmérésben résztvevőket, hogy azok, akik még sosem túráztak ne kapjanak olyan kérdéseket, amikre ezáltal nehezükre esne válaszolni. Örömmel tapasztaltam, hogy csupán fél százalékkal csökkent a továbbiakban vizsgált alanyaim száma, mivel a kitöltők 99,5%-a (n=932) túrázott már életében legalább egyszer.

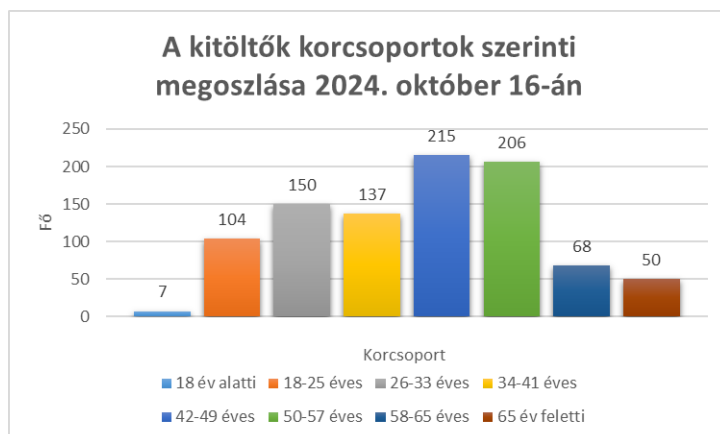
3. ábra: Az Ön neme? saját szerk.

A kvantitatív felmérésem végén válaszadóimnak demográfia adatokra vonatkozó kérdéseket tettem fel, hogy a vizsgálat során egy áttekinthetőbb képet kapjak. Szerettem volna megtudni, hogy milyen a férfi és női természetjárók megoszlása. Az n=937 elemszámú mintát tekintve a válaszadók szempontjából a nők bizonyultak segítőkészebbnek, hiszen arányuk majdnem elérte a 70%-ot.

4. ábra: Az Országos Kéktúra útvonalain való túrázás a nemek arányában, saját szerk.

A nemek és kéktúrázás összefüggését keresve megoszlást ábrázoló halmozott oszlopdiagram készítése mellett Cramer mutatót alkalmaztam. 0,06 értékű eredményt kapva megállapítható, hogy nagyon gyenge kapcsolat van a nemek és az Országos Kéktúra útvonalain való túrázás között. Az MTSZ 2022-ben 1000 fővel végzett kutatást, melyben csak olyan válaszadók szerepeltek, akik 18-65 év közöttiek és abban az évben már legalább kétszer kirándultak vagy túráztak. A saját megfigyelésem során a nők képviseltek magasabb létszámot és a kvantitatív felmérésben is majdnem kétszer annyi nő vett részt, mint férfi. Ennek következtében nem tudtam bizonyítani az interjúban elhangzottakat, miszerint azok közül a kéktúrázók közül, akik bélyegző füzetet járnak az útvonalakat, 67%-a férfi, míg 33%-a nő (Stramszky, 2024).

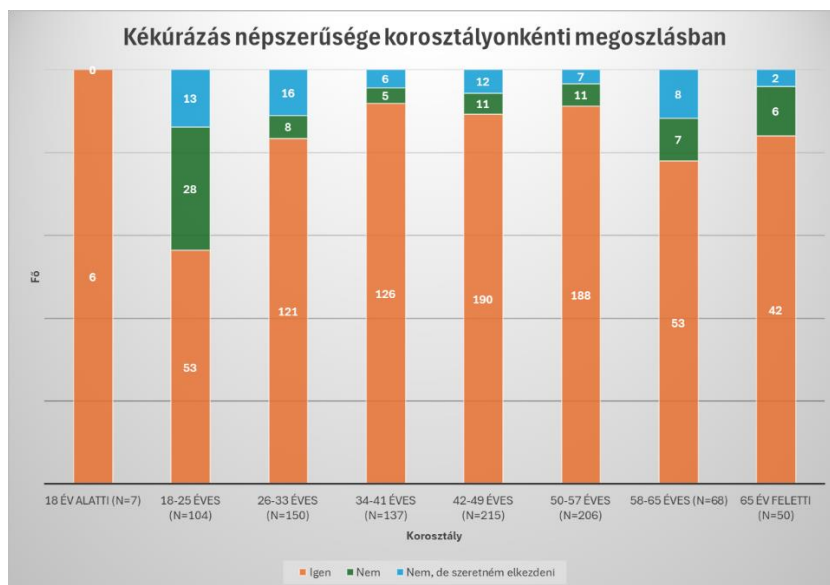
5. ábra: Kitöltők korcsoportok szerinti megoszlása, saját szerk.

Korcsoportok tekintetében nem értem el a célo, miszerint a legnagyobb kitöltőszámot a 18-25 éves korosztály körében kívántam begyűjteni.

3. táblázat: Kitöltők korosztályok szerinti százalékos megoszlása, saját szerk.

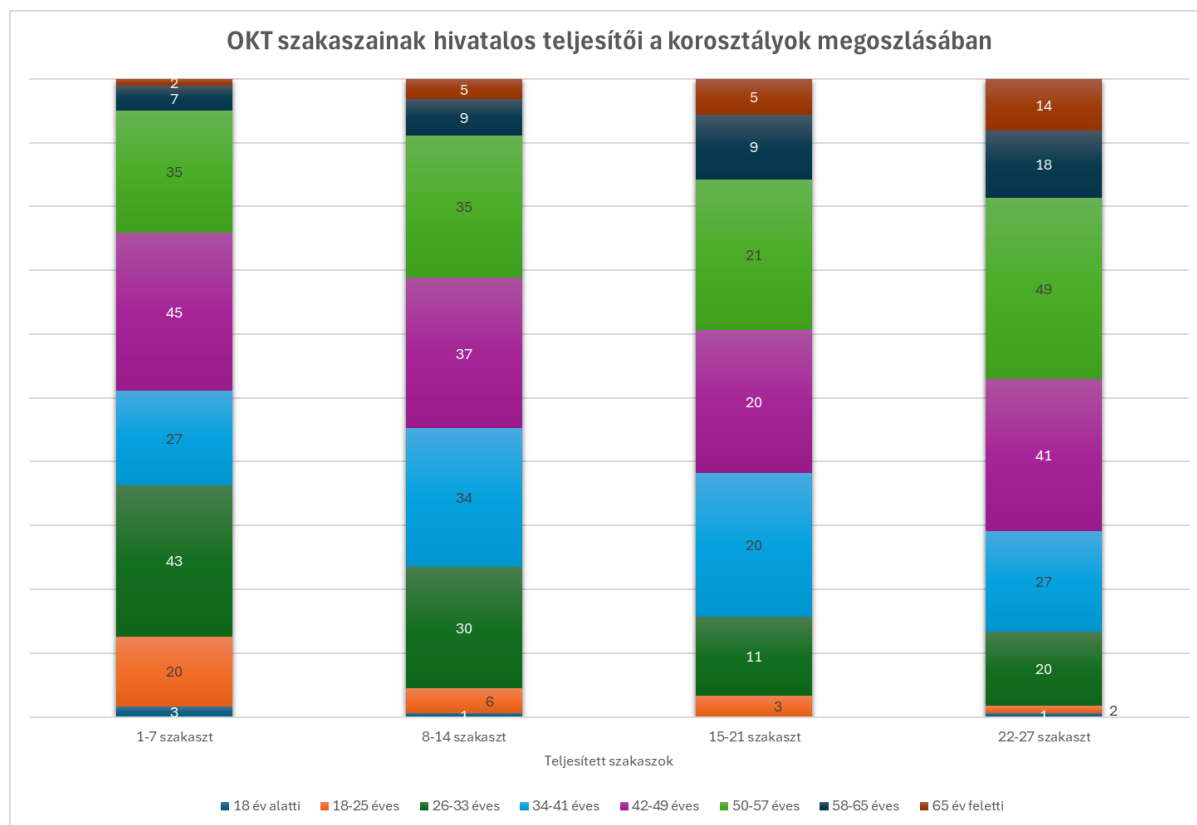
Korosztályok	Százalék
18 év alatti	0,7%
18-25 éves	11,1%
26-33 éves	16,0%
34-41 éves	14,6%
42-49 éves	22,9%
50-57 éves	22,0%
58-65 éves	7,3%
65 év feletti	5,3%

N=104 mintaelemszámmal csupán kitöltőim 11,1%-át, az az a 18-25 éves korosztályt tudtam megszólítani és körükben vizsgálni a természetjárás és a túrázás attraktivitását. Ezzel szemben összevonva, a 42-57 évesek majdnem 50%-a járult hozzá a kutatáshoz, akiket a 26-41 éves korosztály követ 30,6%-os aránnyal. Ebből arra következtetek, hogy ismerősök és a Hivatalos Kéktúra Facebook csoport tagjai közül a 42-49 éves és 50-57 éves korosztályt tudtam a leginkább elérni, mert ők bizonyultak a legaktívabbnak azon túrázók közül, akik a közösségi média felületeken szívesen segítenek az ilyen jellegű felmérésekben.

6. ábra: Kéktúrázás népszerűsége korosztályonkénti megoszlásban

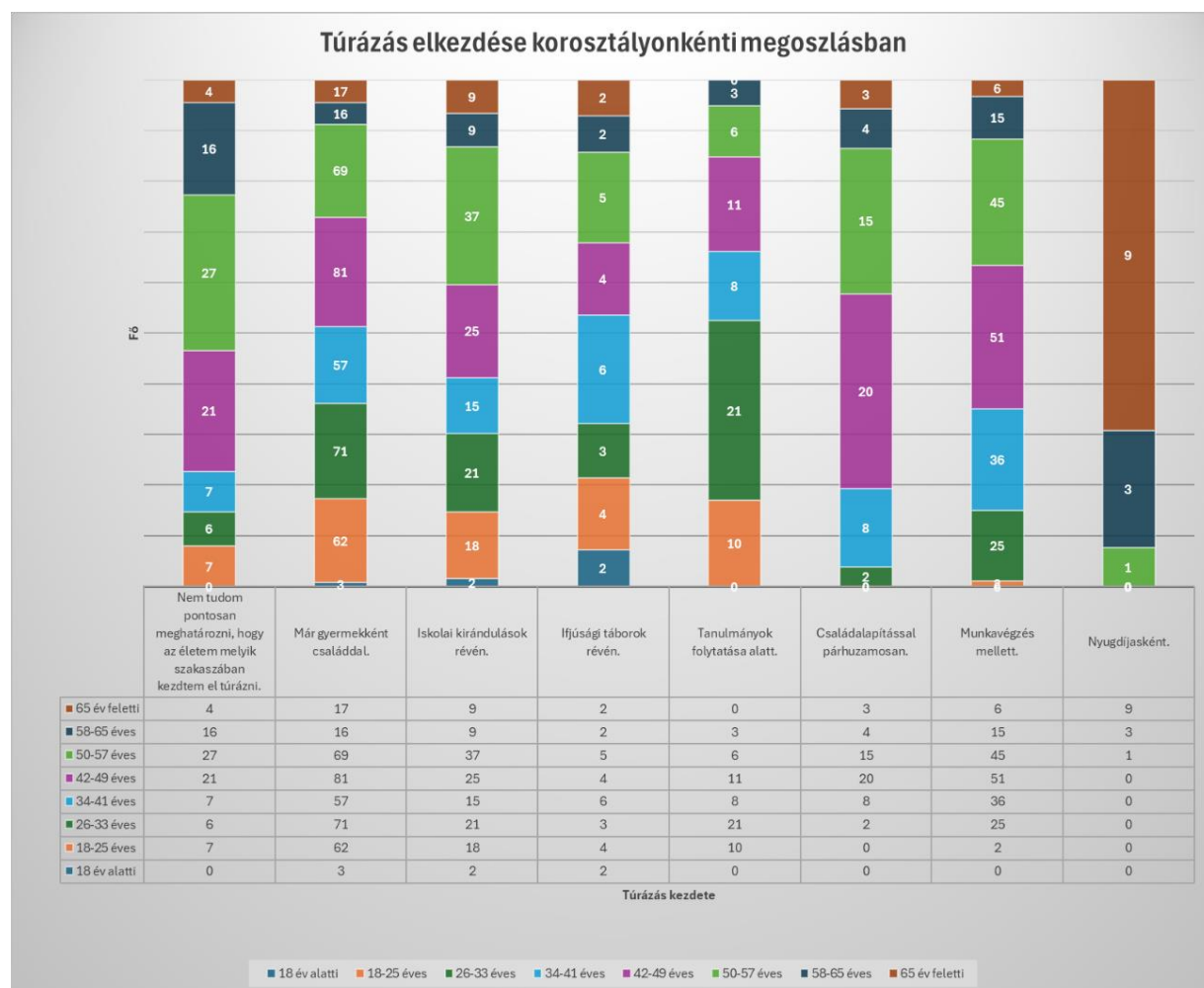
Az ábrán (6. ábra) jól látható, hogy a 18-25 év közötti válaszadókat osztotta meg leginkább annak a kérdése, hogy szoktak-e az OKT útvonalain túrázni. A diagram (6. ábra) készítése során nem ábrázoltam, azon kitöltőket, akik még nem hallottak a Kéktúráról. A fentebb említett korcsoport ugyan körülbelül 50%-a vallotta, hogy szokott kéktúrázni, azonban a korosztály másik fele nem, vagy csak tervezi azt, míg más korcsoportoknál a nem kéktúrázók aránya elenyésző.

7. ábra: Az OKT szakaszainak hivatalos teljesítői korosztályok megoszlásában, saját szerk.

Mindenképp érdekelt, hogy Juditék mit gondolnak a 18-25 éves korosztállyal kapcsolatban. „Hát azon kívül, hogy rendkívül fiatalok (Stramszky, 2024)”. Ilyen adatuk pontosan nincs, ami ezt méri. Ellenben ők azt látják, hogy a fiatalok közül sokan azért biztosan fordítanak időt az aktív kikapcsolódásra. A kéktúrázók is viszonylag fiatalok, nagyon vegyes a korfa, de az 50 év alattiak vannak többségben. „33% 18-29 éves, 34% 30-39 éves, tehát 67%, azaz a kétharmad 39 év alatti (Farkas, 2024).” Az ennél fiatalabbra kiterjedő bővebb információjuk nincs. „A 40-49 évesek már csak 17%-os, míg az 50-65 évesek 16%-os aránnyal voltak jelen a kéktúrázók kor szerinti megoszlásában. De látod, hogy hogy ez jó, hogy a 18-29 éves az gyakorlatilag a 2. legnagyobb arányú korcsoport (Farkas, 2024).” A felmérésem válaszadói (7. ábra) közül ezzel szemben a 18-25 évesek 70 százalékába tartoznak mindazok, akik nem is hallottak még az OKT-ról, nem kéktúráznak vagy érintettek már Kéktúra útvonalat, de nem pecsételtek. Felhívták a figyelmet arra, hogy az adataik nem általánosságban a túrázásra, hanem kifejezetten a kéktúrázásra vonatkoznak. Ez azért is fontos, mert, ha csak „simán” túrázásról beszélünk, akkor ott már az idősebb korcsoportok is dominánsabban megjelennek, ahogyan ez az ábrán is látható (6.ábra).

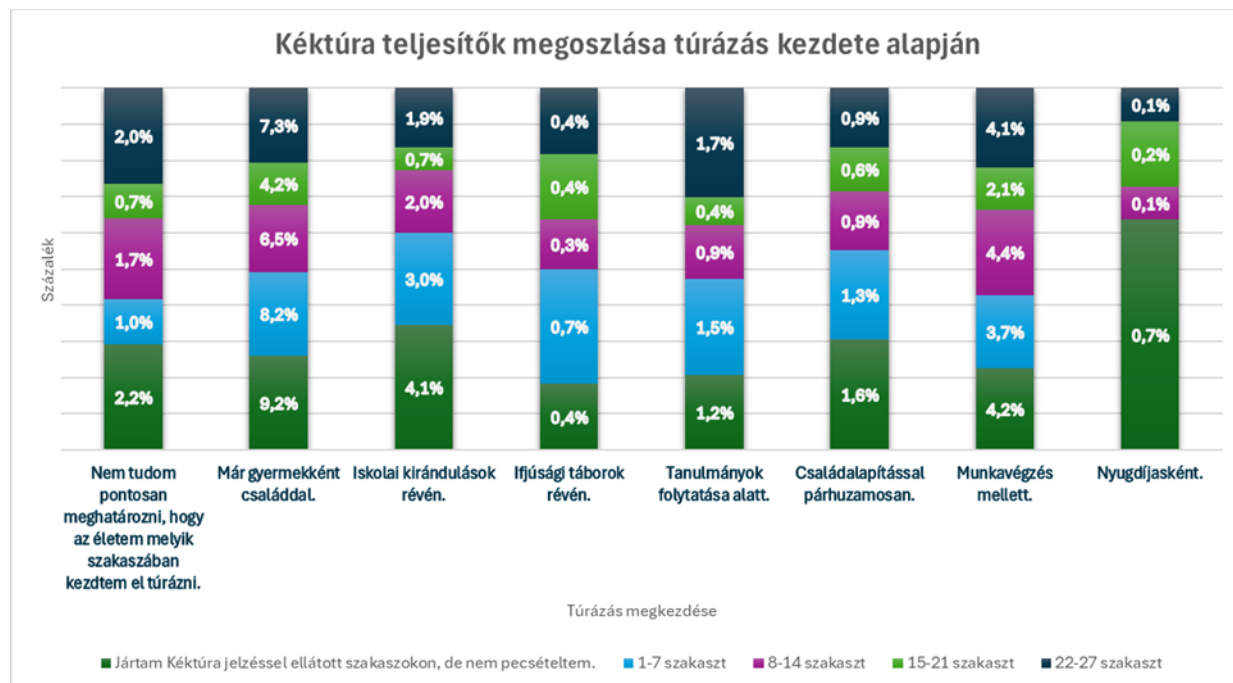
Ennek az is a magyarázata, hogy a tevékenységnek kicsi a belépési küszöbe, nem kerül sokba és lassabban is üzhető, 2 km-t is meg lehet tenni kezdésként. Tehát elsőre nem kell nagy távolságokban gondolkodni. Ezzel indokolható, hogy a kéktúrázók korfája más képet mutat (Stramszky, 2024).

8. ábra: Túrázás elkezdése korosztályonkénti megoszlásban, saját szerk.

A korosztályok tekintetében fontos megvizsgálni, hogy melyik életszakaszban vetődött fel a túrázás gondolata, úgy is mondhatni, mikor fertőződtek meg az e tevékenység végzése iránti igénnyel. Itt több válaszlehetőséget is jelölhettek a válaszadók, hiszen az is lehet, hogy sokszor nem jut idő bizonyos élethelyzetekben rendszeresen erdőt járni, majd, ha ismét lehetőség adódik rá, akkor az ember realizálja, hogy ez bizony mennyire jól eső, testet-lelket felfrissítő mozgásforma (Turista Magazin & The Wall Street Journal, 2021).

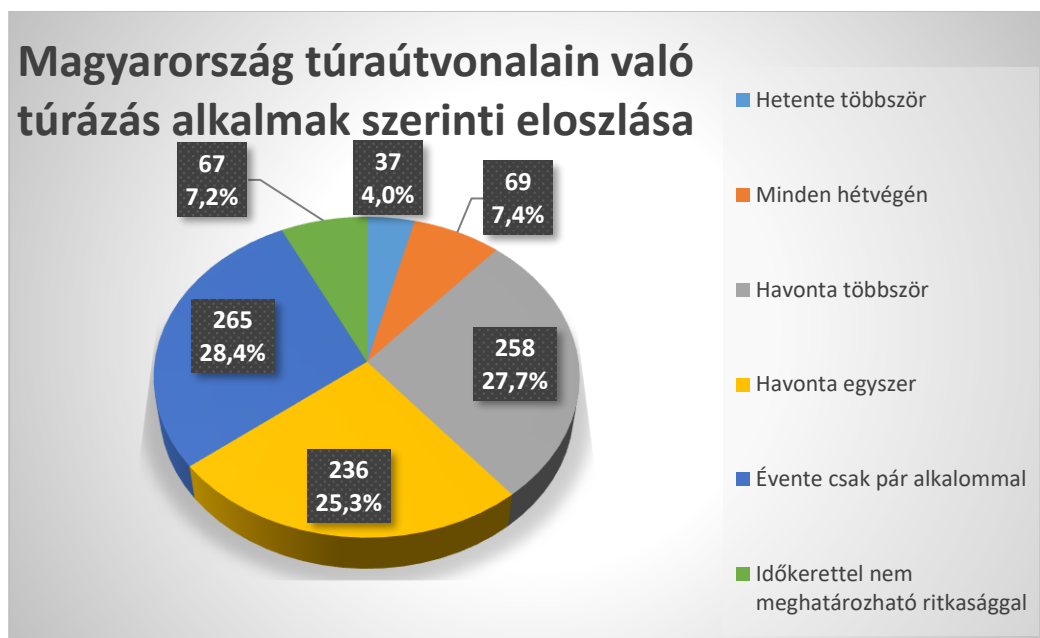
Sokak már gyermekként, családdal jártak túrázni (Holló, 1991), így egészen kis koruktól beléjük van kódolva, hogy ez igenis jó dolog. Míg mások munkavégzés mellett jöttek rá, hogy ki kell kapcsolódniuk a természetben.

9. ábra: Kéktúra teljesítők megoszlása túrázás kezdete alapján

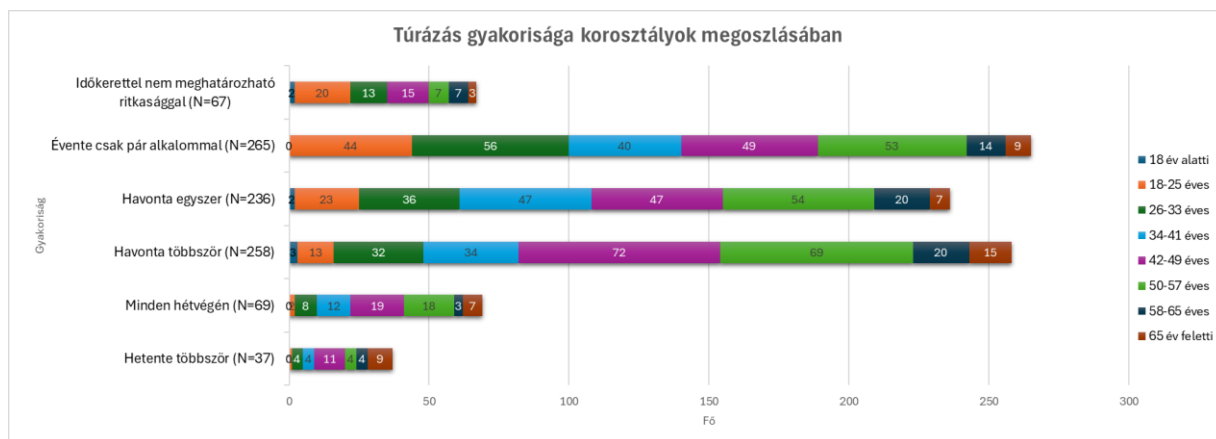
Azt is szerettem volna összehasonlítani, hogy a Kéktúra szakaszain járók, vagy azokat hivatalosan teljesítők korosztálytól függetlenül mikor kezdtek el túrázni. Céлом az volt, hogy bizonyítsam, hogy többségben vannak azok, akik már gyerekkoruk óta túráznak és közülük több is a hivatalos teljesítő. Az ábráról leolvasható, hogy az 1-től 27 szakaszt megtevők aránya összességében 26,2%, akik már kicsiként a családjukkal túráztak. Semelyik másik életszakaszban nem ilyen magasak az arányok, szinte elenyészők. Azonban szintén szembetűnő, hogy a munkavégzés mellett túrázni kezdő szakaszteljesítők aránya is magasabb értékeket mutat. A kvalitatív felmérésből az derült ki, hogy az alanyok 49%-a gyermekkorban sokat járt kirándulni, túrázni. Ebből is látszik, hogy a családi minta milyen fontos szerepet tölt be. „Hát, ha engem kérdezel, nagyon kicsi koromban vált a természet az életem részévé. Csak hogy akkor nem túrázásnak hívták, hanem random kicsaptak az erdőbe, a patak partra minket, úgyhogy igazándiból ezt így nem is biztos, hogy én tudnám így időponthoz kötni. Ahhoz túl sokat töltök irodában gép előtt, abszolút, olyankor vastagon azt érzem, hogy mindenkit irigylek, aki többet van kint, mint én és nyilván a túrázásnak meg az erdei kint létnek megvan az a feltöltő élménye, hogy a zöld környezet az kevésbé stresszes.

Nagyon kellemes a klíma, plusz a mozgás, plusz a sok-sok összetevő, amit ugye most már tudatosan is kezel az ember. Még fiatal korban az nem volt tudatos, akkor egyszerűen jó volt kint lenni (Stramszky, 2024).”

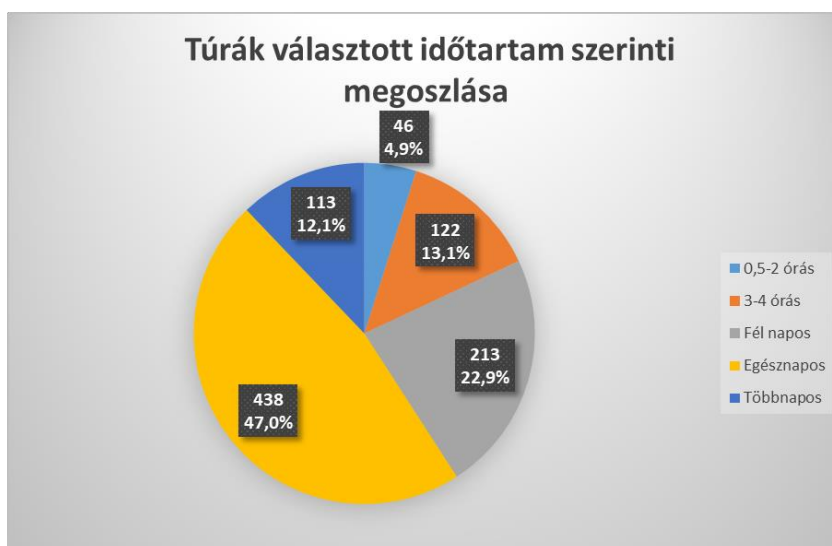
10. ábra: Magyarország túraútvonalain való túrázás alkalmak szerinti eloszlása, saját szerk.

2.1. kérdésemnél általánoságban szerettem volna képet kapni, hogy mindazok, akik járják a természetet és túráztak már valaha ($n=932$), milyen gyakran teszik azt. Csupán a résztvevők 4%-a ($n=37$) jut el hetente több alkalommal túrázni, míg minden hétfőgén majdnem dupla annyian (7,4%, $n=69$) tudnak menni. A válaszadók több, mint negyede (25,3%, $n=236$) havonta egyszer hódol a kikapcsolódást nyújtó tevékenységnek. Míg az évente csak pár alkalommal túrázók aránya (28,4%, $n=265$) csupán 0,7%-kal előzi meg azon kitöltőket, akiknek havonta többször is (27,7%, $n=258$) lehetőségük nyílik országunk túraútvonalait bejárni. Átlagszámítást alkalmazva kívánom bizonyítani, hogy az OKT útvonalait járó kitöltők átlagosan inkább havonta egyszer jutnak el túrázni.

11. ábra: Túrázás gyakorisága korosztályok megoszlásában, saját szerk.

A legtöbb kitöltő száma, akik havonta többször eljutnak túrázni csak kettővel több azokénál, akik viszont csak évente pár alkalommal járják az erdőt. Korosztályok szempontjából a 42-49 és 50-57 évesek erősítik a havonta többször túrázók csoportját. A 18-25 éves korcsoport nagyon ritkán jut el túrázni, még akkor is, ha közülük azért vannak kéktúrázók (6.ábra).

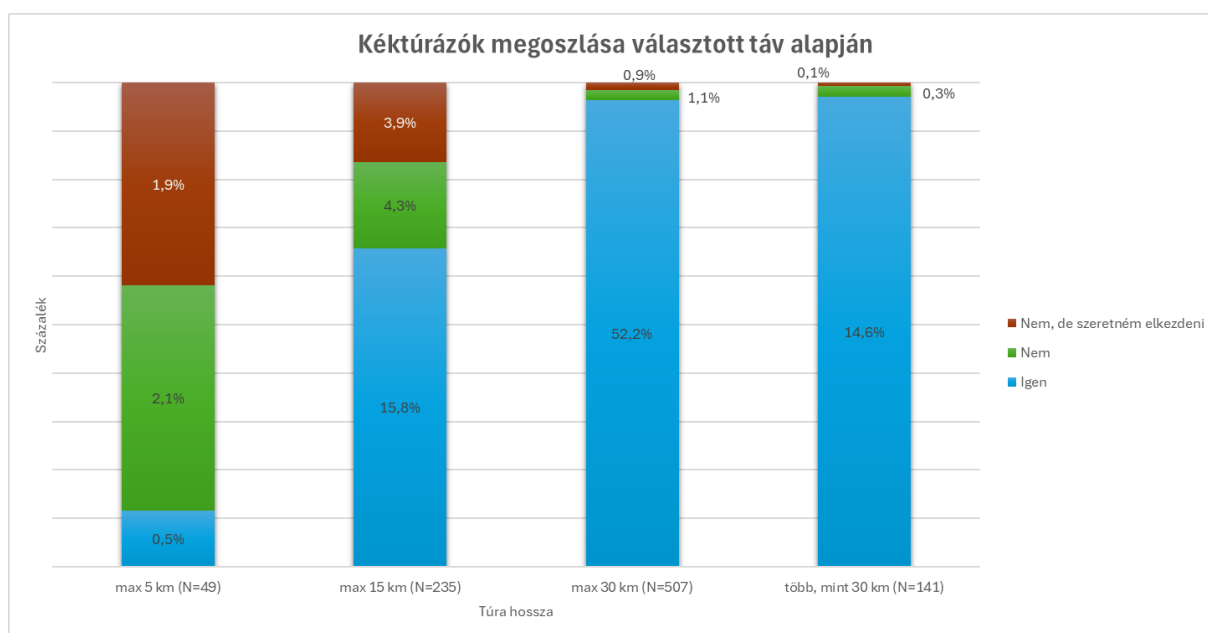
12. ábra: Túrák választott időtartam szerinti megoszlása, saját szerk.

Arra, hogy a válaszadók milyen hosszú időt szeretnek eltölteni túrázással a 2.4. kérdésben kerestem a választ. Szintén örömet okozott látni, hogy majdnem a kitöltők fele (47%, n=438) tölt egy teljes napot a természetben, ha ideje engedi, bár ebbe lehet, hogy az adott túraútvonalhoz való oda -, és hazajutás is beletartozik. Fél napos túrára is 213-an (22, 9%) mennek.

Azok aránya, akik csupán 3-4 órát szánnak erre (13%, n=122) majdnem megegyezik azon túrázók arányával (12,1%, n=113) akik, ezzel szemben több napos túrákra is vállalkoznak. Ez a túrázási típus akár sátorozással, akár az útvonal melletti szálláshelyen való megszállással, esetlegesen kényelmi szolgáltatások mellőzésével is járhat (Gonda, 2022).

Szinte már azt mondhatni, hogy ez egy külön életérzés, hiszen itt tényleg azon van a hangsúly, hogy az ember a természet minden egyes arcát lássa és esetleges nehézségeket küzdjön le. Ilyen esetekben ugyanis jó előre meg kell tervezni az étkezéseket is és hogy mik a legfontosabbak, amik a hátizsákba kerülnek, hiszen azt folyamatosan cipelni kell az út során (Fülep, 2004). Elenyésző hányaddal 46-an (4,9%) választották a fél-2 óra időtartamot, ami már inkább csak kirándulásnak, erdei sétának mondható. Átlagosan egész napra mennek a természetbe a kéktúrázók is, míg a nem kéktúrázók átlagosan inkább csak pár órás időtartamot választanak.

Diagramokat nézve Péter mutatta nekem, hogy az ő felmérésük kitöltőinek 42%-a maximum 1 napos túrákra megy, míg 27% 2-3 naposra, és azok aránya, akik 4 vagy annál több naposra mennek, már nagyon kicsi. „Nyilván a kéktúrázók nagyobb hajlandósággal mennek hosszabb távra, hiszen általában több napra indulnak el kéktúrázni. Látszik, hogy a teljes mintánál, ahol az volt a kérdés, hogy évente hányszor volt valaki kirándulni, túrázni, ott ez a 2-3 alkalom a releváns. Ez a jellemző belföldön. Ugye mi erre vagyunk kíváncsiak. Tehát 4-5 alkalomnál többször azért már viszonylag kevesebben járnak túrázni. A célcsoport az átlag 5, 1 alkalom. Nyilván ez egy átlagos évben és belföldre fókuszál” indokolta Péter.

13. ábra: Kéktúrázók megoszlása választott táv alapján

Az ábráról (13.ábra) szembetűnő, hogy a Kéktúra útvonalain túrázók leginkább a 30 km-ig terjedő távok megtételét preferálják a leginkább, míg azok, akik nem OKT-t járók, vagy csak tervezik elkezdni inkább 5-15 km-es távot részesítenek előnyben. „Azért 10 km az alsó határ, tehát akkor inkább 10 km felett 20 km-ig. 25-30 km az már nem biztos, hogy annyira jól esik egy nap alatt, mert azért menni kell, de inkább ez a teljes egynapos az ilyen igazi. Ez a kutatások során is kiderült, hogy aki gyakorlottabb, többet megy, az nyilván jobban is szereti ezt, hogy nem csak egy 5 kilométerre kimegyek egy kisebb kört, hanem akkor legalább alsó hangon egy 10 kilométert betervez. Nálunk például, amikor járunk céggel vagy szervezeten is túrázni, akkor ez egy nagy dilemma szokott lenni. Viszonylag sokan túráznak, de azért vannak olyanok is, akikre nem jellemző, de szívesen csatlakoznak, tehát motiváltak abban, a közösséggel kimozduljanak. És akkor mindig meg kell húzni valahol egészségesen a határt. De ugye ez a *Természetjáró Szövetség*. Tehát itt nyilván felül vannak reprezentálva azok, aki túráznak, de az, hogy ki milyen távot bír, nagyon erősen függ a munkakörétől is” mondta Judit és Péter.

Felmérésükből kiderül az is, hogy milyen távokat választanak a túrázók. Aki nem kéktúrázik, hanem csak általában járja a természetet, azok 37 százaléka maximum 5 km hosszú tehát igazából túra-e, inkább sétákat vállal be és 43% 6-10 km hosszút. Tehát gyakorlatilag a kettő összege az 70%, a 80% az maximum 10 km hosszú túrákat vállal be. Tehát ez a legjellemzőbb” összegezte Péter.

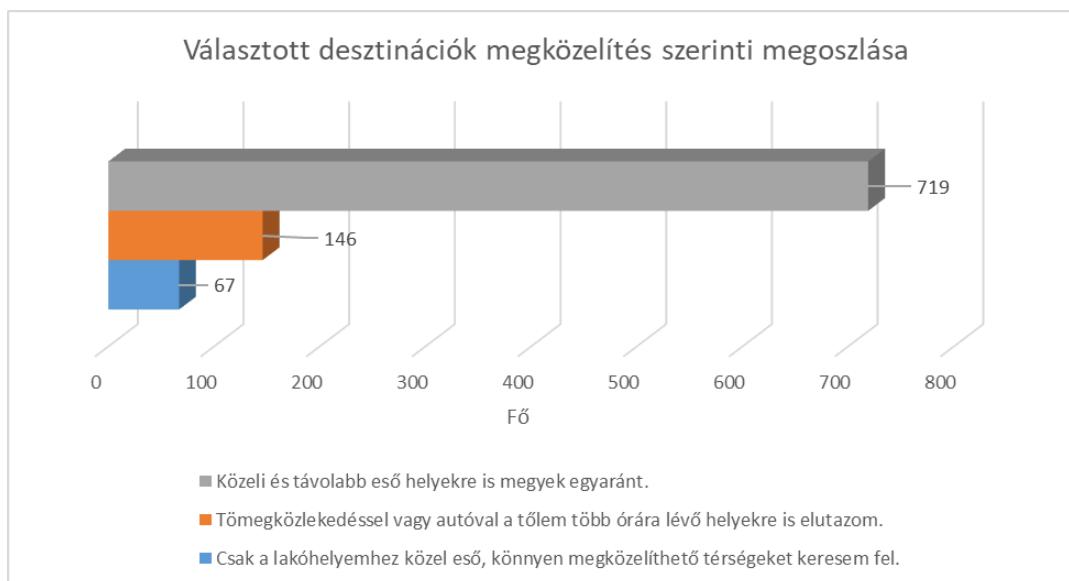

14. ábra: Az OKT 27 szakaszából Ön hányat teljesített eddig hivatalosan pecséttel igazolva? saját szerk.

4. táblázat: Szakaszteljesítők százalékos megoszlása, saját szerk.

Szakaszok	Százalék
Egyet sem és nem is érintettem a Kéktúra útvonalát.	2,6%
Jártam Kéktúra jelzéssel ellátott szakaszokon, de nem pecsételtem.	26,2%
1-7 szakaszt	21,6%
8-14 szakaszt	18,6%
15-21 szakaszt	10,6%
22-27 szakaszt	20,4%

A kéktúrázásra fókuszálva, abban is bíztam, hogy kéktúrázókat is elérek, ezért tettem fel a 6.2. kérdést kitöltőimnek, felmérve, hogy a hivatalos és nem hivatalos szakaszteljesítők aránya hogyan oszlik meg. Itt már csak n=843 elemszámmal dolgoztam, mert az 1.2., a 3. és az 5. kérdésemnél másfelé irányítottam azon kitöltőket, akik még sosem hallottak az Országos Kéktúráról, illetve sosem túráztak még akarva vagy akaratlanul az OKT bármelyik szakaszát érintve. A legtöbben (n=221) 26,2% bár jártak Kéktúra útvonalon, mégsem pecséttel igazolva tették azt. Azok aránya, akik több vagy kevesebb szakaszt már igazoltan is teljesítettek összességében 71,2% (n=600). A kitöltők majdnem egy harmada (28,8%, n=243) még nem túrázott a Kéktúra útvonalain vagy már esetleg járt arra, csak nem pecsételési célzattal.

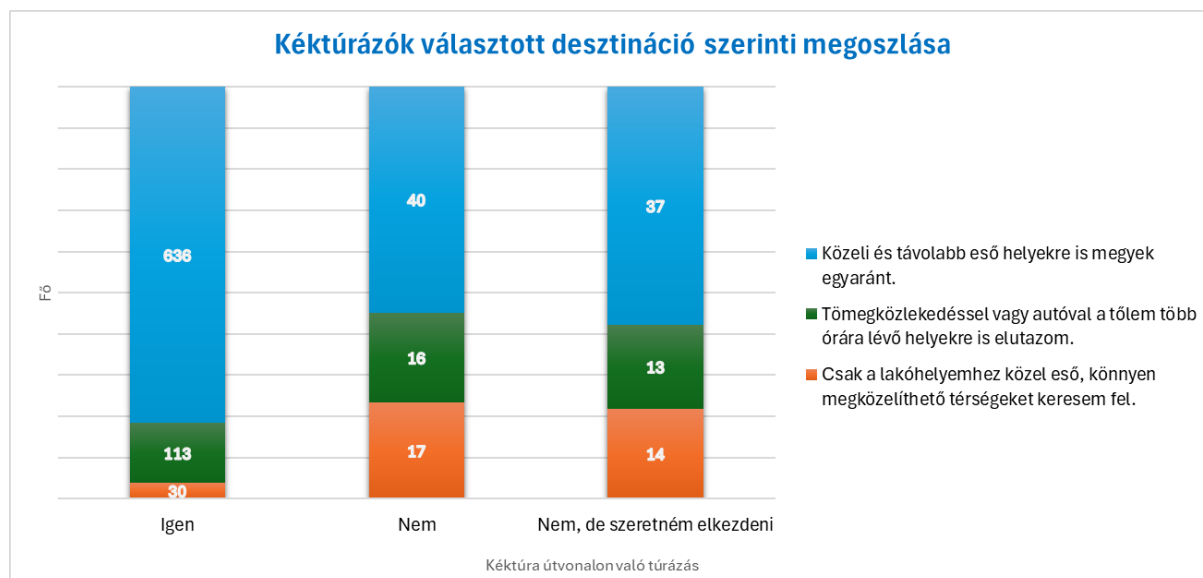

15. ábra: Választott desztinációk megközelítés szerinti megoszlása, saját szerk.

5. táblázat-Megközelíthetőség választása százalékos megoszlásban, saját szerk.

Megközelíthetőség	Százalék
Csak a lakóhelyemhez közel eső, könnyen megközelíthető térségeket keresem fel.	7,2%
Tömegközlekedéssel vagy autóval a tőlem több órára lévő helyekre is elutazom.	15,7%
Közele és távolabb eső helyekre is megyek egyaránt.	77,1%

Azt, hogy a felmérésben résztvevők milyen távolságra utaznak el, annak érdekében, hogy túrázzanak a 2.6. kérdésben mértem fel. A kitöltők 77,1%-a (n=719) lakóhelyéhez közel és távolabb eső desztinációkat is szívesen felkeres. Míg azok aránya, akik akár autóval, akár tömegközlekedést használva órákat utaznak, hogy aztán túrázzanak (15,7%, n=146) több, mint kétszerese volt azokénak, akik inkább csak számukra közeli helyeket keresnek fel szívesen (7,2%, n=67).

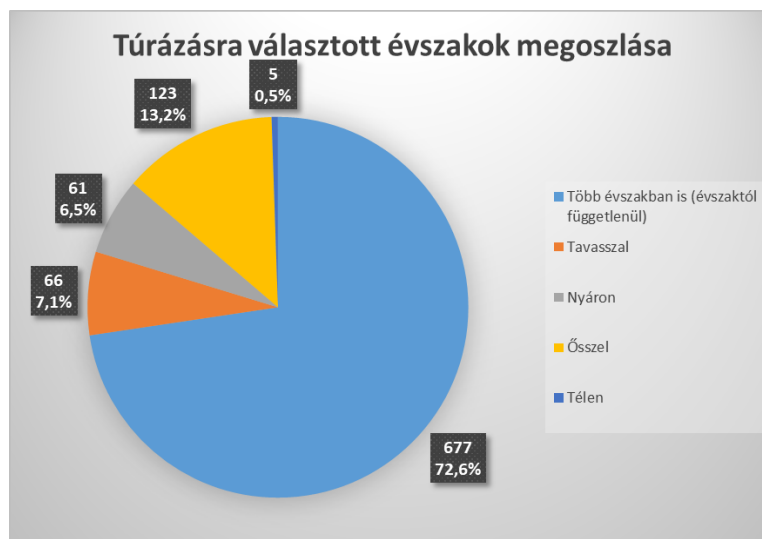

16. ábra: Kéktúrázók választott desztináció szerinti megoszlása, saját szerk.

Válaszadók alapján ismét Cramer mutató számításával kerestem az összefüggést a választott távolság és a kéktúrázók között, de 0,23-as értékkel megállapítható, hogy nagyon gyenge kapcsolat van a választott távolságú desztináció és az OKT útvonalakon túrázók válaszaik között. Ezt azzal is indokolnám, hogy kitöltőim nagy része kéktúrázott már, így a messzebbi helyekre is probléma nélkül elmennek a teljesítés érdekében.

„Lakóhelyéhez közel található turistaút, ez 14% számára fontos. Kifejezetten egyébként azért látszik, és ezt szoktuk is javasolni, hogy mindenki valahol a környezetében vagy ahhoz közel keressen első útvonalakat, szakaszokat, mert ez a logikus. Ott van egyébként a dián, hogy 79% járt az elmúlt évben lakóhelyétől eltérő megyében.

Tehát azt jelenti, hogy azért mondjuk lehet olyan, hogy pont a megyehatáron lakik valaki és átment a szomszéd megyébe, de az biztos, hogy az a 79 % az egy erős százalék, hogy kimozdulnak az emberek.” folytatta Judit.

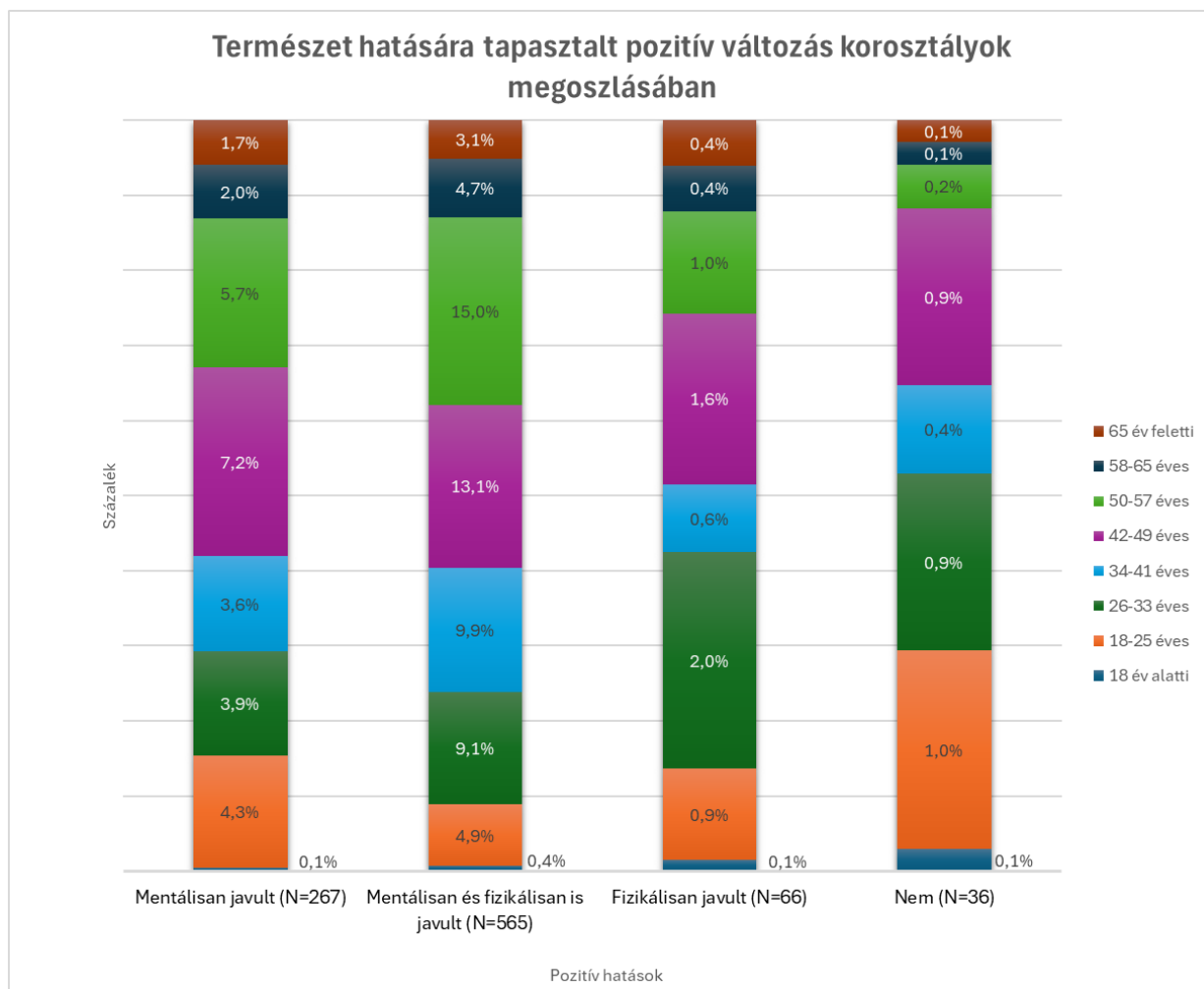

17. ábra: Túrázásra választott évszakok megoszlása, saját szerk.

Kíváncsi voltam 2.2. kérdésemnél, hogy a résztvevők mely évszakokat preferálják leginkább, ha az erdőbe kell merészkedni. Hiszen lehet izzasztó hőség, csontig hatoló hideg, nagy záporok vagy akár hóesés, ami a felkészületlen és megfelelő felszereléssel nem rendelkező embereket bizony visszatántorítják, hogy nekivágjanak a természetnek (Fülep, 2004). Magamból kiindulva, mint aki 40 fokban is bejártam már fürdőzés helyett a Balaton térség hegységeit és dombságait, de ellenben szívesebben túrázom tavasszal és ősszel. Úgy gondoltam egy olyan választási lehetőséget is adok, hogy nem feltétlenül az évszak a túrázási kedv meghatározója. Ennek következtében egy eltorzult adathalmazt kaptam, hiszen legtöbb szavazattal 72,6%-os arányban (n=677) az évszaktól független természetjárás nyert. Tehát a legtöbben az év bármely évszakában szívesen kimozdulnak, hiszen a csend, a béke és a friss levegő zamatos illata garantált. A csak egy évszakra fókuszáló válaszok értéke igen elenyésző, közülük több, mint egy tized arányban 13,2%-kal (n=123) vezet az őszi túrázás, amit természetesnek tekintek, mivel a sok-sok csodaszép színű, hulló falevél alatt az avar ropogását hallgatva járni az erdőséget, az egy külön élmény. Ami még érdekes, hogy a leginkább tavasszal túrázók aránya (7,1%, n=66) csupán 0,6%-kal haladta meg azokét, akik a nyáron túrázók (6,5%, n=61) opciót jelölték.

Az interjú során kérdésem arra is irányult, hogy a túrázás rendszerességét tekintve és az évszakok választását is figyelembe véve mik a tapasztalatok. Judit már mondta is, hogy természetesen a klasszikus az az őszi, ez egyértelmű, klasszikus értelemben a tavasz és az őszi. „Viszont pont ez a kettő, ami átmeneti időszak, ami már egyre kevésbé definiálható, hiszen nem pont akkorra esik, amikor valójában az az évszak van éppen. Tehát azt lehet mondani, hogy az emberek akkor mennek leggyakrabban túrázni, amikor a tavaszi és őszi időjárás van, hogy az mikorra esik, az ugye változik. Akár most már télen tud tavaszi idő lenni, de tényleg ez a legáltalánosabb.” folytatta Judit. A természet egyik legszebb arcát mutatja, amikor minden frissen zendül, zöldül tavasszal. Ősszel pedig az őszi színek, amik rendkívül vonzóak. Arról nem beszélve, hogy kevésbé kell figyelni arra, hogy valaki a nap elől menekül és hőgutát kap. Tehát sokkal bátrabban lehet hosszabb távokra vállalkozni, nagyobb fizikai terhelést megtéve. Természetesen azért a nyár és a tél is túraidőszaknak számít, de a nagy tömeg jellemzően a tavaszt és az őszt választja, hiszen ilyenkor a túrára is könnyebb felkészülni. Egy igazi téli, jeges, havas túra előtt jól meg kell tervezni, hogy mit vesz fel az ember, mit visz magával és mit hogyan szervez, kevesebb ideig van világos. Az ilyen esetek vagy a nyári hőség mindenkit sokkal jobban kihoz a komfortzónájából.

Péter felhívta a figyelmem a Másfél-fok Intézet 2024 szeptemberében publikált kutatására, amelyben az erdei, városi és vízparti turizmust vizsgálva kiderül, hogy jelenleg melyik hónapban hány nap alkalmas a különböző turisztikai formák üzésére. Továbbá, hogy ezen tényezők a klímaváltozás hatására nagyban függenek a jövőt illetően attól, hogy a klímavédelmi programok milyen mértékben lesznek megvalósítva. Az eredményekből kiderül, hogy Magyarország az erdei turizmus irányába tart, mert nem csak a városi turizmusra, de a vízparti turizmusra is évente egyre kevesebb nap lesz alkalmas. Viszont az erdei turizmushoz meg alacsonyabb hőérzet kell, hiszen ott a mozgás következtében izzad az ember, hiába nyújtanak hűvösebb levegőt az árnyas fák. Tehát az éven belül egyre korábbra tolódik az az időszak, amikor a legkellemesebb lesz túrázni, míg tavasszal és ősszel ez egyre későbbre tolódik. A lényeg, hogy csak az erdei turizmusra szánt napok száma fog növekedni, az összes többi ezzel szemben csökkenni fog. Ha azokat is hozzászámoljuk, akik csak azért mennek az erdőbe, hogy ott lehűljenek, akkor biztos, hogy komolyan emelkedni fog a látogatószám a hazai erdőkben (Szabó, 2024).

18. ábra: Természet hatására tapasztalt pozitív változás a korosztályok megoszlásában, saját szerk.

Korosztályok viszonylatában hasonlítottam össze a természetjárás pozitív hatásait, ahol a legtöbben mentális és fizikai javulást is tapasztaltak magukon, közülük is az 50-57 évesek voltak legnagyobb arányban.

„Az teljesen egyértelmű, hogy mind a mentális, mind a fizikai egészségre elképesztő jó hatása van a túrázásnak. Vannak olyan helyek, ahol konkrétan a háziorvos receptre felírja a túrázást.” bólogatott Péter. Judit elmondása alapján, már ilyen kezdeményezés is kialakulóban van Magyarországon, csak még a tanulmányokat készítik. Konkrétan megfigyelhető, hogy a kardiológiai paraméterekre is rendkívül jó hatással van. Tehát ez rengeteg tényező onnantól kezdve, hogy tudjuk, hogy egyáltalán terepen eleve sokkal több izomcsoport mozog, mintha aszfalton mennél. Maga a természeti környezet olyan mentális állapotba hoz, ami egy sokkal nyugodtabb, sokkal természetesebb állapot (Michalkó, 2002).

„A fák látványa is ugye eleve kikapcsol meg ellazít és maga a mozgásforma is olyan. Pont a pulzustartományt is egy olyan szinten tartja, ami a legegészségesebb. Tehát igazából

minden korosztály számára nagyon egészséges, erősíti az izmokat, ízületeket. Tehát nem kérdés, hogy ez mennyire egészséges és ezt egyre jobban próbálják kihasználni a közegészségügyben. Emiatt közegészségügyileg is nagyon előnyös hatásai vannak, ha többen túráznak. Nyilván több lesz az egészséges ember, az kevésbé terheli meg a közegészségügyi rendszert, mindenkinek a mentális és a fizikai állapota is jobb lesz egyénileg. Ez teljesen egyértelmű, csak az ezekre vonatkozó kutatásokat nem mi csinálunk, hanem egészségügyi vagy orvosi szervezetek.” folytatta Péter. Az MTSZ korábbi felmérésében az alanyok 34%-a nyilatkozta, hogy legfőképpen egészségügyi okokból túrázik, míg 32% túrázáson kívül is rendszeresen sportol. Általánosságban a stresszlevezetést, mentális jólétet az alanyok 35%-a, míg a kéktúrázók 42%-a tartja alapvetőnek.

A kvalitatív felmérés során arra is kerestem a választ, hogy a túrázók milyen tájékozási eszközöket használnak a túrázás során. Judit kiemelte, hogy nem mindegy, hogy itt az előzetes információszerzésről vagy magáról az úton való terepi tájékozódásról beszélünk. Sokan azt is vizsgálni szokták, hogy a tervezéshez mit használnak az arra készülők. „Ma már iránytűvel nem látsz embert tájékozódni. Ami biztos, hogy az okostelefonok és az azon futó applikációk, főleg amelyik offline is képes navigálni, azok vannak túlnyomó többségben, de én minden esetben látom a papírtérkép használatát is sok embernél. A nyolcvanas-kilencvenes években, amikor én szocializálódtam, ha az erdőben találkoztál valakivel, akkor jó eséllyel volt nála egy félig nyitott térkép vagy ott ült a padon és nézte a kitergetett térképet. Tehát lehet látni ilyen, de a turisták vagy túrázók sokkal kisebb arányánál. Általában már a telefont látni a kézben.” mondta Judit.

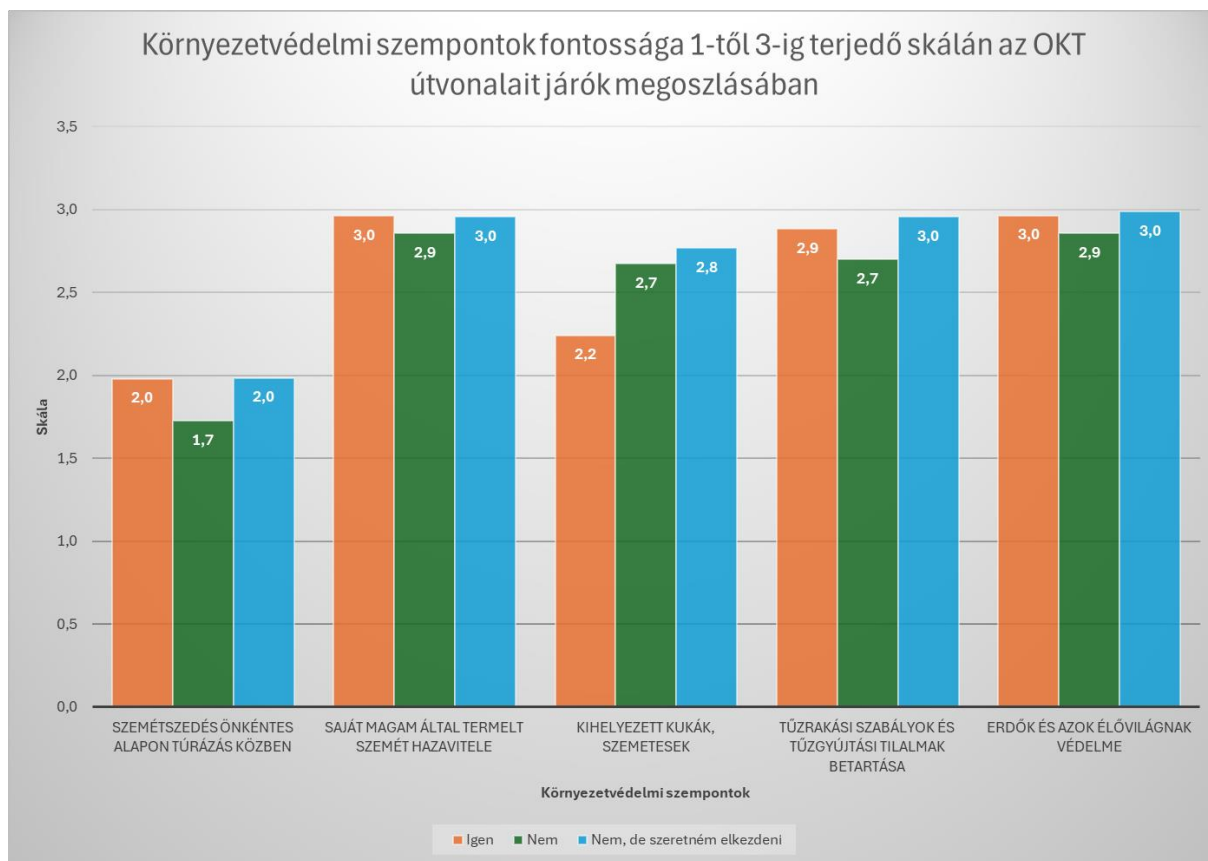
Péter kiegészítette, hogy a *Természetjáró* applikáció a piacvezető, mely elérte már a majdnem fél millió letöltési számot. Természetesen más térképes alkalmazások is vannak, de a *Természetjáró* app nem csak egy térkép program, hanem abban rengeteg kidolgozott túra ajánlat is van, alapvetően nagyon sokan azt használják a tájékozódáshoz. Ide lehet sorolni még a terepi vagy kézi GPS-t, de ezt inkább az okostelefonok elterjedése előtt használták. Az okosórákat is megemlíti, de azt inkább rögzítésre használják, hogy milyen útvonalon jártak a túra során. Judit mindenképpen fontosnak tartotta, hogy beszéljen a turista jelzésekről is, hiszen az MTSZ a tagszervezeteik segítségével tartja karban a tizenhétézer kilométer hosszan futó útvonalakat Magyarországon (Magyar Természetjáró Szövetség, 2022).

Az utak elsődlegesen azért vannak jelölve, hogy segítsék a tájékozódást, hogy az arra járók számára egyértelmű legyen, hogy merre kell menni. Amennyiben a jelzések jól vannak felfestve és felújítva, akkor a táblákkal kiegészítve alkalmasak arra, hogy az ember tájékozódni tudjon.

„Azért alakultak ki a turistautak, hogy lehetőséget adjanak egy-egy tájegység bemutatására, felfedezésére gyalogosan. Vannak nagyon jól karbantartott területek, vannak azért hiányosságok még, de azt gondolom, hogy terepen elsődlegesen a festéseknek kellene mutatni az utat és ezeket segítik a térképek, de ma már inkább az okoseszközök használata dominál.” vallotta be Judit.

Péter hozzáfűzte, hogy tapasztalataik alapján egyre kevésbé ismerik az emberek a turistajelzések logikáját. 44 jelzés van, bizonyos 4 szín 11 féle piktogrammal. Ha a színeket nézzük, azoknak megvan a logikája, mindegyik színnek van jelentése. Például a háromszög csúcsra vagy kilátóponthoz vezet, míg a négyzet lakott településre vagy buszmegállóhoz. 1930 óta létezik ez a rendszer (Magyar Természetjáró Szövetség, 2021) hogy megkönnyítse a tájékozódást. Az emberek az applikációk használata mellett nincsenek rákényszerítve a térkép-, vagy jelzésolvasásra. „Számomra megdöbbenő, hogy amikor túrát vezetek, akkor elkezdem magyarázni, hogy mit jelentenek a jelzések és mindenki megdöbben. Azt hiszik, hogy ezek véletlenszerű dolgok, hogy nincs a jelzéseknek jelentése, csak, hogy ott éppen azt festették fel. Érdeemes megtanulni. Illetve a színek egymásról öröklődnek, ezeket mind jó tudni. Alapvetően a papírtérkép és a turistajelzés lenne a két alap tájékozódást segítő eszköz, de leggyakrabban ma már egyértelműen a mobiltelefont használják.” mondta Péter.

Judit kiegészítette, hogy a fiatalabb generációk, akik már a telefont használó társadalomba születtek bele, ők ebben nőttek fel, így számukra egyszerű az okoseszközök használata. Már az idősebb korosztály is megtanulta, hogy érdemes és hasznos a telefonos applikációk segítségét kérni. „Például mi nagyon szeretjük a papírtérképeket még akkor is, hogy ha ennek a használata már kikopóban van, de egyszerűen egész más rajta átlátni a terepet, egész más rajta tervezni meg ránézni.” mondta Judit. Péter még hozzátette, hogy tapasztalataik alapján a *Természetjáró* mobil alkalmazást nagyon sokan használják az idősebb generációk közül és nekik biztonságot ad, hogy túra során az appban látják, hogy pontosan hol vannak, míg a térképen az embernek saját magára kell támaszkodni, hogy azon ki tudjon igazodni és be tudja tájolni magát. Ezzel szemben a mobiltelefonon, ha bajba kerül az ember, akkor tud segítséget hívni és a koordinátáit is könnyedén megadja. Az idősek közül sokan előfizetéssel is rendelkeznek bizonyos extra funkciókhoz. Összességében megvannak a trendek, de mégis elég vegyes képet mutat, hogy a generációk mely tájékozódási eszközök használatát preferálják.

19. ábra: Környezetvédelmi szempontok fontossága, saját szerk.

Kérdőíves felmérésben 1-től 3-ig terjedő skálán kérdeztem meg kitöltőimet, hogy az ábrán látható lehetőségek közül mely tényezők milyen fontosságúak a környezetvédelem és az erdei fenntarthatóság szempontjából. Az 1-es jelentette, hogy egyáltalán nem fontos, a 2-es, hogy nem annyira fontos, míg a 3-as szám jelölte azt, hogy nagyon fontos. Amire szeretném felhívni a figyelmet és az ábrán is jól látszik, hogy a kéktúrázóknak a legkevésbé fontos az, hogy az erdőben legyenek kihelyezve kukák vagy szemetesek. Az ábrán feltüntetett tényezők legtöbbjeiről elmondható, hogy a kitöltők számára nagyon fontos, ám az megkérdőjelezhető, hogy ezek fontossága a természetben való viselkedésben is ténylegesen megnyilvánul.

Fenntarthatóságról is szó esett az interjú során, ahol Juditék korábbi kutatásának válaszadói 72% számára fontos a környezetvédelem. Itt Judit halkán megjegyezte, hogy ez meglepő eredmény, hiszen az emberek szeretik azt hinni magukról, hogy fenntarthatóság szempontjából zöldek, de hogy valóban így is cselekednek-e az kérdéses. A kialakított pihenőhelyeken, ahol régebben hulladékgyűjtésre alkalmas kukát is kihelyeztek, ott az a jellemző, hogy az emberek automatikusan elkezdik behelyezni a náluk lévő szemetet. Amennyiben annak nem megfelelő az elszállítása, mert nincs rá kapacitás, akkor sokkal hamarabb felgyűlik benne a szemét, amit széthord a szél és az erdei állatok.

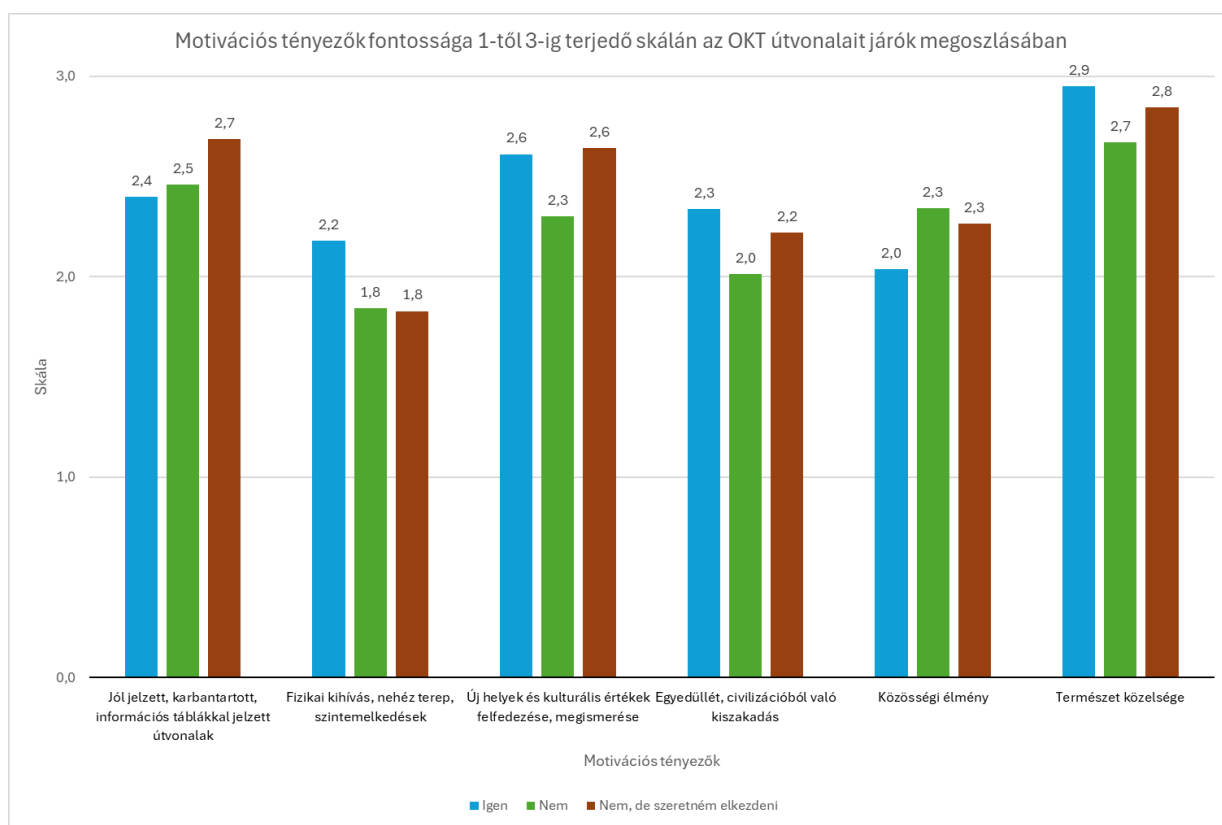
Városiasodott emberként ahhoz vagyunk hozzászokva, hogy van szemétgyűjtés, amit el is visznek és ez kicsit átültetődött abba, hogy amikor a természetben járunk, akkor is ezt várjuk el. Viszont azért minél bentebb megyünk a természetbe, annál kevésbé jellemző, hogy sok a szemét. Lassan 10 éve tart az a szemlélet az MTSZ-nél, különböző erdészeteknél és más szervezeteknél is, hogy amit az ember kivisz a természetbe, azt hozza is vissza, ezért a legtöbb helyen már nem is helyeznek ki szemétgyűjtő alkalmatosságokat, csak olyan területekre, ahol közel van a városi infrastruktúra és könnyű elszállítani. „De ez egy ilyen hosszú folyamat, hogy ebbe a szemléletbe minél több ember részt vegyen és ne csak azt mondja, hogy igen, én szeretem a természetet meg kint is szeretek lenni meg még védem is a környezetem, csak éppen keresem a kukát. Tehát, ez egy szemléletformálás.” mondta Judit.

Az a tapasztalatuk, hogy amikor szemétgyűjtést vagy rendrakást végeznek az erdőkben, akkor települések szélein, erdőhatárokon van nagyobb felgyülemlett mennyiségű hulladék, de azt nem a túrázók viszik oda. Judit figyelmembe ajánlotta a *Hulladékradar* alkalmazást, amit egyre többen használnak, hogy bejelentsék hol láttak hulladékot. Az erdőgazdaságok kapnak folyamatosan ilyen bejelentéseket, amit meg kell oldaniuk, el kell onnan szállíttataniuk a szemetet. „Ez egy nagyon nehéz kérdés és hosszútávon kell vele foglalkozni, mert ahogy már beszéltük az elején és Péter is mondta, az erdőkre meg a természetre egyre nagyobb igény lesz, egyre több ember hozza magával a tudatos vagy éppen kevésbé tudatos viselkedést.” összegezte Judit.

Péter megjegyezte, hogy azért arra oda kell figyelni, hogy nem vonható egy kalap alá az összes túrázó. Óriási különbségek vannak a túrázó csoportok és rétegek között, hogy ki milyen magatartást mutat a természet védelmével szemben. Egy rutinos, átlagos túrázó, aki gyakorlatilag a családjából hozza magából a természet szeretetét, nem fog szemetelni. Az, aki gyakorlatilag a Covid alatt csak kényszerből ment az erdőbe, mert nem mehetett máshova, fogalma nem volt, hogy hogy kell viselkedni, annál sokkal inkább fennáll ez a veszély, hogy a kihelyezett kukákat és a parkerdei környezetet várja el. Tehát azt hiszi, hogy az erdőnek olyan rendezettnek kell lennie, az úgy kell kinéznie, mint a *Margit-sziget* vagy a *Normafa*.

„Vannak helyszínek meg helyek Budapest vonzáskörzetében, ami a legnagyobb küldőpiac bizonyos szempontból. Azért vannak olyan tájegységek, ahol jó időben hétvégente elképesztő mennyiségű ember jelenik meg és kutyát sétáltat, kirándul, sétál, túrázik. Ez már a túlturizmusnak vagy egy-egy helyszínen a túl sok embernek a problematikája, például a Pilisben”. mondta Judit.

Péter kiegészítette azzal, hogy több ember nagyobb környezetterhelést jelent. Az igazán sérülékeny élőhelyeket tudják védeni, de az edukációt tartják fontosnak, hogy megértessék az emberekkel, hogy miért ne menjenek ki egy látszólag jelentéktelennek tűnő sziklagyepre. Erdőrezervátumok magterületét csak azzal tudják óvni, ha abba a zónába nem vezetnek be turistákat. „Egyébként nem az a gond, hogy többen kirándulnak, túráznak, úgy, hogy betartják a szabályokat, hanem az, hogy a nagy létszámmal együtt nagyon sok olyan ember is kerül oda, aki nem úgy viselkedik és nem ismeri ezeket az alapvető szabályokat, nem tartja be azokat. Általában jellemzően pont ezek miatt alakul ki egy olyan konfliktushelyzet, amikor előbb utóbb az lesz a vége, hogy ők oda ne menjenek.” folytatta Judit. „De azt meg be kell látni, hogy a legnagyobb meg legforgalmasabb slágerpontokon meg egész egyszerűen akkora a környezetterhelés, hogy egy sérülékeny élőhelyet ott nem lehet megvédeni. Egyszerűen akkora a forgalom, annyi ember lesz, akármit csinálsz. A természet nyilván alkalmazkodik, tehát nem ott fog költeni a holló meg a parlagi sas.” mondta Péter

20. ábra: Motivációs tényezők fontossága, saját szerk.

Saját kutatásomban szintén 1-től 3-ig terjedő skálán kérdeztem meg kitöltőimet, hogy az ábrán látható (20. ábra) lehetőségek közül mely tényezők milyen fontosságúak.

Az 1-es jelentette, hogy egyáltalán nem fontos, a 2-es, hogy nem annyira fontos, míg a 3-as szám jelölte azt, hogy nagyon fontos. A fontosságokat a diagramon (20. ábra) az OKT útvonalán nem túrázó, azt elkezdni tervező, és túrázó kitöltők válaszainak megoszlásában tüntettem fel. Nagy eltérések nincsenek a fontosságok között, de az észrevehető, hogy az OKT-n túrázóknak a természet közelsége a legfontosabb, míg a közösségi élmény számukra a legjobban elhanyagolható.

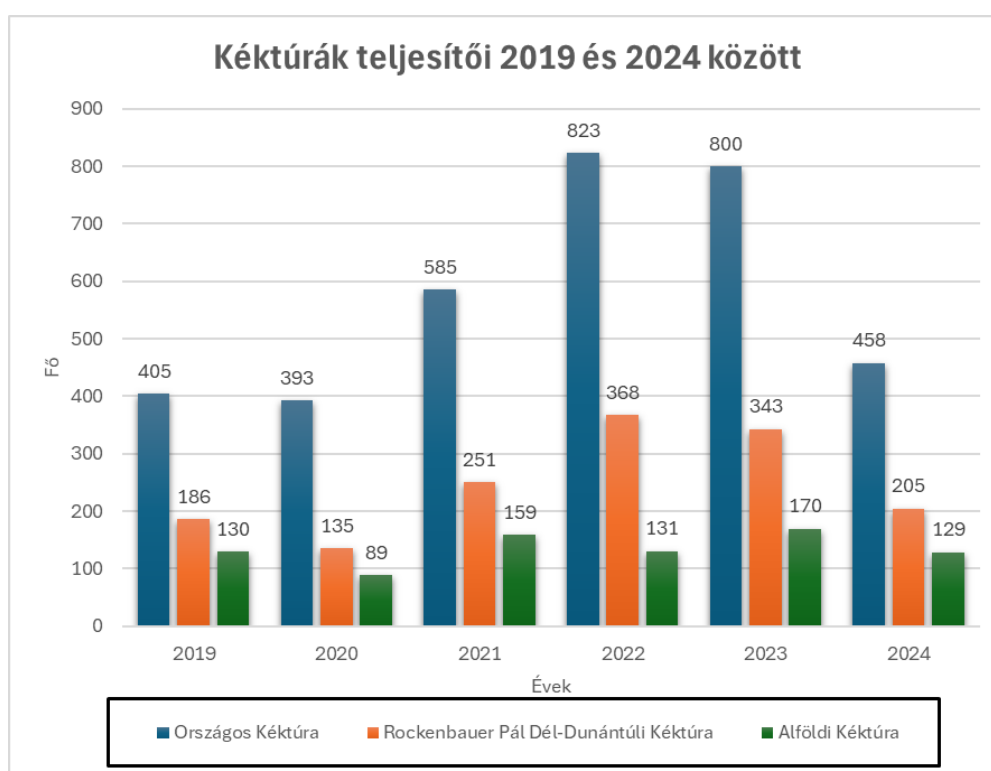
A túrázás motivációs hátterének feltérképezése meghatározó, így az interjú során az MTSZ korábbi kutatásainak eredményeit osztotta meg velem Judit és Péter. A felmérésben a témakört úgy vizsgálták, hogy a kitöltők mennyire értenek egyet az alábbi állításokkal. Az alanyok 74%-a értett egyet azzal, hogy nem kell külföldre menni ahhoz, hogy szép és érdekes turistautakat és helyeket lásson az ember. 68% volt azok aránya, akik szerint rengeteg turistaút van Magyarországon, míg 61% nyilatkozta, hogy a turistautak nagyon változatosak és mindenki megtalálhatja a neki tetszőt. A teljes népesség 24%-a túrázott kalandvágyból és felfedezési kedvből. A lakosság 23%-a tekintette baráti programnak a túrázást, míg a kéktúrázóknak csak 14%-a számára volt ez fontos. 33% vallotta be, hogy új embereket ismert meg és barátságokat kötött a túra során. A válaszadók 51%-a tekintette a túrázást családi programnak, de a kéktúrázók csupán 27%-a értett ezzel egyet. 69% tartotta a túrázást és kirándulást egy jó közösségi élménynek. Olyan választási lehetőség is volt, hogy a kirándulás, túrázás az egyetlen kapcsolódási lehetőség. 62% számára volt fontos az egészséges életmód, bár ez az adat eltérő a kéktúrázók és a nem kéktúrázók esetében. Összességében 53% volt azok aránya, akik a friss levegő miatt járnak túrázni és minden korcsoportban ez volt a vezető motivációs tényező, de a kéktúrázók tekintetében ez az érték csak 37%.

65% értett azzal egyet, hogy a kirándulás, túrázás viszonylag olcsó elfoglaltság. „Túrázni bárki tud.” jelentette ki Péter. „A kéktúrázás olyan hobbi, ami jó időre, 1-2 évre leköti az embert, addig nem kell kitalálni új hobbijt”. mondta Péter. Tehát ebből látni lehet, hogy általában mások a túrázók motivációs szempontjai. Ami egyértelműen vezet az a természet vonzása, a friss levegő, a családdal töltött idő és a fizikai testmozgás. Az utóbbit és fizikai erőnlétet inkább a kéktúrázók tartják fontosabbnak.

Cramer-mutatót számítottam, annak érdekében, hogy bizonyítsam van-e összefüggés a túrázás népszerűsödése és a Covid-19 járvány között és 0,77 értéket kaptam eredményül. Így objektív statisztikai módszerrel igazolhatom, hogy nagyon erős a kapcsolat a két kérdés között, miszerint a válaszadók többet és rendszeresebben túráznak a járvány óta, mint előtte.

Továbbá a kvalitatív felmérésben is ezt erősítették meg, hogy a pandémia hatása nagyon erősen növelte a kimozduló emberek számát. „Igazándiból a Covid azt hozta be, hogy felértékelődött az egészségünk.

A járvány annyira szembe tolta, hogy mennyire könnyen jöhet olyan vírus, olyan betegség, amit még nem is ismerünk és mindenkit érinthet. Vagy igazándiból szerintem az került fel egy magasabb szintre vagy magasabb motivációt kapott, hogy az egészségünkre oda kell figyelni és evidens, hogy kilépek a ház mögé az erdőbe, akkor már tudok egy olyan tevékenységet csinálni, ami kézzelfogható, egyszerű és magamért teszem.” mondta Judit. „Igen az is benne van ebben, hogy a Covid alatt mivel nem volt más lehetőség, az emberek kirajzottak az erdőbe. Azok, akik kényszerből mentek ki, mert nem tudtak hova menni, ott jöttek rá, hogy ez milyen jó. És sokan meg is tartották ezt hobbinak. Látszik, hogy azért kevesebben vannak kint, mint a Covid alatt, de többen, mint előtte. Tehát sokan vannak, akik ráéreztek az ízére és akkor megtartották ezt.” egészítette ki Péter.

21. ábra: Kéktúrák teljesítői 2019 és 2024 között, saját szerk.

Forrás: <https://www.kektura.hu/teljesitok-listaja-4>

Kérdeztem Juditékat, hogy hogyan méri a Kéktúra népszerűségét és a teljesítők növekedési mutatóját. Judit azt válaszolta, hogy ezt a két fogalmat mindenképp szükséges elkülöníteni, hiszen a teljesítéshez elkötelezettség kell, ott végig kell járni az útvonalat. Ők a Kéktúrák népszerűségét a bélyegzőfüzetek eladásából mérik.

Azt is látják ebből, hogy a számadatok mennyire extra kiugrást mutattak a Covid időszakában. Teljesítők számának szempontjából a 2022-es és a 2023-as év rekordnak számít. Tehát nézik az egy év alatt eladott, illetve elbírált füzetek számadatait.

Péter hozzátette, hogy azt mindig figyelembe kell venni, hogy a teljesítés jellemzően több év, ezért a bélyegzőfüzetek felfutásának évét pár évvel követi a teljesítők felfutásának éve. Az viszont látszik (21. ábra), hogy 2022-ben volt a rekord, amikor 823-an fejezték be az Országos Kéket. Judit hozzáfűzte, hogy 2022-ben érték el a három Kéktúránál az ezer feletti számot. Péter vette át ismét a szót, hogy az előző 5 évben közel 150 ezer igazolófüzetet adtak el. Abba kell belegondolni, hogy amíg ilyen nagy mennyiségű füzet került eladásra, addig 2022-ben több, mint 800 teljesítő volt. Judit még kiegészítette, hogy 2019-ben 15 ezer felett volt az eladott füzetek száma, 2020-ra ez 26 ezer darabra nőtt és 2021 volt a csúcs év, 31 ezer feletti eladott darabszámmal. 2022-ben már kissé visszaesett az eladási szám 21 ezer felé. Ebből megállapítható, hogy a kezdeti lelkesedés nagyobb.

Azok közül, akik már megvették, sokan lesznek, akik pár éven belül fejezik majd be. Az megfigyelhető, hogy nagyon meredek volt a felfutás a járvány következtében.

Arra a kérdésre, hogy hogyan népszerűsítik a Kéktúrát, azt válaszolták, hogy van, hogy kell, de van, hogy nem is szükséges népszerűsíteni. Nagyon sok a kéktúrázó és ők egymásnak adják a kilincset. „Ha pozitív az élmény, akkor annál jobb nem kell, de ami kicsit ilyen tudatos tevékenységünk az nyilvánvalóan a Kéktúrázás Napja. Kéktúrázás Napjának hívjuk, Kéktúrán történik a túrázás, de annak nagyobb is a célja, átlépi a Kéktúrát, hogy egyáltalán túrázzunk. A túrázást népszerűsítjük a Kéktúra által, annak segítségével. A Kéktúrának van egy image-e, ami nagyon meglepő módon elképesztően népszerű és szeretik az emberek, ha jól emlékszem ez talán még a kutatásban is kijött. Azon kívül, hogy bárhová kérnek fel minket, megyünk előadni, mesélünk a Kéktúrákról. Minden fórumon, ahol csak lehet megjelenítjük, a saját oldalainkon evidens. Ezenkívül néha azt is érezzük, hogy nem biztos, hogy már kell népszerűsíteni. Érdekes mert ebből is az Országos Kéktúra nyilván a legnépszerűbb és legismertebb és mindenki szinte azzal kezdi. Mondjuk, ha úgy nézzük, akkor az Alföldi Kékre és a déldunántúlira biztos, hogy ráfér még így kicsit a népszerűsítés. Egyébként az utóbbi időnek köszönhető, hogy az Alföldi Kék az még népszerűbb lett, megelőzte füzeteladásban a Dél-Dunántúli Kéktúrát.

Érdekelt az is, hogy Juditék hogyan látják a külföldi kéktúrázók arányát. Judit elgondolkodva válaszolta, hogy azt nem mondhatják, hogy nincsenek, de azért elég marginális. A magyarországi kéktúrázók létszámához nézve ez még mindig nem a külföldiek sportja. „Vannak azért már arra példák, hogy miután hallanak róla, ha Magyarországra rákérdesnek és

aktív turizmusban is gondolkodnak, akkor megtalálják a kéktúrákat maguknak és egy-egy szakaszt teljesítenek.

Egyszer-kétszer előfordul, hogy valaki ezért jött és végig is járta. Évente pár külföldi teljesítő azért van, de a nagy létszámhoz, a magyarokhoz képest nem sokan vannak.” mondta Judit. Péter még hozzáfűzte, hogy pár éve járt náluk egy férfi, aki Svédországból jött és az egész Kékkört körbejárta, de nem bélyegzett, mert neki az nem volt fontos. Azért kereste fel az MTSZ-t, hogy információkat kérjen az Alföldi Kéktúráról, mert ő abból élt, hogy hosszú távú túrákról írt könyvet és arról a szakaszcsoportról nem volt elég ismerete. Péterék megmutatták neki, hogy a természetjaro.hu weboldalán az érdeklődők megtalálják angolul, németül és szlovákul is a Kéktúrák és azok mentén található száz legérdekesebb látnivaló leírását.

Péter is hivatkozott arra, ami már a szakirodalomban is érintettem, hogy 2020-ban az OKT a *National Geographic* cikkében bekerült a világ 25 legajánlottabb célpontja közé (nationalgeographic.com, 2019), így abból biztosan szerzett valamennyi ismertséget a kéktúrázás.

22. ábra: Kitöltők lakhely szerinti megoszlása, saját szerk.

Lakhely tekintetében eléggé megoszlott a válaszadók aránya, olyan nagy eltérést nem véltem felfedezni. Igaz $n=937$ elemű mintából csupán 6% falusi, míg 22%-kal ($n=208$) illetve 26%-kal ($n=239$) majdnem azonos megoszlású a nagy-, illetve kisvárosban élők hányada. Míg a legtöbb megkérdezett (36%, $n=336$) fővárosban él. Ebből arra következtetek, hogy a városokban élők nagyobb mértékben vágynak ki a természetbe, hogy ott túrázás során kikapcsolódjanak.

23. ábra: Kitöltők iskolai végzettségének megoszlása-saját szerk.

6. táblázat: Kitöltők iskolai végzettségének százalékos megoszlása-saját szerk.

Iskolai végezettség	Százalék
Iskolázatlan	0,2%
Általános iskola	0,9%
Szakiskola	4,4%
Középiskola	29,1%
Egyetem/Főiskola	62,4%
Doktori	3,0%

Végzettséget felmérve a felsőfokú végzettséggel (n=585, 62,4%) rendelkezők voltak legnagyobb arányban, míg a válaszadók körülbelül harmada (n=273, 29,1%) középfokú tanulmányait befejezve nem tanult tovább.

KONKLÚZIÓK, JAVASLATOK

A szekunder és primer kvalitatív kutatásom eredményei alapján a férfiak nagyobb arányban túráznak, mint nőtársaik, ezzel szemben kvantitatív adatgyűjtésben közel kétszer annyi női kitöltőt értem el, mint férfit, így nem tudtam objektív mutatóval alátámasztani a nemek megoszlásának összefüggését a túrázás tevékenységének folytatásával. Mindenesetre e módszer arra rávilágít, hogy a nőnemű alanyok aktívabbak és segítőkészebbek az online közösségi média felületeken történő felmérésekben való részvételben.

Korcsoportok tekintetében az interjú során kiderült, hogy a 39 év alatti korosztály jelenti a kéktúrázók legnagyobb hányadát, de különbségét kell tenni az általános túrázók és a kéktúrázók között. Kéktúrázó az, aki hivatalosan pecséttel igazolva járja az OKT útvonalait. Kérdőíves megkérdezésem eredményei erre rácsófoltak, ugyanis a 18-25 éves korosztály kéktúrázóinak száma elenyésző és a túrázó válaszadók majdnem 50%-a a 42-57 éves korosztályba tartozik. A kéktúrázók átlagosan havonta egyszer járnak az erdőbe. A kéktúrázás nem függ sem időjárástól, sem a desztináció megközelíthetőségétől. A nem rendszeresen túrázók a rövidebb, 5-15 km-ig terjedő szakaszokat és fél napos túrákat részesítik előnyben, míg a hivatalos teljesítők inkább a 30 km vagy annál hosszabb távok megtételére vállalkoznak és akár több napot igénybe vevő túrákra is szívesen elmennek.

Igaz felmérésem válaszadói csupán 11%-a 18-25 éves, de közülük kevés olyan alanyt értem el, akik hivatalos szakaszteljesítők, így mindenképpen javasolnám körükben az OKT-n való részvétel népszerűsítést. Általános és középiskolákban már zajlanak túrázásra ösztönző események. Javasolnám ezen felhívások bevezetését és elterjesztését a főiskolákon és egyetemeken is, hogy a mai digitalizációs eszközökkel körülvett generáció is tudatában legyen a természetjárás fontosságának, hangulat és egészségjavító szerepének.

Mind a szekunder, mind a primer kutatásból igazolható, hogy a van összefüggés a járvány hatása és a túrázás növekvő népszerűsége között, amely pecsétgyűjtő füzetek eladott számadataival és hivatalos kéktúra teljesítők létszámának emelkedésével is alátámasztható. A lakosság a pandémia alatt rájött, hogy mennyire fontos szerepet tölt be az egészség és annak megőrzése érdekében tenni kell aktív mozgásformát folytatva. A természet, a friss levegő, a mozgás és a közösségi idő állnak a túrázás háttérében, mint motivációs tényezők. A gyalogtúrázás egy olyan tevékenység, amely jobb fizikai és mentális állapotot is eredményez és ez a 40 feletti korosztályok tekintetében igazolható leginkább.

Jelenleg még készülnek az olyan esettanulmányok Magyarországon, amik arra fókuszálnak, hogy egy olyan kezdeményezést kell elterjeszteni a lakosság körében, hogy minél többen rendszeresítik a túrázást a mindennapjaikban, annyival kevésbé lesz leterhelt az egészségügy. Egyéni célul kell kitűzni, hogy az ember kimozduljon a természetbe és mozogjon, annak érdekében, hogy jobb legyen az állóképessége és érzékelhető javulást érjen el az egészségében.

A kvalitatív kutatásból megállapítható, hogy a túrázásra leginkább motiváló tényezők a természet, a friss levegő, a fizikai testmozgás és a közösségben töltött idő. Már van olyan publikált kutatás, melyben megállapították, hogy hazánk az erdei turizmus irányába tart, mivel a klímaváltozás és az egyre melegebb éghajlat következtében évente egyre csökkenni fog azon napok száma, amik városi vagy vízparti turizmusra alkalmasak.

Eredetileg szerettem volna egy 10-20 főből álló fókuszcsoporthoz interjút is lebonyolítani, hogy az alanyok körében sokkal mélyebben, részletesebben és széleskörűbben vizsgálhassam a Kéktúrahoz való viszonyulást, továbbá terveztem, hogy – amennyiben rendszeres túrázókat sikerült elérnem – az útvonal infrastrukturális viszonylatában is felmérést végzek. De ezekhez a módszerekhez újabb kérdéseket megfogalmazása után egy újabb kutatás keretében kívánok visszatérni a jövőben. A kérdőívemben e-mail címeket kértem azon kitöltőktől, akik szívesen hozzájárulnak egy a túraútvonalak infrastruktúráját fókuszba állító kutatáshoz. A válaszadók közül n=156 megkérdezett mutatott hajlandóságot egy ilyen megkérdezésben való részvételhez, ami arra enged következtetni, hogy sok, rendszeresen túrázó osztáná meg szívesen tapasztalatait.

Úgy gondolom, hogy a Kéktúra infrastrukturális kiépítettsége, illetve annak szolgáltatásai és útvonalmenti szálláshelyei egy olyan színes és összetett, gazdasági hatással is rendelkező témakör, mely egy külön kutatást érdemel. A túrán való tájékozódás során a túra applikációk használata a legjellemzőbb és az emberek kezdik elfelejteni vagy inkább meg sem tanulják a jelzések logikáját. Ezek mellett vizsgálni lehetne a rendszeresen túrázók tapasztalatain keresztül, hogy a külföldi jó gyakorlatokhoz hasonlóan Magyarországon milyen a túraútvonalak helyzete. Továbbá, hogy az OKT szakaszaihoz képest a magyarországi túraútvonalak megfelelőek-e szabályozás és karbantartottság szempontjából. Hogyan lehetne az Országos Kékkört, és amellet az ország más túraútvonalait is fejleszteni? E kérdésekre kapott válaszok elemzése új szemléletmódokat és javaslatokat eredményezhet.

Továbbá javaslatként megfogalmazható a Kéktúra marketingstratégiájának vizsgálata, hogy a fiatalabb korcsoportokat célzó kampány átgondolása, hogy körükben is népszerűsítésre kerüljön a túrázás szeretete és jótékony hatásai.

Mindenképp érdemes egy SWOT analízis elkészítése is, hogy az esetleges gyengeségekre és veszélyekre nagyobb hangsúlyt lehessen fektetni a pozitív változás és fejlesztések érdekében.

Szintén vizsgálendő terület, hogy a külföldről hazánkba – hosszabb vagy rövidebb időre – érkezők milyen arányban teljesítik az angolul National Blue Trail néven ismert OKT szakaszait. Egy online angol nyelvű kényelmi mintavétel alapul szolgálhatna az ismertség és igények felméréséhez. Talán érdemes számításba venni, hogy a hivatalos oldalon több nyelven is elérhető Kéktúra nemzetközi versenyképessége növelhető lenne azzal, ha a hazánkba látogatók figyelmét jobban ráirányítanánk erre. Tapasztalataim szerint a belvárosban sétálva rengeteg idegen nyelvű turista érkezik hazánkba és ez az erdőket járva is egyre kevésbé meglepő a jelenség. A tömegturizmus szempontjából jelenthetne egyfajta mérséklő megoldást az erdei ösvények, túrautak hirdetése. Másrészt viszont a tömegek természeti környezetbe vonzása veszélyt jelenthet az erdő élővilágára is.

ÖSSZEFOGLALÁS

A mai nyüzsgő, zsúfolt és rohanó világban egyre jobban felértékelődik a természetben töltött idő, ennek ellenére a magyar lakosság évente csak néhány alkalmat szán arra, hogy pár órára vagy egy egész napra kiszakadjon a városi környezetből és nekiinduljon túrázni felfedezve hazánk természeti és kulturális örökségeit.

Kutatásom azért tartom aktuálisnak és relevánsnak, mert a saját szemszögemből is felmérhettem és vizsgálhattam a kitöltőkön és interjú alanyaimon keresztül a túrázás jelenlegi trendjeit és a lakosság e témakörhöz való hozzáállását és a természetjárás népszerűségét.

Nem szabad megfeledkezni arról, hogy a telefonos applikációk használata mellett a különböző jelzések és a térképek is segítenek az úton való tájékozódásban. Elektronikus eszközeink lemerülhetnek, meghibásodhatnak, a fákra festett jelekre és információs táblákra hagyatkozva is tudnunk kellene erdőt járni.

Fontos arra is felhívni a figyelmet, hogy sokan nem tudatosan töltenek időt a természetben, nincsenek tisztában a környezetvédelmi és fenntarthatósági szabályozásokkal, így a felelőtlen túrázók veszélyt jelentenek az erdei növény- és állatvilágra. Az emberek tájékoztatására és környezeti oktatására nagyobb hangsúlyt kell fektetni, nem csak iskolai keretek között, de tematikus, természetvédelmi programok, kampányok szervezésével is.

A Kéktúra mozgalom egy motiváló és abszolút pozitívnak tekinthető kezdeményezés, ami egyre többeket ösztönöz a rendszeres természetjárásra, de nem szabad megfeledkezni arról, hogy nem kizárólag a kék jellel ellátott útvonalakon haladás és a teljesítés a cél, hanem az, hogy minél több minőségi időt töltsünk el aktívan a zöld övezetekben, akár magunkba merülve, akár társasággal együtt útnak indulva. Aki azt állítja, hogy a természetben töltött idő unalmas, netán felesleges, az biztosan valamit rosszul csinált vagy még nem is próbált az erdőben gyalogolni, mert akár rövidebb időre kis távra vagy több ideig és nagyobb távolságra indul az ember, a túrázás feltöltő és energizáló, semmivel sem összehasonlítható élményt jelent.

IRODALOMJEGYZÉK

1. Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ, & Aktív Magyarország., 2023. Nemzeti Aktív Turisztikai Stratégia 2030. [e-könyv] s.l., s.n., Elérhető: <https://aofk.hu/wp-content/uploads/2023/06/nemzeti-aktiv-turisztikai-strategia-2030-fin.pdf> [Hozzáférés dátuma: 2024.03.08.].
2. Árva, A., 2004. *Turisták kézikönyve*. s.l.: Pallas Könyvek.
3. Bauer, Á. & Miskolczi, M., 2022. Az aktív turizmus kiemelt termékeinek bemutatása-fogalmi lehatárolása, vonzerőfejlesztési elvei és várható trendjei. In: Jászberényi, M. & Boros, K. & Miskolczi, M., ed., 2022. *Vonzerőfejlesztés a kulturális és aktív turizmusban*. Budapest: Akadémia Kiadó. pp. 183-194.
4. Bácsné Bába, É. & Ráthonyi, G. & Müller, A. & Ráthonyi-Odor, K. & Balogh, P. & Ádány, R. & Bács, Z. 2020. Physical Activity of the Population of the Most Obese Country in Europe, Hungary. *Front. Public Health*, [e-folyóirat] 8(203), s.p. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2020.00203>
5. Berger, K., 2005. *Eyewitness Companions Hiking*. 1. kiad. London: Dorling Kindersley Limited
6. Benkhard, B., 2023. Növekedés és terjeszkedés, avagy a természetjárás a világjárvány alatt. In: Szalai, K. & Michalkó, G. & Rátz T., ed., 2023. *A turizmus válságjelenségei*. Székesfehérvár-Budapest: Kodolányi János Egyetem CSFK Földrajztudományi Intézet Magyar Földrajzi Társaság. pp. 103-116. <https://doi.org/10.15201/TA12-8>
7. Boda, E. J. & Bácsné Bába, É. & Laoues-Czimbalmos, N. & Müller, A., 2019. Rekreációs fogyasztói szokások vizsgálata magyar fiatal felnőttek körében. *Különleges Bánásmód*, [e-folyóirat] 5. (4). 33–44. <https://doi.org/10.18458/KB.2019.4.33>
8. Dávid, L., 2002. Ökoturizmus. In: Dr. Kálmán, A., ed., 2002. *Aktív turizmus*. Debrecen: Didakt Kft. pp. 125-137.
9. Flow, P., 2023., Átalakulóban a hazai túrázási szokások. *Mozgásvilág Online Outdoor Magazin*, [online] április 20. Elérhető: <https://www.mozgasvilag.hu/turazas/hirek/atalakuloban-a-hazai-turazasi-szokasok--egyre-tobben-indulnak-tobbnapos-turakra> [Hozzáférés dátuma: 2024.09.18.].
10. Food and Agriculture Organization of the United Nations, & World Tourism Organization, 2023. *Understanding and Quantifying Mountain Tourism* [e-könyv] Rome/Madrid: FAO/UNWTO. <https://doi.org/10.18111/9789284424023>.

11. Fülep, T., 2004. *A túravezetés mestersége*. 2. mód., kiad., Miskolc: Holocén Természetvédelmi Egyesület.
12. gercse50.hu, 2020. *Gercse 50*. [online] 2024. Elérhető: <https://www.gercse50.hu/gercse-50> [Hozzáférés dátuma: 2024.09.09.].
13. Gonda, T., 2022. *Alternatív turizmus- Környezettudatosság és felelősségteljeség a turizmusban*. Budapest: Akadémia Kiadó.
14. google.com, 2024. *Google*. [online] Elérhető: https://www.google.com/search?q=k%C3%A9kt%C3%BAr&oq=&gs_lcrp=EgZjaHJvbWUqBggAEEUYOzIGCAAQRRg7MgwIARBFGDkYsQMYgAQyBwgCEAAyAQyBwgDEAAyAQyBwgEEAAyAQyBggFEEUYPTIGCAYQRRg9MgYIBxBFGD3SAQgyMTEajBqN6gCALACAA&sourceid=chrome&ie=UTF-8 [Hozzáférés dátuma: 2024.09.16.].
15. Holló, D., 1991. *Kirándulók könyve*. Budapest: Medicina Kiadó.
16. kektura.hu, 2020. *Kiírás*. [online] Elérhető: <https://www.kektura.hu/kiiras> [Hozzáférés dátuma: 2024.09.03.].
17. kektura.hu, 2020. *OKT szakaszok*. [online] Elérhető: <https://www.kektura.hu/okt-szakaszok> [Hozzáférés dátuma: 2024.09.03.].
18. kektura.hu, 2020. *Országos Kékkör*. [online] Elérhető: <https://www.kektura.hu/> [Hozzáférés dátuma: 2024.08.29.].
19. kektura.hu, 2020. *Történet*. [online] Elérhető: <https://www.kektura.hu/tortenet> [Hozzáférés dátuma: 2024.09.03.].
20. kektura.hu, 2024. *Ilyen volt a 2024-es Kéktúrázás Napja*. kektura.hu, [online] október 15. Elérhető: <https://www.kektura.hu/hir/ilyen-volt-a-2024-es-kekturazas-napja> [Hozzáférés dátuma: 2024.10.27.].
21. kekturazasnapja.kektura.hu, 2020. *Kéktúrázás Napja*. [online] Elérhető: <https://kekturazasnapja.kektura.hu/> [Hozzáférés dátuma: 2024.09.06.].
22. Kéktúra, 2024. *Kéktúra*. [Instagram] s.a. Elérhető: <https://www.instagram.com/kektura?igsh=MWN1c2pxb2lmOHRqZQ==> [Hozzáférés dátuma: 2024.09.18.].
23. Kéktúra hivatalos oldala, 2024. *Kéktúra hivatalos oldala*. [Facebook] s.a. Elérhető: <https://www.facebook.com/orszagos.kektura> [Hozzáférés dátuma: 2024.09.18.].
24. Kozma, T. & Baba, E., 2023. A gyalogtúrázás egészségvédő hatásai. *Acta Carolus Robertus*, [e-folyóirat] 13(2), pp. 195–209. doi:10.33032/acr.4128

25. Lánczi, P., 2021. Az ország kék útja és egy ikonikus túramozgalom története. *Turista Magazin*, [online] november 10. Elérhető: <https://www.turistamagazin.hu/hir/az-orszag-kek-utja-es-egy-ikonikus-turamozgalom-tortenete> [Hozzáférés dátuma: 2024.08.29.].
26. Lánczi, P., 2023. Értéket teremtett- Rockenbauer Pálra emlékezünk. *Turista Magazin*, [online] november 26. Elérhető: <https://www.turistamagazin.hu/hir/rockenbauer-pal-2> [Hozzáférés dátuma: 2024.09.06.].
27. Magyar Természetjáró Szövetség, 2021. A kéktúra története. *kektura.hu*, [online], október 15. Elérhető: <https://www.kektura.hu/hir/a-kektura-tortenete> [Hozzáférés dátuma: 2024.08.28.].
28. Magyar Természetjáró Szövetség, 2022. A Kéktúra klasszikus teljesítéséről röviden. *kektura.hu*, [online], február 25. Elérhető: <https://www.kektura.hu/tudastar-cikk/a-kektura-klasszikus-teljesiteserol-roviden> [Hozzáférés dátuma: 2024.09.03.].
29. Magyar Természetjáró Szövetség, 2023. A kéktúrázás kezdő lépései. *kektura.hu*, július 14. [online] Elérhető: <https://www.kektura.hu/tudastar-cikk/a-kekturazas-első-lepesei> [Hozzáférés dátuma: 2024. 05. 16.].
30. Magyar Természetjáró Szövetség, 2024. Mi az a Kéktúra?. *kektura.hu*, január 17. [online] Elérhető: <https://www.kektura.hu/tudastar-cikk/mi-az-a-kektura-2021-01-27> [Hozzáférés dátuma: 2024.08.29.].
31. Mártonné Máthé, K., 2022. A hazai gyalogos természetjárás innovatív attrakció- és vonzerőfejlesztésének történelmi áttekintése, a kutatási eredmények összegzése és esettanulmány a 21. századból. In: Jászberényi, M. & Boros, K. & Miskolci, M., ed., 2022. *Vonzerőfejlesztés a kulturális és aktív turizmusban*. Budapest: Akadémia Kiadó. pp. 195-210.
32. Michalkó, G., 2002. Az aktív turizmus elméleti megközelítése. In: Dr. Kálmán, A., ed., 2002. *Aktív turizmus*. Debrecen: Didakt Kft. pp. 4-15.
33. Molnár, A., J., 2022. A gyalogos aktív turisztikai útvonalak fejlesztési szempontjai a nemzetközi jó gyakorlatok fényében. In: Jászberényi, M. & Boros, K. & Miskolci, M., ed., 2022. *Vonzerőfejlesztés a kulturális és aktív turizmusban*. Budapest: Akadémia Kiadó. pp. 297-310.
34. Mozgásvilág, 2021. *Mivel navigáljak túrázás közben? Papírtérkép, okostelefon, sportóra, túra GPS? / Garmin Montana 700i*. [video online] Elérhető: <https://www.youtube.com/watch?v=gD4FPXsRtfA> [Hozzáférés dátuma: 2024.09.18.].

35. mtsz.org, 2024. *Gyalogos turistaút-hálózat*. [online] Elérhető: <https://www.mtsz.org/gyalogos-turistaut-halozat> [Hozzáférés dátuma: 2024.09.04.].
36. mtsz.org, 2024. *Múltunk és jelenünk*. [online] Elérhető: <https://www.mtsz.org/multunk-es-jelenunk> [Hozzáférés dátuma: 2024.09.06.].
37. nationalgeographic.com, 2019. Here are the best trips to take in 2020. *National Geographic*, [online] november 19. Elérhető: https://www.nationalgeographic.com/travel/article/best-trips-2020?fbclid=IwAR19uYTSqU2ZMqmmmdaC_wYBj0HYJDBoU8qOIty82IAvr72M4DJx9CPi4sX4 [Hozzáférés dátuma: 2024.08.29.].
38. Peták, I., 2002. *Szent István-vándorlás az Országos Kék-túra mentén*. sl.: Kairosz Kiadó.
39. Péter, E. & Ilyés, N. & Ritecz, Gy., 2023. Az aktív- és ökoturizmusban rejlő lehetőségek és veszélyek földön, vízen és a felhőben. In: Michalkó, G. & Németh, J. & Birkner, Z., ed., 2023. *A biztonság szerepe a turisztikai termékfejlesztésben és -menedzsmentben*. [e-könyv] Budapest: Bay Zoltán Alkalmazott Kutatási Közhasznú Nonprofit Kft. pp. 87-100. Elérhető: https://real.mtak.hu/172303/1/biztonsag_szerepe.pdf#page=87 [Hozzáférés dátuma: 2024.03.08.]
40. Romeo, R. & Russo, L. & Parisi, F. & Notarianni, M. & Manuelli, S. & Carvao, S., UNWTO., 2021. *Mountain tourism – Towards a more sustainable path*. [e-könyv] Rome: FAO. <https://doi.org/10.4060/cb7884en>
41. Stramszky, J., & Farkas, P., *Interjú Stramszky Judittal az MTSZ Szakmai igazgatójával és Farkas Péterrel az MTSZ Kommunikációs és informatikai Igazgatójával*. Interjúztató Hamar Eszter [interjú] Budapest, 2024. szeptember. 24.
42. Sulyok, J. & Magyar, Zs., 2014. Az aktív turizmus helyzete Magyarországon, Fókuszban a kerékpározás és a természetjárás, *Turizmus Bulletin*, 16(3-4), pp. 15-26.
43. Szabó, P., 2024. Változatlan kibocsátások esetén egy nagy szobafogsággá válhat a nyár. A klímaváltozás hatása a fő hazai turisztikai időszakokra. *Másféltek Éghajlatváltozás közérthetően*, [online] szeptember 3. Elérhető: <https://masfelfok.hu/2024/09/03/szobafogsag-lesz-a-nyar-erdei-varosi-vizparti-turizmus-budapest-balaton-hoerzet/> [Hozzáférés dátuma: 2024.11.03.].
44. teljesitmenyturazoktarsasaga.hu, 2022. *A TTT-ről röviden* [online] Elérhető: <https://www.teljesitmenyturazoktarsasaga.hu/bemutakozas> [Hozzáférés dátuma: 2024.09.03.]

45. teljesitmenyturazoktarsasaga.hu, 2022. *Mi a teljesítménytúra?*. [online] Elérhető: <https://www.teljesitmenyturazoktarsasaga.hu/node/638> [Hozzáférés dátuma: 2024.09.03.]
46. turistamagazin.hu, 2023. „Indulj el egy úton...” – ismét lehet jelentkezni a népszerű iskolai vetélkedőre. *Turista Magazin*, [online] december 7. Elérhető: <https://www.turistamagazin.hu/hir/indulj-el-egy-uton-ismet-lehet-jelentkezni-a-nepszeru-iskolai-vetelkedore> [Hozzáférés dátuma: 2024.09.06.].
47. turistamagazin.hu, 2024. Töretlen a kéktúrázás népszerűsége- 2023-ban is több mint 1300-an teljesítették a túrákat. *Turista Magazin*, [online] január 10. Elérhető: <https://www.turistamagazin.hu/hir/toretlen-a-kekturazas-nepszerusege-2023-ban-is-tobb-mint-1300-an-teljesitettek-a-kekturakat> [Hozzáférés dátuma: 2024. 09.06.].
48. Turista Magazin & The Wall Street Journal, 2021. A természet gyógyító erejét kutatjuk. *Turista Magazin*, [online] április 5. Elérhető: <https://www.turistamagazin.hu/hir/a-termeszet-gyogyito-erejet-kutatjak> [Hozzáférés dátuma: 2024.09.10.].
49. White, MP. & Alcock, I. & Grellier, J. & Wheeler, BW. & Hartig, T. & Warber, SL. & Bone, A. & Depledge, MH. & Fleming, LE., 2019. Spending at least 120 minutes a week in nature is associated with good health and wellbeing. *Scientific reports*, [online] 2019 Jun 13;9(1):7730. [10.1038/s41598-019-44097-3](https://doi.org/10.1038/s41598-019-44097-3)

FÜGGELÉKEK, MELLÉKLETEK

Interjú kérdések

1. Ön mit gondol, a különböző korosztály csoportok (18 év alatt, 18-25, 26-33, 34-41, 42-49, 50-57, 58-65, 65 év felett) milyen aktív kikapcsolódási formát választanak szabadidejük eltöltésére leginkább?

- Természetjárás
- Lovaglás
- Vízi sportok
- Kerékpározás
- Vadászat
- Halászat
- Extrémsportok
- Egyik sem-egyéb?

b. Egyáltalán a 18-25 éves korosztály fordít-e időt az aktív kikapcsolódásra?

c. Van esetleg olyan korcsoport, akikre Ön szerint az a legjellemzőbb, hogy gyakran túráznak/ a túrázást részesítik előnyben leginkább?

2. Ön szerint a hazai lakosok milyen rendszerességgel járják Magyarország túraútvonalait?

a. Ez esetleg összefüggésbe hozható az évszakokkal?

3. Önnek melyik életszakaszában jött a túrázás gondolata?
 - a. Mikor jutott/jut rá jobban ideje?
 - b. Mikor keresi leginkább a túrázás nyújtotta élményeket, érzéseket?
 - c. Mit gondol erről a lakosság tekintetében?
4. Ön milyen hosszúságú/időtartamú túrákat részesít előnyben?
 - a. Mit gondol a magyar lakosság milyen távokat (km és időtartam) tesz meg szívesen?
5. Ön mit gondol, a túrázók milyen távolságban lévő desztinációkat választanak elsősorban?
 - lakóhely közvetlen környezete - könnyen megközelíthető
 - autóval vagy tömegközlekedéssel megközelíthető - de több óra utazás, esetleg átszállás
 - az előző két lehetőség egyaránt
6. Ön mit gondol melyek a legnépszerűbb tájékoztatói eszközök túrázás során?
 - Papír alapú térkép, túrafüzet
 - Iránytű
 - Előre letöltött GPS fájl
 - Okostelefonon megjeleníthető túralírás (pl.: Kirándulástippek)
 - Okostelefonra letölthető túraalkalmazás(ok) (pl.: Természetjáró túra applikáció)
 - Fákra, házak falára, egyéb jól látható helyekre festett jelzések
 - Google maps/ Iphone maps
 - Egyéb?
 - a. A használt tájékoztatói eszközről lehet-e következtetni az életkorra/generációra?
7. Ön szerint mi a legfőbb motiváló erő, amikor az ember a természetben keres kikapcsolódást?
 - Lakóhelyi/stresszes környezetből való kiszakadás
 - Egyedüllét
 - Társasági idő
 - Feltöltődés, béke és nyugalom
 - Szervezett vagy teljesítménytúrán való részvétel
 - Természeti és kulturális értékek megismerése
 - Egészségmegőrzés
 - Sportolási lehetőség
 - Bármilyen egyéb?
 - b. Mi a legjellemzőbb a lakosságra?
 - c. Az egyénre ható motivációs tényezők változtak- e az évek során? (elmúlt 5 évben)
8. Ön szerint az alábbi állítások milyen mértékben befolyásolják a túrázás élményét?

a. Ezek közül melyek inkább a lakosság prioritásai?

- Természet közelsége.
- Közösségi élmény.
- Egyedüllét, civilizációból való kiszakadás.
- Új helyek és kulturális értékek felfedezése, megismerése.
- Fizikai kihívás, nehéz terep, színtemelkedések.
- Előzetes felkészülés, információk gyűjtése.
- Tömegközlekedéssel való megközelíthetőség.
- Autóval való megközelíthetőség.
- Jól jelzett, karbantartott, információs táblákkal jelzett útvonalak.
- Az időjárás milyensége, nem túl hideg, nem túl meleg, ne essen az eső.

9. Van esetleg Önöknek olyan felmérése, amiből kiderül, hogy a természetben töltött idő pozitív hatással van az ember mentális és fizikai egészségére?

10. Ön szerint összefüggésbe hozható a túrázók számának növekedése a Covid-19 járvánnyal?

11. Ön szerint tudatosan viselkednek a túrázók a természetben?

a. Ha igen, mennyire jellemző ez?

b. Odafigyelnek a túrázók a különböző útvonalakon a szeméttelésre?

12. Ön szerint jelenleg milyen mértékű a Kéktúra ismertsége és népszerűsége hazai viszonylatban?

13. Hogyan hozható párhuzamba a túrázás népszerűsítése a természeti környezet megóvásával és a környezetvédelemre való figyelemfelhívással? (környezeti terhelés elkerülése)

a. Ön szerint a túrázók számának növekedése veszélyt/leterheltséget jelent-e az erdőre és annak élővilágára?

14. Ön szerint a hazánkba látogató külföldi turisták ismerik az Országos Kéktúrát (National Blue Trail)?

a. Ön szerint fontos lenne a Kéktúrát népszerűsíteni? Ha, igen, hogyan?

Kérdőív kérdések

1.1. Ön milyen aktív kikapcsolódási formát választ szabadidejének eltöltésére leginkább?

- Természetjárás
- Lovaglás
- Vízi sportok
- Kerékpározás
- Vadászat
- Halászat
- Extrém sportok
- Egyik sem

1.2. Ön túrázott már?

- Igen
- Nem

2.1. Ön milyen gyakran túrázik Magyarország útvonalain?

- Hetente többször
- Minden hétvégén
- Havonta egyszer
- Havonta többször
- Évente csak pár alkalommal
- Időkerettel nem meghatározható ritkasággal

2.2. Ön melyik évszakban túrázik a leggyakrabban?

- Tavasszal
- Nyáron
- Ősszel
- Télen
- Több évszakban is (évszaktól függetlenül)

2.3. Ön mikor kezdett el túrázni? (többet is jelölhet)

- Már gyermekként családdal.
- Iskolai kirándulások révén.
- Ifjúsági táborok révén.
- Tanulmányok folytatása alatt.
- Munkavégzés mellett.
- Családalapítással párhuzamosan.
- Nyugdíjasként.
- Nem tudom pontosan meghatározni, hogy az életem melyik szakaszában kezdtem el túrázni.

2.4. Ön milyen időtartamú túrákat részesít előnyben?

- 0,5-2 órás
- 3-4 órás
- Fél napos
- Egésznapos
- Többnapos

2.5. Ön milyen távokat szokott megtenni egy-egy túrázás alkalmával? (többet is jelölhet)

- 0,5-5 km
- 6-15 km
- 16-30 km
- 30 km felett

2.6. Ön általában milyen távolságban lévő desztinációkat választ, amikor túrázni indul?

- Csak a lakóhelyemhez közel eső, könnyen megközelíthető térségeket keresem fel.
- Tömegközlekedéssel vagy autóval a tőlem több órára lévő helyekre is elutazom.
- Közeli és távolabb eső helyekre is megyek egyaránt.

2.7. Túrázás során Ön milyen tájékozódási eszközt használ? (többet is jelölhet)

- Papír alapú térképet, túrafüzet
- Iránytűt
- Előre letöltött GPS térkép fájlt
- Okostelefonra letölthető, GPS alapú túraalkalmazást
- Okostelefonon megjeleníthető túraleírást
- Google /Iphone térképet
- Jelzések alapján tájékozódok útközben
- Semmit

2.8. Mi motiválja Önt a természetben való szabadidő eltöltésre? (többet is jelölhet)

- Lakóhelyi környezetből való kiszakadás
- Stresszes hétköznapiakból való kiszakadás
- Egyedüllét
- Természetben töltött társasági(barátok, család) idő
- Természet nyújtotta feltöltődés, béke és nyugalom érzése
- Szervezett túrán vagy teljesítménytúrán való részvétel
- Az érintett táj természeti és kulturális értékeinek megismerése
- Egészségmegőrzés
- Sportolási lehetőség
- Egyik sem

2.9. Kérem az alábbi állításoknál jelölje, hogy azok mennyire fontosak az Ön számára túrázás során!

1 - Egyáltalán nem fontos

2 - Nem annyira fontos

3 - Nagyon fontos

- Természet közelsége.
- Közösségi élmény.
- Egyedüllét, civilizációból való kiszakadás.
- Új helyek és kulturális értékek felfedezése, megismerése.
- Fizikai kihívás, nehéz terep, színtelkedések.
- Előzetes felkészülés, információk gyűjtése.
- Tömegközlekedéssel való megközelíthetőség.
- Autóval való megközelíthetőség.
- Jól jelzett, karbantartott, információs táblákkal jelzett útvonalak.
- Az időjárás minősége.

2.10. A természetben töltött aktív idő hatására tapasztalt-e magán pozitív változást? (többet is jelölhet)

- Igen, javult a mentális egészségem.
- Igen, jobban érzem magam a bőrömben.
- Igen, javult az állóképességem.
- Nem

2.11. Ön rendszeresen túrázott a Covid-19 előtt?

- Igen
- Nem

2.12. Ön többet túrázik a járvány óta/után, mint azelőtt?

- Igen
- Nem

2.13. Kérem az alábbi állításoknál jelölje, hogy azok mennyire fontosak az Ön számára fenntarthatóság szempontjából túrázás során!

1 - Egyáltalán nem fontos

2 - Nem annyira fontos

3 - Nagyon fontos

- Szemétszedés önkéntes alapon túrázás közben.
- Saját magam által termelt szemét hazavitele.
- Kihelyezett kukák, szemetesek.
- Biztonság.
- Erdők és azok élővilágnak védelme.
- Tűzrakási szabályok és tűzgyújtási tilalmak betartása.
- Belépőpontokon kihelyezett információs táblák, melyek a környezetvédelemre hívják fel a figyelmet.
- Erdőkben történő emberi beavatkozás csökkentése.

3. Ön hallott már az Országos Kéktúráról?

- Igen
- Nem

4. Ön hol hallott az Országos Kéktúráról (rövidítve: OKT)?

- OKT hivatalos weboldala
- Magyar Természetjáró Szövetség hivatalos weboldala
- Könyvek, cikkek
- Facebook, Instagram, egyéb social media platformok
- Család
- Barátok, ismerősök

5. Ön szokott az Országos Kéktúra útvonalain túrázni?

- Igen
- Nem
- Nem, de szeretném elkezdni

6.1. Rendelkezik Ön Kéktúra igazolófüzettel?

- Igen
- Nem
- Nem, de tervezek beszerezni

6.2. Az OKT 27 szakaszából Ön hányat teljesített eddig hivatalosan, pecséttel igazolva?

- Egyet sem és nem is érintettem a Kéktúra útvonalát.
- Jártam Kéktúra jelzéssel ellátott szakaszokon, de nem pecsételtem.
- 1-7 szakaszt
- 8-14 szakaszt
- 15-21 szakaszt
- 22-27 szakaszt

7.1. Az Ön lakhelye?

- Főváros
- Nagyváros
- Kisváros
- Község
- Falu

7.2. Az Ön iskolai végzettsége?

- Iskolázatlan
- Általános iskola
- Szakiskola
- Középiskola
- Egyetem/Főiskola
- Doktori

7.3. Az Ön életkora?

- 18 év alatti
- 18-25 éves
- 26-33 éves
- 34-41 éves
- 42-49 éves
- 50-57 éves
- 58-65 éves
- 65 év feletti

7.4. Az Ön neme?

- Nő
- Férfi
- Nem szeretnék válaszolni

7.5. Mi az az egy szó/kifejezés, ami Önnek a túrázásról eszébe jut?

7.6. Amennyiben *meglátásaival*, *javaslataival* és *tapasztalataival* szívesen hozzájárulna országunk túraútvonalait és a Kéktúra infrastruktúráját részletesebben vizsgáló kutatásomhoz, kérem adja meg E-mail címét és a későbbiekben esetlegesen felveszem Önnel a kapcsolatot. Köszönöm!